

VÉKONY TALAJ

**Egygenerációs özönfaj.
Változó szél, vékony talaj.
A rendszerváltás elmarad,
a honfoglalás elmaradt.**

Peer Krisztián: Leköltözés. ÉS. 2017. febr. 17.

Gazdasági és politikai folyamatok Magyarországon

2017. I. negyedév

Készítette: Petschnig Mária Zita és Kéri László

Budapest, 2017. április

Tartalom

Rövid bevezető.....	4
1.A kormányzati oldal várakozásai s a várható lépések körvonalai.....	5
1.1. Ügyek, amelyek még tavalyról húzódtak át.....	5
1.2. Vezető politikusok interjúi.....	7
1.3. Háromnapos frakcióülés Visegrádon.....	8
1.4. Az éveleji Orbán Viktor-beszédek közös tanulsága.....	10
2.További kormányzati ügyek – más szinten.....	15
2.1. A Professzorok Batthyányi köre halkán, de határozottan tiltakozik.....	16
2.2. Sporttámogatás, uszoda, olimpia, Puskás stadion stb.....	16
2.3. Költözés a várba és az új kormánynegyed költségei.....	19
2.4. „Európa legnagyobb korrupciós botránya”.....	21
2.5. Pénztáros Lőrinc és az új magyar meggazdagodás gondjai.....	25
3. A magyar gazdaság 2016. évi teljesítményének főbb mutatói.....	28
3.1. Gazdasági növekedés.....	28
3.2. Beruházások.....	30
3.3. Foglalkoztatás – munkanélküliség.....	34
3.4. Keresetek.....	35
3.5. Ágazati teljesítmények.....	36
3.6. Infláció.....	38
3.7. Egyensúlyi mutatók.....	39
Csatolt melléklet.....	41
4. Néhány gazdaságpolitikai kérdés.....	47
4.1. Orbán Viktor víziója a magyar növekedési pályáról.....	47
4.2. Uniós pénzek.....	48
4.3. Közfoglalkoztatás.....	49
4.4. Versenyképesség.....	50
4.5. Reklámadó – újramelegítve.....	51

5. Egyéb gazdasági kérdések.....	53
5.1. Paks II. körüli fejlemények.....	53
5.2. A letelepedési kötvény.....	56
5.3. Matolcsy György ügyletei.....	58
6. Cégügyek.....	61
6.1. Budapest-Belgrád vasút.....	61
6.2. Felcsúti kisvasút.....	61
6.3. Simicska Lajos hirdetőoszlopai, reklámcégei.....	62
6.4. Vérplazma üzlet.....	62
6.5. Pénzszórás az olimpia ürügyén.....	63
6.6. Újabb támadás a kiskereskedelem ellen.....	64
6.7. Csillagháború.....	66
7. Külső feltételek, külpolitikai bonyodalmak.....	68
7.1. Éves rendes Putyin-látogatás február 2-án.....	69
7.2. Trump beiktatása és első heteinek lépései.....	70
7.3. Uniós helykeresés és helytállási próbálkozások.....	72
8. Körkép az ellenzék helyzetéről 2017 elején.....	74
8.1. Egyenlőtlen, de verseny a köztársasági elnöki székért.....	75
8.2. Botka László elindul.....	77
8.3. Egy váratlan szereplő megjelenése: a Momentum.....	81
Rövid zárszó.....	88

Rövid bevezető

2017 első hónapjának eseményeit azzal a hátsó szándékkal kezdtük szemügyre venni, hogy a sok lényeges és lényegtelen történés közül megpróbáljuk kiszűrni azokat, amelyek vélhetően meghatározó jelentőségűek lesznek az év egészében. Idestova több mint egy évtizede készítjük a krónikákat, s ennyi idő múltán már kialakultak bizonyos olyan módszertani eljárásaink, amelyek eredményességében joggal bizakodhattunk. Így abban is, hogy már az adott év elején rendre előbukkannak, megformálódnak azok az ügyek, szólamok, konfliktusok, amelyekből idővel az év egészének meghatározó trendjei is össze fognak állni.

Most is ezzel az igénnyel kezdtük regisztrálni a mindenféle rendű-rangú ügyek garmadát. Az összegző írásakor azonban a szokottnál is nagyobb óvatosságra intő körülménynek látszik, hogy 2017 a következő választásokat közvetlenül előkészítő kampányév is. Ami azzal a kockázattal jár, hogy ezredrangú, elejtettnek tűnő mozzanatok a későbbiekben akár sorsdöntő jelentőségű üggyé is növekedhetnek, és fordítva. Lehet, hogy amit az év elején roppant fontosnak véltünk, arra néhány hónap múlva már senki emberfia nem fog emlékezni. E kockázat szem előtt tartásával próbáltuk összeállítani jelen elemzésünket úgy, hogy a kifejtést féltucatnyi szempont köré csoportosítottuk. E szempontok több metszetben is érintkeznek egymással, ezért néhány ügyről kénytelenek voltunk így is, meg úgy is megemlékezni. Merthogy egy-egy ügynek egészen másféle jelentősége lehet attól függően, hogy gazdasági, pártpolitikai, kormányzati, avagy kampányfüggő, s tisztán a napi média működése szemszögéből jelentős érdekességről volt/van-e szó. Mindebből természetesen következik az, hogy az összegző szerkezetét, tagolását ezek az alapvető szempontok alakították ki.

2017 első negyedének krónikáját két olyan esemény határolta körbe, amely ennek az időszaknak a természetéről önmagában is sokat elárult. A kezdetet jól jelezte január negyedikén az a hír, mi szerint magánszemélyek egy csoportja civil kezdeményezésként Majtényi Lászlót szeretné az ellenzéki oldal köztársasági elnökjelöltjének ajánlani. Az eseményekben dús negyedév természetes lezáró mozzanataként ajánlkozik április másodikának vasárnap délutánja, amikor régen látott nagyságrendű tömeg tüntetett a Belvárosban, s vonult a kormányfő Kossuth téri dolgozószobájának ablaka elé azért, hogy tiltakozzék a CEU létét fenyegető, készülő törvénymódosítás ellen. Ez az esemény egyúttal nagyon is szemléletes bevezetője lehet mindannak, ami a következő hónapok során várhat ránk.

1. A kormányzati oldal várakozásai s a várható lépések körvonalai

Honnét lehetséges tudni, mire is készül a Fidesz, s a kormányzattal elfoglalt szűkebb csoportja ebben az évben? Részben az előző évről áthúzódott olyan jelentőségű ügyekből/döntésekből, amelyek december végén ugyan függőben maradtak, de a folytatódásuk eleve kiszámítható volt. Részben az olyan ügyekből/döntésekből, amelyek újonnan teremtődtek ugyan, de a fontosabb politikusok nem győzik hangoztatni ezeknek a kivételesen fontos mivoltát. Ezért nem kizárt, hogy a későbbiekben majd eme ügyekre fűződik fel a mindennapi kormányzati gyakorlat. Részben a reprezentatív szerepkört betöltő politikusaik kitüntetett fontosságú interjúiból.

Ők igazán nem sokan vannak, szinte csak négy-öt szereplőt kell számontartanunk, hiszen vannak olyan miniszterek, akiknek a létezéséről a közvélemény szinte semmit sem tudhat. (Fazekas, Pintér, Simicskó, Trócsányi, egy-egy évben legfeljebb egyszer szoktak megszólalni. Igaz, e hiányt bőséggel képes pótolni Németh Szilárd és Kósa Lajos a maguk gyakori megjelenéseivel.) Részben onnét, hogy a Fidesz minden évben, a parlamenti szezon kezdete előtt el szokott vonulni vidékre, több napra, s szigorúan ellenőrzött, zárt körülmények közepette felkészül az adott szezon - várhatóan – a kulcskérdéseinek megválaszolására. Ilyenkor arra is gondosan ügyelnek, hogy e három napról csakis egybehangolt, hézagmentes mondanivaló szivárogojon ki. (A Fidesz politikai térképén nem sok Őszöd található.)

De a tervekről mindenekelőtt az év elején megszokott módon tetőző Orbán Viktor-beszédhullámokból értesülhetünk. A beszédekből most sem volt hiány, az év első három hónapjában tucatnyi olyan fellépéssel lepte meg Orbán a híveit, amelyek értelmezése legalább egy-két napra lefoglalta a hazai médiát. S egy-két alkalommal még a nemzetközit is... Ezek közül az alábbiakban négy beszédére mi is részletesen vissza fogunk térni.

E főnti kirakós játékot a legelső körben mi is lejátszanánk, vegyük hát sorra az egyes forrásokat.

1.1. Ügyek, amelyek még tavalyról húzódtak át

Először is, a többszöri halasztásoknak köszönhetően a megrendelt és beígért nagyszabású bürokrácia-leépítés végül is az idei évre tolódott. Az egy évvel korábban még 73 hivatal munkájának felszámolását tervező akcióból az idei januárra negyvenötnél érkezett el a Végzet. Illetve, ez sem pontos kifejezés, mert a szervezetek nagy részét áttelepítették a járási hivatalokhoz. Mindezt nagyjából onnét is lehet sejteni, hogy a szűkszavú, ám a kormányzati dicsőséglistát hangoztató megnyilvánulások szerint a központi hivataloktól tízezer dolgozó tűnt

el az elmúlt év során. De az egyéb kormányhivatalok létszáma mindeközben 2500 fővel, a járási hivatalok létszáma pedig 7500 fővel, gyarapodott, egyszerűen úgy tűnik, mintha az egész nagyhangú fogadkozásból nem valósult volna meg más, mint egy nagyszabású munkaerő-átcsoportosítás. A sajtóban talán ezért nem keltett ez a siker semmiféle érdemi hullámokat. Annál inkább az a tény, hogy ugyanezen időszakban a legszűkebb kormányzati elitcsoport létszáma - megduplázódott. Az átvételkor - 2010-ben - a Bajnai-kormány 85 főből álló állománya volt. (Egy kormányfő, 15 miniszter, 20 államtitkár, 49 szakállamtitkár - megoszlásban.)

Ugyanez a testületi létszám 2017. január végén a következőképpen fest: 173 fő, ami elsősorban a csaknem száz főt számoló helyettes államtitkári kasztnak köszönhetően nöhetett ilyen nagyra. Másképpen szólva, az Orbán-kormány idején a kormányzati elit nagyjából a kétszeresére hízott. S ha hozzájuk számítanánk a jelenleg 65 főt kitevő „miniszteri biztos/kormánybiztos/miniszterelnöki megbízott” - csoportot is, akkor ez a növekedés valóban kiérdemli a „*Magyarország jobban teljesít*”- kitüntető titulust. További részleteket mellőzve, egy mondatban azért utalhatunk arra, hogy a bürokrácia hierarchia-szintjeinek költségei között mindig is óriási eltérések voltak tapasztalhatók. Ezért még azt sem kizárt, hogy az elbocsájtott hivatalnokok, ügyintézők százai, ezrei netán olcsóbb munkaerőt jelentettek annál, mint amit a megnövekedett létszámú vezetői kaszt infrastrukturális igényei képviselnek. A kormányzati honlap adataiból azt az összefüggést mindenképpen könnyen felfedezhetjük, hogy a kormányzati bérkiadások 2010 óta meglehetősen meredeken emelkedtek.

Lezárva ezt az alpontot, még annyit tennénk hozzá, hogy a Fidesz az általa elért sikerek sokoldalú bemutatásával még akkor sem szokott takarékoskodni, ha ama sikerek mivolta amúgy vitatható lenne. Számunkra éppen ezért mond sokat az a hallgatás, hogy az idei Orbán-beszédek, Lázár-interjúk sorozatában feltűnően nagy csönd övezi ennek a bürokrácia-leépítési akciónak az értékelését. Képzeljük el, mit hallhatnánk, ha tényleg lett volna bármiféle csökkentés...

Néhány írás a további részletekről:

- Bürokrácia: nem kevesebb, hanem több lett. Magyar Nemzet, 2017. jan. 5.
- Tovább nőtt a kormányzati vízfej. MN. jan. 9.
- Újabb csúcson az állami vezetők száma. MN. jan.9.

A tavalyi évről az ideire tolódott át a letelepedési kötvény botrányos sorsa, azzal a kormányzati ígérettel, hogy ezt a konstrukciót legkésőbb március 31-ig felszámolják. Az ügy politikai jelentőségét és utóhullámainak is tekintve joggal lenne tárgyalható a tavalyról megmaradt

kormányzati feladatok legfontosabbjai között. A kérdéskör gazdaságpolitikai összefüggéseire tekintettel azonban nem ehelyütt tárgyaljuk, hanem a kiemelten fontos gazdasági jelenségek sorában.

Ugyanez a helyzet azzal a problémakörrel, amelyet az év legutolsó munkanapján meghozott, költségvetés-átcsoportosító döntések kapcsán kellene megírnunk. Mint erre már a legutolsó összegzőnkben is utaltunk, a kormány legutolsó munkanapján csaknem ezermilliárd forint felhasználásáról döntött úgy, hogy a döntéseknek az arra az évre elfogadott költségvetésben nem voltak előzményei. Ez már olyan mértékű forrás, amelynek megmozdulása/megmozdítása akár az egész magyar gazdaság és társadalom további sorsának alakulására is komoly kihatással lehetne, ezért azt vártuk, hogy ez a pénz - illetve a felhasználása - az idei év legfontosabb kérdései között szerepel majd. Egyelőre ez nem így történt.

Végül, s talán az előbbi bekezdés tartalmától korántsem függetlenül, azt vártuk, hogy az előző évben beharangozott/megkezdett/eltervezett, ún. gigaprojektek némelyike már 2017 legelső hónapjaiban is a közbeszédnek, valamint a kormányzati cselekedeteknek olyan kitüntetett területe lehet, amely a központi politikai ügyek szintjére fog felemelkedni. Ilyennek ígérkezett az úszó vebé beruházása, az olimpiai pályázat ügye, a Puskás stadion felépítése, a Vári Költözés projektje, a Balaton-fejlesztés, valamint a Liget-projekt is. Ezek mindegyike külön-külön is százmilliárdos vállalkozást jelent, s a korábbi évek tapasztalatai alapján úgy sejtettük, hogy a korrupciós csábítás/gyanúsítgatás, a klientúra további kistafirozása, a várható nemzetközi botrányok árnyéka, valamint a fokozott médiaérdeklődés ezek közül bármelyiket kiemelten fontos problémakörre avatja - akár már az év első hónapjaiban is. Nos, így is lett, olyannyira, hogy e fejleményekről majd egy önálló fejezet keretei között fogunk megemlékezni.

1.2.Vezető politikusok interjúi

E forrásokból sem volt hiány, s ezt a gazdagodást némileg annak is köszönhetjük, hogy időközben a Figyelő c. szakmai hetilap egyértelműen kormányzati szócsővé formálódott át. Ennek következtében e hetilap rendszeresen és igen nagy terjedelemben adott helyet a vezető kormányzati és pártkádereknek saját gondolataik részletes kifejtésére. (Még akkor is, ha ilyen jellegű gondolataik kevésbé akadtak.) E gazdagságból beérjük azzal, hogy két kulcsfigura mondanivalóját röviden ismertetjük. Azért őket, mert egyikük a kormány legfontosabb minisztere, a másikjuk pedig a kormányzó párt frakcióvezetője.

Lázár János interjúja mindazonáltal a 168 órában jelent meg, meglepően szokatlan, azt mondhatnánk, hogy páratlan terjedelemben, hét teljes oldalon, öt fényképpel örvendeztetve meg a rajongóit. /Magyarországon ekkora interjú legfeljebb friss miniszterelnökökkel készül, a megnyert választások után. / <http://168ora.hu/szomszedok-orszaga-lazar-janos-nem-ertem-mivegre-az-idegesseg/> Itt olvasható az egész szöveg, mindenesetre a magunk mondanivalójához érdemes kiemelni belőle néhány kulcsmozzanatot.

Szokatlanul nagy terjedelemben próbálja Lázár megindokolni, hogy miért lett elsőszámú kormányzati feladat a civilek finanszírozási hátterének minél előbbi feltárása. *”A kormány nem zaklat, és nem takarít el sehonnan senkit sem, nem folytat harcot a civilek ellen. A nyilvánosság és az átláthatóság feltételeit szeretné megteremteni.”* - mondja teljes meggyőződéssel, de nem teljes körű ígérennyel, mert ez a szándék akkor már eltűnik, amikor ugyanezen követelmények a hazai, kormányzati oldalhoz köthető ügyeknél vetődnek föl.

A média piaci alapon működik, a kormánynak semmi köze nincs ahhoz, ami a TV 2-től a Népszabadságig történt, ezek kizárólag befektetői szándékokon múló döntések voltak, s hogyan is nézne az ki, ha ebbe megpróbálnának beleszólni. Az országban alapvetően jó irányba mennek a dolgok, a korábbi kedvezményezett csoportok mostanra már elvesztették a befolyásukat, egyedül ők táplálják az esélytelen ellenzék rágalmaival. A kormány legfontosabb feladata a multik kiszorítása a javak hazai piacairól, mert 2010 előtt 4/5 részben e külföldiek rendelkeztek felette. Ma már sikerült a bankszektorban és az energetikai piacion érdemi változást elérni, de a kiskereskedelembe is arra kell törekedni, hogy *„az ország függetlensége erősödjön.”* (Így már érthető Lázár János későbbi frontharcos szerepe a Heineken-ügyben is...) Az interjú hangvételét, stílusát ezúttal szó nélkül hagyjuk, bár... ez a vonatkozás is igen sokat elárul mindarról, ahogyan a Fidesz vezetői az országról, a kormányzásról, a demokráciáról gondolkodnak. Annyit talán leszögezhetünk, hogy a kérdezőknek nem sok esélyük nyílt önkritikus jellegű megjegyzések kicsikarására. Talán azért, mert ilyenekre nincs is semmi ok.

Kósa Lajosnak, a Fidesz frakcióvezetőjének interjúja hat héttel később készült, de legfontosabb mondanivalóiban alig tért el politikus társától. (Az interjút sajnos nem tudom ide posztolni, mert a megadott helyen a szerkesztőség azt írja: dolgoznak az archívum, a korábbi anyagok hozzáférhetővé tételének technikai megoldásán...Így, marad a nyomtatott lelőhelye: ***Kósa Lajos: A cselekedeteink és az eredményeink minősítenek.*** Figyelő, 2017.márc. 2. 8-12.o.) Ő is a civilek elszámoltathatóságát tartja a tavaszi parlamenti szezon legfontosabb feladatának, mivelhogy ezek ténykedése *„inkább ügynöki, semmint civil jellegű.”* Az erőteljesebb fogalmazásnak feltehetően az adhatta a hátterét, hogy időközben az olimpiai jelentkezésünk elbukott a Momentum aláírás-gyűjtő akcióján. Amely mozgalom a Fidesz

számára semmiféle veszélyt nem jelenthet, hiszen: pesti, értelmiségi, fiatalok által szervezett, és amúgy is éppen annyian támogatták, mint amennyin egykoron Tarlós ellen szavaztak. Egyébként is a baloldali bázist szeletelik tovább. A baloldalt egyébként őszintén sajnálja azért, hogy ennyire esélytelen jelölttel kell próbálkozniuk, mint amilyen Botka László. Pártja újbóli győzelmében lényegében ugyanazzal a sikerlistát felsorolva bízik, amelyet már Lázártól megismerhettünk. Illetve... Közben volt az első két Orbán-beszéd, s azokban is volt már hasonló sikerzón. Továbbá az Öt Veszély, ezért Kósa mondanivalójába már beépült az az öt, ez évi harci feladat is, amelyeket a miniszterelnök valamennyi alkalommal eladdig felsorolt.

Közbeeső, rövid összegzésként annyit állapíthatunk meg tehát, hogy a 2017-es év kiemelten fontos feladata lett/lesz a civil szervezetek, mozgalmak nemzetközi kapcsolatainak, külföldről történő finanszírozásuk feltárása, mert e leleplező munkálatokkal a Fidesz elősegíti a választók körültekintőbb mérlegelési lehetőségeit, egyébiránt pedig több gondot kell fordítani az elért sikerek minél szélesebb körben történő megismertetése érdekében. Az öt, kiemelten fontos nemzetvédő programpontokat inkább az Orbán-beszédek kapcsán fogjuk ismertetni, elvégre az lenne a legautentikusabb forráshely.

1.3. Háromnapos frakcióülés Visegrádon

Mint minden évben, a parlamenti szezón megkezdése előtt közvetlenül, ezúttal is megvolt a hétvégi összetartás a Fidesz frakció tagjainak. Visegrádon, február 15-17 között meghallgathatták a kormányfő, Rogán Antal, Varga Mihály, Kósa Lajos és Pintér Sándor helyzetértékelő beszámolóit, amelyekből a sajtónak a lehető legkevesebb információt sikerült megtudni. Az a kevés is azért nagyon tanulságos. Egyrészt, a választásokig már nem várható semmiféle nagyobb szabású döntés. Másrészt, Orbán Viktor igen nagy nyomatékkal szólította fel a frakció és a párt egészét, hogy a hátralévő egy évben tegyenek félre mindenféle belső, személyes torzskodást, vitát, ellentétet. A következő egy évben a média ne beszélhessen semmiféle párton belüli feszültségről. Harmadrészt, az olimpiai ügyet a sikeres aláírási kampány után gyorsan ejteni kell, és úgy kell tenni, mintha az fővárosi belügy lett volna. Negyedrészt, a Momentumot nem kell és nem szabad felértékelni, úgy kell velük bánni, mint az ellenzék nevetséges belügyével. A civilekkel szembeni pénzügyi elszámoltatást viszont nagyon gyorsan végig kell vinni...

S ami talán a legfontosabb döntés: hamarosan elkezdődik a Nemzeti Konzultáció újabb, minden eddiginél átfogóbb akciósorozata. S nem fogjuk kitalálni: mi is lesz e konzultáció öt, kitüntetett kérdése. Hát, persze, hogy az az Öt Fő Ellenség, amelyeket a kormányfő az előző szombaton, Várkert Bazárbeli beszédében már körvonalazott és kihirdetett. Azért mindez már

önmagában is némi töprengésre okot adó fejlemény. Először meghirdeti, hogy a 2017-es évnek melyik öt feladat képezi a kormányzati munka gerincét. Aztán ezt elfogadja és munkatervvé avatja a parlament is. S időközben, hónapokkal később megkérdezik Magyarország népét is arról, hogy ugye, ők is ezt az Öt Veszélyt látják a legnagyobbknak ??? Belegondolni is szörnyű, miféle alkotmányos válság kerekedne ki abból, ha a magyar nép esetleg nem ugyanezt az öt kérdést tartaná a legnagyobb veszélynek. Mi lenne például a kampánytervvel?

Háttér a frakcióüléshez:

- Bevont vitorlával. Fi. febr. 23.
- Már készülnek a választásra a pártok MN. febr. 16.
- Nem áll ki. MnCs. febr. 23.
- http://hvg.hu/itthon/20170223_valasztas_2018_olimpia_visszalepes_kampay_orban_v_iktor_rogan_antal#utm_source=hvg_daily&utm_medium=email&utm_campaign=new_sletter2017_02_23&type-id=HvgDaily&user-id=4256870A&utm_content=normal
- <https://444.hu/2017/02/16/ot-temaban-indulhat-nemzeti-konzultacio>

1.4. Az évelejei Orbán Viktor-beszédek közös tanulsága

A miniszterelnöki honlap tanúsága szerint az idei év *első három hónapjában eddig tizenhét beszédet tartott* Orbán Viktor, ami meglehetősen páratlan aktivitásra vall. Úgy hisszük, a kampány kezdete előtt ez az aktivitás nem fog számottevően csökkenni. A hazai politikai élet formálódásában a mindenkori kormányfői megszólalásokat azon események között tartják számon, amelyeknek mindig is kitüntetett a jelentősége. Ráadásul a Fidesz eddigi három évtizedes története, berendezkedésének egésze is olyan erővel kötődik Orbán személyiségéhez, hogy jószerével pártja egész eddigi történetét meg lehetne írni az ő szereplései alapján is. E hosszadalmas bevezetőben nem annak a rémhírnek szeretünk volna megágyazni, mintha valamennyi - mind a 17 - beszédére kikívánnánk térni. Beérjük annak a négy beszédnek a felidézésével, amelyeknek legalább három napos visszhangjuk támadt.

- 1. „Feketebárányok voltunk, mára sikertörténetté lettünk” február**
- 2. . 10. Várkerti Bazár**

A megszokott, immár tizenkilencedik évertékelő beszéd. Nagyívű áttekintésként indul, a nyugati civilizáció hanyatlásáról és arról, ahogyan a liberális gondolat mára már végképpen érvényét veszítette. Az idő személy szerint őt igazolta, a nemzetek egyre-másra láznak fel a

globalisták ellen, újabban pedig a középosztályok a vezetőik ellen. Mi már túl vagyunk ezen a lázadáson, a többiek pedig első bálózók - legalábbis hozzánk képest. E beszéd a hosszan tartó visszhangját elsősorban annak köszönhető, hogy Orbán Viktor először itt fogalmazta meg az ÖT Nagy Támadás teóriáját, amely szerint 2017-ben arra kell felkészülnünk, hogy Brüsszel:

- szeretné betiltani a rezsicsökkentést (ha jól értelmeztem, akkor ő így hívja a közös európai energiapolitika kidolgozásának szándékait),
- továbbra is ránk akarja szabadítani a migránsok tömegét (ha jól értelmeztem, akkor ez lenne annak a kifogásnak a nevesítése, amely ellenzi, hogy a magyar hatóságok bűncselekmény híján is őrizetben tartásuk a menekülteket),
- ellent kell állni a Soros-birodalom terjeszkedésének és le kell leplezni a nemzetközi szervezetek hazai aknamunkáját (ha jól értem, akkor ennek keretei között lassan mindenféle nemzetközi együttműködés, segélyszervezet, jogvédő, civil mozgalom elfér, akiknek bármiféle külföldi kapcsolatuk van), **merthogy összeállt a történelem legbizarrabb koalíciója: az embercsempészek+jogvédők+európai csúcspolitikusok ármánykodása - Soros háttérrel...**
- ellent kell állni az adópolitika nemzetköziesítésének, meg kell tartani az adók megállapításának nemzeti keretek között maradó jellegét,
- s (talán ugyanez, vagy mégis külön támadás?) meg kell védeni Brüsszellel szemben a munkahely-teremtő támogatások rendszerét.

Azért idéztük ehelyütt ennyire részletesen ezt a Nemzeti Védelmi Tervet, mert a későbbiekben nem akadt olyan Orbán-beszéd, amelyben ne ismételte volna meg ezt az 5 pontot. S nem sokkal később nem akadt olyan jelentős Fidesz-vezető, aki ne szötte volna be a maga megnyilvánulásaiba ugyanezt az öt veszélyt. (Kivéve, akik nem tudnak öt pontot fejben tartani, ők viszont egyetlen nagy, általános függetlenségi veszélyé vonták össze/stilizálták ezeket.)

Írások, elemzések, kommentárok OV-évértékelőjéhez:

http://mandiner.hu/cikk/20170210_itt_van_orban_viktor_evertekeloje_vagatlanul
http://168ora.hu/orban-varja-holland-menekulteket/?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201702
http://orulunkvincent.blog.hu/2017/02/10/egy_fontos_reszlet_orban_beszedeabol
<http://24.hu/belfold/2017/02/10/orban-evertekeloje-2017-ben-a-szemunket-fogjuk-dorzsolni/>
<http://24.hu/belfold/2017/02/10/orban-vilagaban-nem-letezik-az-ellenzek/>
<http://24.hu/belfold/2017/02/10/lusta-vagy-akkor-nezd-meg-orban-evertekelojet-roviden/>
http://index.hu/belfold/2017/02/10/orban_evertekeloje_vilagertekelo_volt/

http://index.hu/belfold/2017/02/10/orban_viktor_19_evertekelo_2017_evertekelo_beszed_tu ntetes/
<http://www.tozsdeforum.hu/uzlet/gazdasag/orban-szerint-lazadas-van-es-ot-nagy-tamadas-fenyeget-minket-78291-1.html?hirkereso>
<http://mno.hu/gkozep/a-legtomenyebb-orban-viktor-1385376>
<http://nepszava.hu/cikk/1120330-orban-mi-mar-tulvagyunk-a-lazadason>
<http://www.origo.hu/itthon/20170210-europai-szintu-beszedet-mondott-orban-az-elemzok-szerint.html>
<http://www.origo.hu/itthon/20170210-orban-viktor-evertেকেles.html>
http://hvg.hu/itthon/20170210_Orban_harcol_evertekelo_fidesz
http://hvg.hu/itthon/20170210_orban_evertekelo_political_capital
<https://444.hu/2017/02/10/orban-szerint-itt-mindneki-egyre-tobbet-keres-a-nyugatiak-meg-nagyon-felnek>
<https://444.hu/2017/02/10/orban-2016-beintett-a-liberalis-vilagrendnek>
<https://444.hu/2017/02/10/nagyon-durvan-korbekordonoztak-orban-evertekelojet>
http://kettosmerce.blog.hu/2017/02/10/orban_nemet_mond_a_nyugati_berekre_csak_hatalmo n_maradjon
http://hvg.hu/itthon/20170214_Evertেকেles_Magyarország_teljesitmeny_intezmenyek_gazdas ag_kilatasok
<http://www.atv.hu/belfold/20170210-igy-reagaltak-az-ellenzeki-partok-orban-evertekelojere/hirkereso>

3. 120 éves kitörő - kitörési sikerrel. Parlamenti szónnyitó beszéd, február 20.

Ez is megszokott alkalom, minden parlamenti ülés előtt tart Orbán napirend előtti beszédet. Ez alkalommal annyi számot, tonnát, milliárdot, százalékot hordott össze, hogy ez még egy hagyományos MSZMP-kongresszuson is ritkaságszámba ment volna. A lényeg: százhusz éves kanyargós, tévelygős évtizedek után végre elérkeztünk arra a pontra, hogy kitörhetünk a felzárkózási csapdából. A következő évek a kontinens fejlettebb részéhez történő felzárkózásunk sikertörténete lesz. Az Öt Veszély itt is elhangzott - ezúttal, mint az Új Nemzeti Politika alapjaként lett meghirdetve. A beszéd mégsem ettől híresült el, hanem a későbbi Vona-Orbán-szópárbaj okán. A miniszterelnök - Vona Gábor korrupciós vádjaira válaszként - elviccelődött a Jobbik elnökének állítólagos homoszexuális hajlamain. S a saját frakciójában mindezzel tagadhatatlanul nagy sikert aratott.

Parlamenti nyitó beszéd febr. 20:

<http://www.miniszterelnok.hu/orban-viktor-napirend-elotti-felszolalasa-3/>
http://index.hu/belfold/2017/02/20/orban_viktorral_indul_a_parlament_i_tavaszi/
<http://24.hu/belfold/2017/02/20/parlament/>

4. „Most már lehet ilyeneket mondani...” Kamarai beszéd, febr. 28.

Ez a fórum nem tartozik az évenkénti rendszerességgel megtartottak közé¹, ám éppen ezért olyan alkalom, amikor az átfogó gazdaságpolitikai elképzeléseiről minden más beszédhez képest többet és részletesebben szokott Orbán értekezni. Ezúttal is így volt, s a számos sikermutató között szokatlanul komolyan vette a legújabb legyőzendő ellenfél természetét is: a versenyképességben megmutatkozó lemaradásunkat. Meg is dicsérte Matolcsy elképzeléseit, valamint megelőlegezte Varga miniszter erőfeszítéseinek sikereit. Az Öt Nagy Veszély itt sem maradhatott ki, bár csak a felszólalás végén került elő. Ott viszont belebonyolódott abbéli állításának/óhajának megmagyarázásába, hogy Magyarországnak „etnikailag homogénnek kellene maradnia.” Feltehetően előre megérezte, hogy ezen állításából a későbbiekben még sok gond fakadhat majd, s ezen majd az sem segít, ha eleve előre bocsájtotta: „*én falusi vagyok, ezért egyszerűbben is látok sok mindent...*”

Lett is cirkusz. A versenyképességi fejtegetésekre alig figyelt fel a média, ám az etnikai homogenitással kapcsolatos zavart versengve túpírozták túl. S nem is alaptalanul, mert a migránsok elleni szakadatlan küzdelem hordalékában már két éve ott úszkál az a „nagytestű ragadozó is” amelynek életre hívásáért oly sokat tett a Fidesz ez időkben.

Viktor-beszéd a kamaránál, febr. 28.

<http://www.miniszterelnok.hu/orban-viktor-beszede-a-magyar-kereskedelmi-es-iparkamara-gazdasagi-evnyito-rendezyenyen/--> a beszédről:

http://mandiner.hu/cikk/20170228_orban_a_tul_nagy_keveredes_bajjal_jar

<http://24.hu/fn/gazdasag/2017/02/28/orban-a-vecepuolastol-az-atomeromu-epitesig-minden-munkat-mi-vegezzunk-el/>

Ungváry Krisztián: Egy beszéd utóélete. MN. márc. 10.

Tóth Ákos: Orbán beszél. 168 óra. márc. 9.

¹ Csak az utóbbi években vált szokássá.

**4.,*Biztosítani az égő csipkebokor csodájában élő magyar nemzet jövőjét...*” Március 15.
Nemzeti Múzeum**

Ezt a veretes igényt a nemzeti ünnepen elmondott beszédében fogalmazta meg Orbán Viktor. Meg még sok más, történelmi szárnyalású egyebet is. Magyar politikus képtelen megállni, hogy ne aktualizálja a 169 évvel ezelőtti márciusi nap tanulságait, így történt ez most is. „*Ma ismét negyvennyolcas szelek fújnak*” - mondotta Magyarország miniszterelnöke az összegyűlt ünneplők és tiltakozó fütyülők előtt. S nem hagyott kétséget afelől, hogy ezek a szelek ma a brüsszeli Európa-központtal szemben tanúsítandó forradalmi magatartás hátszelei. Azért a beszéd végén ezúttal is összefoglalta az Öt Nagy Függetlenségi alapkérdést. (Másnap arrafelé jártam, s megnéztem: sajnos sehol nem láttam az égő csipkebokor nyomait, lehet, hogy Lőrinc Barát az óta már hazaszállította.)

A márc. 15-ei beszédhez:

<http://www.miniszterelnok.hu/orban-viktor-unnepi-beszede-3/>

http://hvg.hu/itthon/20170315_Orban_kifutyulese_pontrol_pontra_Feszultseg_gyulolet_es_tetlegesseg

(Rövid összegzés) E négy megszólalás talán elegendő nyersanyagot szolgáltat annak azonosításához, hogy mi is járhat Orbán Viktor fejében az idei év politikai/kormányzati teendői kapcsán.

Először is, megtudhattuk, hogy a még tavaly megelőlegezett „Lázadás Éve”- metafora egyértelműen a Brüsszellel szembeni ellenállást jelenti. Azt is, hogy ez az ellenállás ma már kezd nemzetközi méreteket ölteni, s mi éppen a legelső sorban harcolunk.

Másodszor, megtudhattuk, hogy az idei év lehangosabb kampány-jelszavait a ”nemzeti függetlenség” széles körben ismert eszmevilágához fogják kapcsolni. Magyarán, komoly esélyünk lesz arra, hogy egész évben ezt hallgassuk. (Lapzárta után érkezett a hír: elkezdődik rövidesen a már többször is nagy sikert aratott Nemzeti Konzultáció - s nem fogják kitalálni, hogy miről is? Az eddig emlegetett Öt Kérdésről...)²

Harmadszor, megtudhattuk, hogy Magyarország észrevétlenül a legjobb teljesítményt nyújtó, szorgalmasan és eredményesen felzárkózó országok közé küzdötte fel magát - természetesen a Fidesz-kormány páratlan erőfeszítéseinek köszönhetően. Sajnálatos módon, e sikerekről még nem tudtunk mindenkit kellő mélységű információkkal ellátni: ezért az idei év a sikereinkkel történő, szüntelen megismerkedés esztendője lesz. „Magyarország erősödik” -

² Április negyedikén, este mi is megkaptuk, részletesebben majd a következő negyedéves összegzőben fogjuk elemezni.

erről értesítettek minket tavaly már postai úton is. Az idén pedig minden elképzelhető forrásból meg fogjuk ezt tudni.

Néhány további írás az Orbán-beszédek hátteréhez:

Lakner Zoltán: Több, mint rendszerváltás. 2017, a lázítás éve. 168 óra. febr. 9.

Nagy Attila Tibor: Elkoptatás mesterfokon. MN. febr. 6.

Kapeler Zsolt: A hamis bálvány. MnCs. jan. 19.

Magányos táncos. Bod Péter Ákos- int. HVG. febr. 23.

A magára maradt ország. Meddig mehet el Orbán? Krekó Péter- int. 168 óra. márc. 17.

2.További kormányzati ügyek - más szinten

Eddig inkább a szándékok és a folyamatosan hirdetett politikai önkép jegyében vettük szemügyre a kormányzati oldalon zajló folyamatokat. Mindezek mögött azonban megállás nélkül rajzolódik ki egy egészen másféle kormányzati összkép is, amely a mindennapos harcok, váratlan konfliktusok, a megállás nélkül mozgásban leledző politizálás - egyszóval a napi kormányzati aktivitás ezerféle apró-cseprő ügyeiből áll össze. Ha összeáll egyáltalán bármiféle összkép is.

Ezen a ponton be kell röviden vallanunk egy módszertani nehézségünket is. A negyedévenkénti összegzők megírásához korántsem a határidők szorításának kényszere jegyében szoktunk nekiállni. Lényegében folyamatosan figyeljük a hazai közéletet, a médiát, gyűjtjük, szelektáljuk és hetente rendezzük a megállás nélkül halmozódó cikkek, tanulmányok, elemzések, hírek, interjúk tömegét. S nem ritkán azt tapasztaljuk, hogy adódnak olyan fordulatok, amikor egy-egy ügyről legfeljebb hónapok elteltével lehetséges csak megállapítani, hogy az valóban fontos volt-e, avagy csupán a szokásos médiafelhajtással való tudatos visszaélés esetéről volt szó? Ebben a fejezetben, valamint a gazdaságról szóló nagyobb rész utolsó harmadában is csupa olyan ügyről lesz szó, amelynek a mindennapi kormányzás szempontjából az adott időszakban nagyon nagy jelentősége látszott. Vagy azért, mert a kormány ezt így szerette volna, vagy azért, mert az ellenzék lecsapott rá, vagy azért, mert a média nem hagyta magát levakarni az adott ügyről.

Az alábbiakban felvázolunk vagy féltucatnyi ilyen karakterű konfliktust, botrányt, eseményt. Ezek mindegyikében kimutatható a kormányzati érintettség, olykor úgy is, hogy a kabinet ennek a legkevésbé sem örült. Ezek az ügyek többnyire tisztán politikai/hatalmi

játszmák termékei, ám akad közöttük szép számmal olyan jellegű is, amelynek az értelmezéséhez szükséges látni a tágabb, gazdasági környezet összefüggését is. Ezért azt a megoldást választottuk, hogy a „kormányzati ügyek” egyik csoportját ehelyütt mutatjuk be. Míg egy másik csoportját (Paks II; letelepedési kötvény; olimpiai pénzszerzés; Matolcsy-ügyek; Heineken-botrány) a gazdaságról szóló fejezet keretei között fogjuk elemezni. Valamilyen szintű érintkezést természetesen még a leggondosabb szerkesztés mellett sem tudunk elkerülni.

2.1. A Professzorok Batthyányi Köre halkán, de határozottan tiltakozik

Január 12-én becsöngetett a postás a kormányhoz és onnét hozott neki kellemetlen levelet, ahonnét ezt a legkevésbé sem várta. A jobboldalhoz elkötelezetten odaláncolódtott tudós társaság, aggódó levélben hívta fel a szeretett kormánya figyelmét számos olyan problémára, amelynek többsége kevésbé tartható újdonságnak. De... az már elgondolkodtató, ha ők is veszik a fáradságot és hosszadalmas belső viták után az 59 tagból 56 aláírta az aggódó levelet, sőt - nyilvánosságra is hozták. Aggódnak például amiatt, hogy túlzottan önkényesen, gyorsan és mindenféle kontroll nélkül születnek meg a kormányzati döntések, sőt, nem gyakran szűk érdekek kiszolgálásaként. Zavarja őket az is, hogy a széles körben hirdetett gazdasági sikereknek a nyomaival az emberek a maguk életében nemigen találkozhatnak. Nem tetszett nekik a kvótanépszavazás erőszakos és kontraproduktív kampánya sem, ráadásul aggasztja őket a sok-sok korrupciós jelenség is.

Orbán Viktor nem habozott sokáig, hogy válaszoljon-e, vagy sem. Egyéb esetekben ilyen kritikákat meg sem szokott hallani, most viszont...Egy hét múlva vaskos válaszlevelet hozott a posta a professzorok címére. A kormányfő, cinizmusként is olvasható válaszban köszönte meg a kitüntetett figyelmet. Majd...53 oldalon, 25 pontba szedve, adatok, grafikonok tengerével elárasztva a professzorokat- tudatta velük, hogy valamennyi kormányzati döntés mögött megfeszített kutató munka, gondos mérlegelés és páratlan bölcsesség szokott meglapulni. Csak, ők szerények és nem szoktak ezzel dicsekedni.

(A magam magyar fordításában: Hogy jöttök Ti ahhoz, hogy bírálni merészeltek engem??? Nem azért tartunk benneteket! - Tessék, itt a házi feladatokat: leírjátok százszor, hogy: „Kormányzati dolgokban többé nem ütjük bele az orrunkat!!!”)

Batthyány kör:

http://hvg.hu/itthon/20170118_professzorok_batthany_i_kore_biralat

<file:///C:/Users/user/Downloads/Azorszagallapota.pdf>

http://hvg.hu/itthon/20170119_orban_kuldott_nemi_olvasnivalot_a_professzorok_batthany_korenek?s=hk

2.2. Sporttámogatás, uszoda, olimpia, Puskás stadion stb.

Az idei év első hónapjaiban több, amúgy, közvetlenül össze nem tartozó okból, megint középponti kérdéssé vált az, hogy mennyit, miért és kinek a számlájára költ el a magyar kormány sportcélú támogatás címén. A Momentum által kezdeményezett népszavazási/aláírásgyűjtési akcióról több helyen is kénytelenek vagyunk megemlékezni, mert az egész idei év egyik legfontosabb belpolitikai fejleményéről van/volt szó. Ehelyütt csupán annyit íránk: az akciónak köszönhetően minden korábbinál több szó esett a sportcélú pénzek sorsáról, így, természetesen a leendő olimpia költségeiről is. Ennek köszönhetően számos meglepő szerződés, tulajdonosi kapcsolat, érthetetlenül drága megbízás létre kerülhetett megvilágító erejű fény. Kiderült, hogy nagyértékű, milliárdos telkek, hasonló nagyságrendű média-megrendelések, szakértőinek álcázott szerződések tömegére folynak el súlyos milliárdok. Miközben még azt sem lehetett tudni, hogy e pénzszerzésnek van-e egyáltalán bármiféle reális alapja? Illetve.. Közben kiderült, hogy nincs értelme az egésznek, de azt talán nem lesz nehéz kitalálnunk: lesz-e olyan milliárd, amely visszakerülne a közpénzek közé?

A másik botrányos eset lényegében párhuzamos történetként kezdett kibontakozni, mert az úszó vérére építendő létesítmények köre hetente bővült, s az év elején már letagadhatatlanná vált az, amit igen sokan még tavaly ősszel kezdtek jósolgatni: nem fog ez az összeg megállni a 100 milliárdnál. Nos, amikor ezt az összegzést írjuk, akkor már túl vagyunk a 10 milliárdon is, s még előttünk van legalább négy hónapnyi költsékezési lehetőség. Nem csoda, ha sokan akadtak olyanok, akik kézenfekvő párhuzamot vontak e botrány és a leendő olimpia milliárdjai között. (Ez utóbbiról a gazdasági ügyek kapcsán bővebben is lesz még szó, ehelyütt csak annyit íránk, hogy a januári/februári osztársadalmi vita során a várható költségek becslése a 3500-és a 12 000 milliárd között hullámzott. Ennyit az előkészületek tudományos alaposágú szintjéről)

Harmadik ügyként szinte el is sikkadt az, hogy a kormányzati/évvégi nagy-nagy pénzkiszórás egyik legnagyobb tételeként a leendő Puskás Stadionra 190 milliárd forintot szavazott meg. Ez azért érdekes, mert ezt a projektek korábban ennek a felére becsülték, s amikor a média elkezdett afelől érdeklődni, hogy mi lehet e megduplázódás oka, akkor a szokásos titkolódzás, ködösítés irányába vitték el a közbeszédet. Mindenesetre, akadtak olyan megfigyelők, akik ezt a megdöbbentő emelkedést azzal magyarázták, hogy - mindez egyfajta kormányzati válaszlépés volt arra, amit a főváros lakossága az olimpia kapcsán tett. Ha - ti

úgy, akkor - mi meg így...Mindenesetre, valamiféle veszélyérzet talán mégis földerengett a kormányzatban, nem szeretnék, ha ez az Újabb Nemzeti Ügy ugyanolyan botránysorozatba fulladna bele, mint amilyen az uszodaépítés költségeinek megtöbbszöröződéséből keletkezett. A korábbi szokásokhoz képest a Puskás stadion felépítéséről szóló szerződés szokatlanul hamar és páratlanul megejtő, mondhatni, hogy a nyilvánosság előtt zajló módon kötött meg, március 28-án. Ennek alapján a bruttó összeg 190 Md körülnek tartható, sőt, még az esetleges késedelmekkel kapcsolatos - igen kemény - szankciók összegét is a közvélemény orrára kötötték. A legelső reakciókból azonban azt is kiderült, hogy ez a gigaberuházás is ugyanazon érdekkört fogja gyarapítani, mint az elmúlt néhány hasonló méretű építkezéseit.³

- <http://24.hu/belfold/2017/03/27/kezdodhet-az-uj-pusksa-ferenc-stadion-epitese/>
- <http://hirtv.hu/hirtvsport/meszaros-lorincek-140-milliardbol-epithetik-a-puskas-stadiont-1391737>
- Az Orbán-kormány és a nép új stadionja. MnCS. márc. 3.

S ezen a ponton megint beleütközünk abba az ördögi körforgásba, amelynek az alapvető szerkezetét már egy korábbi elemzésünk során megpróbáltuk a lehető legaprólékosabban is bemutatni: Azt t.i., hogyan is alakult a 2010 utáni években a sportfinanszírozás rendszere, szerkezete, hová lesznek ezek az irdatlan nagyságrendű összegek? Az idei évkezdet botránjai hozzájárultak ahhoz, hogy ebben a kérdésben minden korábbihoz képest tisztábban láthassunk. A média valamelyest függetlennek megmaradt része állandóan napirenden tartotta a sportcélú állami támogatások homályos kérdéseit. Talán éppen emiatt dönthetett úgy a kormány, hogy még a meglévő, ugyancsak soványka tájékozási lehetőségeket is megkísérli eldugaszolni.

Az év első hónapjában meg is indult a küzdelem a kormány és részben a média, részben egyéb szerveződések között annak érdekében, hogy legalább a tao-pénzek sorsát nyilvánosan is végig lehessen követni. A kormány megkönnyebbülten vette tudomásul, hogy magát a konstrukciót Brüsszelben végül is jóváhagyták, ám ezt a beletörődést azonnal igyekeztek félreértelmezni. Megpróbálkoztak ugyanis azzal, hogy ezt az egyetértést felhasználva, ezt a konstrukciót véglegesen kivegyék a közpénzekhez fűződő kötelezettségek világából. A döntést többen is megtámadták, s az első fokon eljáró bíróság a kormányzati igyekezettel szemben úgy döntött, hogy ezek a pénzek-közpénzek: azaz, az elköltésük útja/módja nyilvánosság-köteles,

³ A Magyar Nemzet április ötödikei számában „Százmilliárdok a stadionokra” -című írásban kimutatják hat stadion összköltségeiről, hogy az eredetileg tervezett 143 md helyett végül 260 md-ba kerülnek. Csaknem a duplájába...

ezért a hozzá fűződő adatokat ki is kell adni a sajtónak. A kormány márciusban ezt az ítéletet megtámadta, s most a Kúria döntésére várunk. (Előérzeteink nem a legjobbak...)

Miért is írunk ilyen hosszan minderről? Részben azért, mert a tao-szisztémában benne rejlik az egész sportgazdaságtan valamennyi lényeges ellentmondása. Részben azért, mert évente növekvő, (az elmúlt két évben már évi 60 md fölötti) összegekről van szó. A sportba áramló pénzek ötféle útját már a korábbi összegzőnkben részletesen megírtuk, ezen a ponton csak emlékeztetnénk: évente kb. 300-320 md körüli összeg áramlik a sportszféra egészébe, azaz, 2011 óta több mint ezer Md volt ez a pénz...Ennek a hallatlanul magas összegnek a 75 %-a mindig is közpénz volt, a piaci részvétel soha nem volt 25%-nál több. Végtelenül álságos érvelés tehát azzal takaródní, hogy a piac azt és annyival támogat, amennyivel csak akar.

Úgy véljük, ha majd egyszer véget ér a Fidesz-korszak, s későbbi korok kutatói nekiállhatnak feltárni e hosszú évek lényegi ellentmondásait, mindebben akkor lelhetnek a leginkább szimbolikus területre, ha ezt a sporttámogatási rendszert a kezdetektől a végéig, az első forintoktól a legutolsó százmilliárdokig alaposan végigelemzik.

Néhány hasznos háttér-írás:

http://hvg.hu/gazdasag/20170322_Jogeros_nem_lehet_titkolni_honnan_jottek_a_taopenzek

http://hvg.hu/itthon/20170116_Na_meg_egy_milliardocska_a_vizes_vbre

Muszbek Mihály: Sport a tao árnyékában. ÉS. febr. 10.

Muszbek Mihály: A magyar futball gazda/g/ságossága. ÉS. febr. 17

Elúsztak. Már 110 milliárdnál jár a vizes vb. MnCs. márc. 23.

Tóta W.? Van az a pénz. HVG. márc. 23.

Olimpia: 16.55 milliárd folyt el titokban. MN. jan. 12.

Berlinger Edina: Mennyibe kerül az olimpia? A hazai pálya hátránya. MnCs. febr. 9.

2.3. Költözés a várba és az új kormánynegyed költségei

A látványos botrányok mellett erről a nagyszabású akcióról úgyszólván alig esik szó, pedig az összköltségei felül fogják múlni az összes stadionra fordított milliárdokat is. Eddig már 120 md-t sikerült erre költeni, s a folyamatban lévő munkák további 200 md-ba kerülnek. A mostani tudásunk szerint. Összességében lesz ez még ezer md is. Mi is kerülhet ennyibe? Mindenekelőtt annak a 19 ingatlanak az átalakítása, funkcióképessé tétele, amelyek már most is a Várnegyedben vannak, de jelenleg nem alkalmasak arra, hogy helyt adjanak a Miniszterelnökségnek, a Belügyminisztériumnak, a Nemzetgazdasági minisztériumnak és a Nemzeti Banknak. Meg még egyéb, kereskedelmi és idegenforgalmi jellegű vállalkozásoknak. Továbbá, nehezen tagadhatóan, a megmaradt lakásállomány meglehetősen szűk körben történő kisajátításra. Olyannak tűnik az egész terv, mintha egy elkülönült, új arisztokrata csoport

egyetlen, s nehezen megközelíthető övezetben szeretné megvalósítani a lakóhely+munkahely+szabadidős tevékenységek - egységét. S még egy apróság, aminek a létébe lépten-nyomon kénytelenek vagyunk beleütközni. Szinte minden szerződés, kivitelezés, bérleti viszony, beszerzés valahogyan üzleti vagy államtitokká minősül, úgyhogy az idő teltével egyre kevésbé lehet majd tudni, hogy mi és miért is történik a Várban.

Éppen ezért kell nagyon megbecsülnünk azt a - jelen magyar viszonyok között - szokatlan alaposágú cikksorozatot, amelyet a Magyar Narancsban az idei márciusban Keller-Alán Ákos közölt. Három, terjedelmes részben (összesen tizennégy oldalon...!) számol be mindarról, ami a Várnegyedben történik; tételesen, számok tömegével alátámasztva. Azért sem íránk erről többet, mert ebből a hatalmas tényfeltáró munkából minden olyan vérlázító és rémséges tény, összefüggést megtudhatunk, amely önmagában is elegendő lenne egy kormányválsághoz. Ehhez képest a Heineken-csillagokról százszor ennyi írás, tudósítás, cikk jelent meg - ugyanebben a hónapban. (S nem is tudunk szabadulni abbéli gyanúunktól, hogy az ilyen jellegű botrányokat tervezetten állítják elő valamely kormányzati műhelyben. Éppen ezért, s éppen akkor, amikor a valóban tétre menő ügyek kezdenek igazán fontossá érlelődni.)

Két apróságról azért mégis megemlékeznénk. Az egyik az, hogy onnét, a Várból kutatóintézetek, múzeumok, kulturális létesítmények sorát, s ezzel együtt - több ezernyi embert is el kell tüntetni. Ami ez ügyben eddig történt az kimeríti a politikai/közéleti felelőtlenség teljes eszköztárát. S erről is alig esik szó, igaz, a hivatkozott cikksorozat utolsó részében erről is sokat megtudhatunk. (Továbbá a pont végén felsorolt írások közül A. Gergely András beszámolója is elképzelhetetlen felelőtlenségről ad körképet.)

Akik ezt az összegzöt elolvassák, szinte kivétel nélkül edzett és sokféle tapasztalattal felruházottak, mégis az ő számukra is meglepő lehet a költekezés néhány tételének nagyságrendje. Illusztrációként érdemes megemlíteni például azt is, hogy az elmúlt év végén, a legutolsó kormányülésen kiszórt sokszáz milliárdos tétel között úgyszólván szerényen húzódik meg önmagában az az egyetlen számsor, miszerint Orbán Viktor leendő munkahelyének - a mostani karmelita kolostornak - az „egyedi belsőépítészeti megoldásaira” további 3.9 milliárd forintot szavaztak meg... Ez az új munkahely már eddig is 21 milliárdba került, s az a gyanúnk, hogy lesznek még itt további, váratlan kiadások. Szinte szót sem érdemel az sem, hogy Kovács Gábor feleségétől (Kalmár Tímeától) például 360 millió forintért vesznek a kormányfő szobáiba öt olyan festményt, amelyek „*méltóképpen reprezentálják a XVIII. és XIX. század magyar művészetét.*” (Rá is férne a kormányfőre némi képzőművészeti iskolázódás, ne sajnáljuk hát tőle. De... miért nem Lőrincától kapja ajándékba?) Az elmúlt

néhány évben valamelyest figyelemmel tudtuk kísérni a hazai képpiac változásait, ezért van arról némi fogalmunk, hogy a képenkénti 70 milliós összegért lehetséges a magyar képzőművészet legismertebb darabjaiból is választani. S egykoron jártunk nemcsak a Kogartban, hanem Kovács Gábor telki házában is, sőt, az emeleten is, ezért nincs aziránt kétségünk, hogy akadnak-e ott ilyen értékű festmények? (Csak, magamban morfondíroznék azon: vajon, Gábor, annak idején mennyiért vehette ezt az öt, történelmi sorsra váró képet...? Hiába, a megfelelő üzlethez érzék is kell.)

Írások a Várba költözéshez:

Fenn költés. Orbán dolgozószobája. HVG. jan. 5.

A.Gergely András: Vágóhíd vagy zúzda? Hogyan paterolták ki az akadémiát a Várból? MNCs. márc. 23.

Keller-Alán Ákos: Tértfoglalás a Várban. I-II-III. MNCs. márc. 2., 9., 16.

2.4.,„Európa legnagyobb korrupciós botránya”

Ezzel a hangzatos címmel, öklömnyi betűkkel adta ország-világ tudtára a Figyelő február 2-ai száma azt, ami Magyarországon történhetett. Mikor is? No, nem mostanában. Hanem még az **elmúltnyolcév** sötét időszakában. S miért éppen most lett ez vezető hír? Részben azért, mintha mostanában értek volna össze az ügyben párhuzamosan zajló, különféle nyomozati munka számai. Részben viszont talán azért, mert kiváló időzítést sejtet mindaz, amit a média aktivitásából utólag is rekonstruálni lehet. Választás előtt egy évvel, ennél nagyszerűbb ügyet/ürügyet regnáló kormány álmodni sem merne magának. Fantasztikus ajándék lehetett mindez, elegendő utólag a január 15. - február 16. közötti egy hónap több tucatnyi írását egybeolvasni, hiszen a visszatérő nevek, gyanúba került személyek listája sokáig így nézett ki: Demszky, Gyurcsány, Puch, Medgyessy.

Az emberek feledékenyek, hiába hallhatták sok éven át az **elmúltnyolcév** kártevéseit, ha már az **mostmúlónyolcév** ügyei ez idő tájt egészen újfajta névsorral terhelik le a figyelmüket. Nap, mint nap hallani Mészáros gazdagodásáról, Garancsi megrendeléseiről, a Tiborczy-gyerek gyarapodásairól, Rogán Antal érdekköreinek hihetetlen ügyeiről, Andy Vajna szépen növekvő birodalmáról már ne is beszéljünk. Szóval, ha belegondolunk a múlt év végét és az idei év elejét elárasztó botrányok sorozatába, nem nehéz belátnunk, hogy nagyon időszerű volt már felidézni a korábbi időszak rémtetteit is, mert még a többség azt hihetné, hogy a korrupció kizárólag a Fidesz kormányzati korszakának a sajátja.

E hosszadalmasra nyújtott bevezetőre azért volt szükségünk, hogy a következő néhány oldalon ismertetni kívánt ügy lényegi kérdéseiről is szó essék. Hiába olvastunk el, dolgoztunk fel legalább félszáz írást, tudósítást, kommentárt, mégsem tudtuk megérteni, hogy miről is van igazán szó. A rejtély lehetséges megoldásaként azt választottuk, hogy megpróbáljuk időrendi sorrendbe rendezni mindazt, amit a 4-es metró beruházásai körül kitört, és az ún. OLAF-botrány kapcsán elolvasható és logikusnak tetsző fejlődési sorra rendezhető. A január közepétől március végéig lezajlott csatározások fejleményeit *öt olyan lépésre szedtük szét*, amelyek önmagukban még értelmezhetőnek látszottak.

- *Január 15-19. A kezdetek drámai felütései.* Először Csepreghy Nándor államtitkár, majd nyomába gyorsan felzárkózva Lázár János miniszter drámai nyilatkozatokban közölték az ország népével, hogy minden idők legnagyobb szabású korrupciós botrányát sikerült leleplezni. Nem kétséges, olyan jelentőségű ügyről van szó, ami miatt minden egyéb eseményt félre kell tolni. S az sem meglepő, ha mindenkin eluralkodott a lázas izgalom, hogy megtudhassuk: mekkora összegről van szó? Kik a vétkesek? Hová lett a pénz? Mikor viszik már el a tévékamerák előtt megbilincselve a... kiket is...?

A kormányzati tisztviselők napokon át roppant készségesek, csak úgy röpködnek a százmilliárdos tételek, a cégnevek és a megfejtendő monogramok. Ekkor még összecúszik az egész beruházás 450 milliárdja, a vélt károkozás 167 milliárdjával, illetőleg az Uniónak visszafizetendő 76 milliárdos összeg jövőbeni forrásainak talányaival. Csak annyit lehet tudni biztosan, hogy Európa néhány közismert multija nyakig benne lehet a botrányban. Lázár Jánost például oly mértékben ragadja el a leleplezési láz, hogy szokásos csütörtöki tájékoztatóján már egyenesen „**nemzetközi baloldali bűncselekményről**” beszél. (Kicsinyke fantáziával megáldva már látjuk is az új nürnbergi perben a vádlottak padján egymás mellett összezsúfolódva ülni Martin Schultztól Gyurcsány Ferencig az összes európai baloldali vezetőt. Sorossal az élükön...)

Némi irodalom a kor hangulatából:

Négyes metró: korrupciós csúcs. MN. jan.17.

Metróbűnök, mulasztások. MN. jan. 19.

Körbeérték a metrónyomozások. MN. jan. 20.

- *Jan.19- febr. 3. Előkerül néhány kérdés is.* A hazai média természetesen óriási erővel veti magát bele az ügy részleteibe, s a néhány napos eufória elmúltán rendre megfogalmaz alapvető, addig homályban maradt kérdéseket is. Leginkább a

következőket: Miért tartott ennyi évig az ügy kiderítése, ha már az új kormány 2010-ben tudta, hogy súlyos dologról lehet szó? Mikor lehet megismerni a botrány alapjául szolgáló OLAF- jelentést? (Ez az a szervezet, amely az Európai Csalás Elleni Hivatal angol nevének rövidítését takarja, s az ő - négyéves - munkájuk eredményeként készült a jelentés). S hogy van az, hogy a jelentés alapján véve a magyar szervek anyagaira támaszkodva készült? Mit tettek a magyar szervek hat éven át? Ki a jelentés címzettje? A kormány? A magyar bűnüldöző szervek? A főváros? Kinek kell e jelentés nyomán lépéseket tennie?

Január 19-én Lázár János azt közli, hogy a magyar kormány - még aznap - feljelentést tett az ügyben, de ettől függetlenül a fönti fontos kérdésekre még ez a lépés sem adhatott megnyugtató választ. Igaz, a miniszteri bejelentés legalább tíz, egyenként is súlyos bűncselekményt említ, a csalástól a vesztegetésig, az üzérkedéstől az okirathamisításig. (Azért az érdekes, hogyan lehetett ennyiféle bűncselekmény elkövetésével oly sok éven át észrevétlennek maradnia ennyi embernek és ennyi nagyhírű cégnek... Ha ez így van, akkor meg kéne azt is kérdezni, hogy mire való a kormányzati ellenőrzés apparátusa? Hat év után minderről egy európai szervezet jelentéséből tudtak csak értesülni?) Ekkorra már a hetilapok gazdasági szakújságírói is beszállnak a hírversenybe, s az ő alapos - időnként négy/öt oldalas - elemzéseik nyomán felsejlik az olvasóban, hogy meglehetősen komplikált ügygel lesz még dolgunk.

A föld alatti csodafegyver. Korrupciós jelentés a négyes metróról. MnCS. jan. 26.

Az alagút eleje. Metrójelentés. HVG. jan. 26.

Európa legnagyobb korrupciós botránya? Fi. febr. 2.

- *Febr. 3.- febr. 10. Nyilvánossá tették az OLAF- jelentést, kiderülhet végre, hogy konkrétan miről is van szó.*

Február harmadikán fölkerült a honlapokra az OLAF- jelentés, pedig előtte néhány napon át az sem volt egyértelmű, hogy kinek kellett volna ez ügyben intézkednie. Végre lehet tudni, hogy mivel is van/volt gond? Tulajdonképpen a szerződések 90 %-ával...

Korrupció és visszaélés lengi be a

- a kocsik beszerzését,
- az állomások megépítését,
- az áramfejlesztő rendszer kiépítését,
- az alagutak építését,
- a tanácsadói szerződések mibenlétét,

- az egymástól megrendelő és egymás ellenőrző cég-összefonódásokat.
- az egész beruházás irányítási modelljét.

Mondjuk így, röviden, hogy az EGÉSZ ezer sebből vérzett, és vérzik még ma is. Az első név, amit a média azonnal kiszúrta, az Medgyessy Péter lobbiszerződése volt, amelyről ugyan már jóval korábban is lehetett tudni. Tétélesen, összecszerően, s a Magyar Idők jóvoltából - még azt is, hogy a felesége nevére küldték a százmilliós összeget. Szenzációnak ez jó volt, de azért akadtak hangok, akik azt emlegették, hogy *ez az egész ügynek legfeljebb az egy ezreléke csupán...* S jöttek elő a többi nevek: kik voltak akkor döntési pozíciókban? Mi közük nekik mindehhez? Az ügyet tovább bonyolította az, hogy a jelentésből egyértelműen kiderülhetett a német Siemens, a francia Alstom, az osztrák Strabag és Swietelsky vaskos érintettsége, netán vélelmezhető vétkeisége is. Rutinosabb olvasók ekkor már sejtették, hogy soha az életben nem fogjuk megtudni az igazságot. Eben az ügyben sem. Ez így már túl sok. Országnak is, cégeknek is, politikusoknak is... Nincs az a bíróság, amely belátható időn belül ilyen ügyekben majd képes lenne döntést hozni. *(Milyen tanulságos párhuzam: éppen ennek az évnek a márciusában tett a magyar bírósági szervezet véglegesen pontot Kulcsár Attila sikkasztási ügye végére. **Tizennégy év után.** Emlékezhetünk, őt 2003-ban hozták haza Bécsből, csellel, nagy-nagy diadallal. Aztán...)*

4-es metró: nyilvános az OLAF- jelentés. MN. febr. 4-5.

Ekkor már rászáll a botrányra az internetes sajtó is:

http://index.hu/gazdasag/2017/02/03/adatvedelmi_biztos_semmititkos_nincs_a_4-es_metros_jelentesben/

<http://168ora.hu/kozvetettek-az-olaf-jelentest-gigantikos-lopasrol/>

http://hvg.hu/gazdasag/20170203_olaf_jelentes_metro#utm_source=hvg_daily&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter2017_02_03&utm_content=normal

<https://mno.hu/belfold/magyar-is-olvashato-az-olaf-jelentes-1385314>

- *Febr. 3.- febr. 16. Megkezdődik az egymásra tologatás.*

Egyre több szálon bomlik ki mindaz, amit a két héttel korábbi állapotok leírásakor még csupán kérdésként tudtunk értelmezni. Kormány, főváros, Legfőbb Ügyészség, parlamenti bizottságok kezdik firtatni egymás felelősségét. Az is kiderül, hogy a visszafizetendő sok-sok milliárd ügyében éppenséggel a most kormányzóknak van a legszélesebb mozgásterük. A jelentés tüzetesebb elemzése nyomán leszűkíthető az eltűnt milliárdok és az okozott kár forrása tulajdonképpen öt olyan szerződésre, amely a vitatott sorsú pénzek 95 százalékát jelenti. Ezeknek a hátterében viszont mindinkább

kirajzolódnak az egyes pártok régóta tudott/ismert kijáró emberei, s február közepén már azt is sejthetjük, hogy vannak/lesznek komoly fideszes szálak is. Nagyjából ezzel egy időben tűnik el a sztori a címlapokról, s szorul vissza minden fejlemény a gazdasági rovatok mínuszos hírei közé. E szálakat elsőként a HVG tárja fel egy alapos, öt oldalas írásában: Sikamlós kenőpénzek /Szalai Anna/. HVG febr. 16.

Enyhíthetik a büntetést /Baka F. / Fi. febr. 16

<http://hirtv.hu/ahirtvhirei/tarlos-megkerdojelezi-az-olaf-jelentes-egyreszleteit-1387473>

http://index.hu/kulfold/eurologus/2017/02/14/nem_kerik_vissza_az_osszes_penzet_a_n_egyreszleteit/

http://tenytar.blog.hu/2017/02/15/oriasi_a_kettos_merce_a_kormany_reszerol_az_olaf_jelentesek_kapcsan

http://index.hu/gazdasag/2017/02/16/heti_valasz_vedelmi_penzet_fizetnek_orbaneknek_a_4-es_metro_osztrak_kivitelezoi/

http://hvg.hu/gazdasag/201710_terner_es_aczel_partkasszak_allami_ugyletek_va_lto_gazdalkodas

- *Febr. 16. - márc. vége, Lassan elhal az ügy, alig írnak róla már.*

Február második felétől hébe-hóba hallani egy-egy elutasító nyilatkozatot, főleg azoktól, akiket valamilyen szinten gyanúba keverték. Meglepő fordulatok azért akadnak, mert pl. a jelenlegi igazságügyminiszter ügyvédi irodája még korábban képviselt a magyar állammal szemben olyan céget, akinek a helye mostanában inkább a megvádoltak padján lenne. Ennek a hír- és szenzációértéke nagyjából akkora lett, mint hat héttel korábban Medgyessy Péter lobbitevékenységéé. Akit még érdekel ez az egész, azok is beletörődtek abba, hogy ez a grandiózusnak indult botrány végül ugyanoda futott ki, mint az elmúlt negyedszázad valamennyi korábbi Nagy Ügye. A részletekbe belemerülve kiderülhetett, hogy a politikai osztály összes - egykor fontos - erőcsoportja, szereplője valamilyen szinten érintve és érdekelt volt benne. Az viszont soha nem fog kiderülni, hogy pontosan mennyire és kicsodák? Ebben az olvasatban, április elején azt írhatjuk a 4-es metró botrányáról, hogy előkerítése, felszínen tartása mintegy három hétre lehetővé tette az összes egyéb, talán fontosabb ügynek a háttérben maradását. **Egyedül azt lenne jó tudni, hogy mi helyett ismerhettünk meg számos, ma már ezredrangúnak tetsző részletkérdést.**

Néhány érdekes meglátás, hír és elemzés az ügy legutolsó három hetéről:

http://hvg.hu/gazdasag/201710_terner_es_aczel_partkasszak_allami_ugyletek_va_lto_gazdalkodas

http://hvg.hu/gazdasag/20170319_Polt_Petert_kerdezik_az_OLAF_jelentesrol

<http://www.origo.hu/itthon/20170319-olaf-a-fidesz-irasos-tajekoztatast-ker-a-legfobb-ugyestol.html>
http://hvg.hu/gazdasag/20170324_trocsanyi_metroperek
http://index.hu/belfold/2017/03/24/trocsanyi_ugyvedi_irodaja_kepviseli_a_4-es_metro_egyik_kivitelezotet_az_allammal_szemben/

2.5. Pénztáros⁴ Lőrinc és az új magyar meggazdagodás gondjai

Korábbi összegzőinkben rendre kitértünk az 2010 után feltűnt, mondhatni emblematikussá vált újjgazdagok fényes karriertörténeteire. Legalább ama néhány személyére, akiknek szerencsecsillaga nagyjából együtt ívelt fel Orbán Viktoréval. Legutolsó alkalommal Rogán Antalról írtunk, mert akkor ő vitte el a pálmát, hiszen az előző év utolsó hónapjainak ő volt kétségtelenül a főszereplője. Előtte meg kénytelenek voltunk Andy Vajna gyarapodásának nagy visszhangokat kiváltó lépéseiről beszámolni. Ezúttal vissza kell térnünk mindenki elsőszámú kedvencéhez, Mészáros Lőrinc vagyonosodási részleteinek aktuális bemutatásához. Ő lett ugyanis az idei év médiasztárja, többféle értelemben is.

Alig akad például olyan parlamenti ülés, amikor valamely párt képviselője ne hozná szóba Lőrinc éppen megszerzett vagyontárgyainak, megkapott közbeszerzéseinek indokoltságát és kérdőjeleit.

Alig akad olyan hét, amikor valahonnét elő ne bukkanna olyan információ, amelyből a gyanakvó olvasóközönség ne tudhatna meg az Orbán-család valamely tagjának váratlan gazdagodásról valamit. S milyen a véletlen? Ilyenkor a háttérből valahogyan mindig előbukkan Mészáros Lőrinc hosszú árnyéka.

Alig akadhatott az idén olyan hét, amikor Lőrinc barátunk körül ne történt volna valami olyan esemény, amelynek sehogyan sem lehetett a végére járni.

Talán, e vázlatos szempontcsokor kellően indokoltá teszi azt, hogy röviden elmeséljük, melyek azok az ügyek, amelyek kapcsán érdemes ezúttal Pénztáros Lőrincről bővebben is megemlékeznünk.

- A média néhány eltökélt munkása megpróbálta összeszámolni, hogy az elmúlt év során vajon mennyivel növekedhetett ML vagyona, s mi lehetett ennek a páratlan gazdagodásnak az elsődleges forrása. Nos, a cégszámok szerint 2016-ban egyedül és konzorciumokban 227.7 md forint állami megrendeléshez juthatott, mert hozzá foghatóan különleges tehetsége senkinek sincs a közbeszerzési pályázatok elkészítésében. Egyéb, más forrásokkal, bevételi lehetőségekkel együtt ez az összeg 300

⁴ Ezt a becenevet Vona Gábortól kapta az év legelső parlamenti ülésén.

md körül lehet, amelyből már valóban lehetséges akkora osztalékot kivenni, amivel jelen lehet a médiapiactól a sportklubokig, a földvásárlásoktól az Echo tévé bevételéig - mindenütt.

- Ezek között különösen jelentősnek tetszik az az Opimus Press Zrt., amely az ősz végétől kezdve a mai napig tartó vásárlásaival lényegében egyeduralgódóvá vált a megyei/vidéki napilapok piacán. (Ma már egyszerűbb azt mondani, hogy egyedül a Győr-Sopron-Moson megyei lapok piacán nem ő a meghatározó tulajdonosi kör.) E változásnak két szempontból is óriási a jelentősége. Részben ezeknek a lapoknak az olvasótábora - s az itt realizálható nyereség - jóval nagyobb, mint az országos lapok esetében. Részben pedig, a következő kampány kezdetekor ez a lapmonopólium összehasonlíthatatlanul nagyobb előnyt jelent, mint bármiféle más médiatulajdonlás.
- Mondhatni, a körülötte dúló érdeklődést, tényfeltáró indulatokat mindenekelőtt az irigység motiválja, mert a legtöbb ember képtelen lenyelni azt, hogy igenis lehetséges olyan tehetség, olyan üzleti érzék, amelynek egyenes következménye, hogy 2006-ról 2015-re **ezerszeresére tudta növelni éves árbevételét**. Mert M. Lőrinc ezt tette. Igen ám, de ott van még az az apró tény, hogy ez a sokoldalú tehetség - ezer bokros teendője mellett - Felcsút polgármestere is. S ebbéli minőségében a kormányfő csapatának, s a hozzá kapcsolódó, sokmilliárdos beruházásoknak is a lebonyolítója. Ezért azután se szeri, se száma ama gyanúsítgatásoknak, miszerint ő nem is más, mint Orbán Viktor titkos vagyonkezelője, mondjuk így: strómanja.
- Az ebbéli gyanúsítgatást az ellenzéki pártvezetők nem átallják ország-világ nyilvánossága előtt is hangoztatni, nem csoda hát, ha a becsületére és jó hírnévére kényes Lőrinc, pert indított amiatt, hogy ne lehessen őt csak úgy lestrómanozni. A lelketlen bíróság azonban elutasította Lőrinc kérelmét, így hát, március 20. után ezt most már bárki megteheti.

Ezen a ponton akár heppiendként végződhet ML legutóbbi gyarapodástörténete, az a gyanúnk viszont, hogy ez nem így lesz, mert a megkezdett kampányévben nála nagyobb adut senki nem adhat már az ellenzék kezébe. S amíg ő hetente gyarapodik, van úgy, hogy naponta százmillióval..., addig ő megmaradhat előszámú céltáblának. Még akkor is, ha egy egész kormányapparátus próbálja futólépésben elcipelni.

Források Mészáros Lőrinc ügyeinek átlátásához:

- Nagybevásárlás. Mészáros Lőrinc 2016-os milliárdjai. MnCs. jan. 5.
- Lassú elsötétítés. Kik nyírták ki a vidéki napilapokat? MnCs. jan. 12.

- http://index.hu/gazdasag/2017/02/20/meszaros_lorinc_vagyona/
- A pénz körforgása. A Mészáros -birodalom és az Orbán család. MnCs. márc. 23.
- http://hvg.hu/gazdasag/20170222_meszaros_csanyi_simicska_fold_tamogatas#utm_source=hvg_daily&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter2017_02_22&utm_content=normal
- <https://444.hu/2017/03/03/egy-emberkent-tagadta-a-fidesz-meszaros-lorinc-szerepet-most-mar-hivatalosan-is-ott-a-neve-a-papirokon>
- <https://444.hu/2017/03/03/meszaros-lorinc-megvette-a-buda-cash-es-vezetok-vallalatcsoportjat-az-ismeretlen-offshore-cegektol>
- http://hvg.hu/gazdasag/20170308_meszaros_lorinc_simicska_lajos_ner_kozgep_mahir_felcsut_opimus
- http://hvg.hu/itthon/20170306_Es_akkor_bepattant_a_Parlamentbe_Meszaros_Lorinc
- <https://444.hu/2017/03/08/meszaros-lorinc-befalt-meg-egy-otcsillagos-szallodat>
- http://index.hu/belfold/2017/03/27/meszaros_lorinc_masodfokon_is_pert_vesztett_a_s_tromanos_pereben/
- http://hvg.hu/kkv/20170317_ujabb_szallodabizniszbe_fogott_bele_meszaros_lorinc
- Mindent átsző idehaza a korrupció. MN. febr. 6 /A vagyonosodás elleni vizsgálódások megszüntetéséről/

3. A magyar gazdaság 2016. évi teljesítményének főbb mutatói

3.1. Gazdasági növekedés

2016-ban az előzetes adatok szerint 2 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék (a szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint csak 1,8 %-kal), ami a 2014 után megindult lassulás folytatódását jelentette. A magyar növekedési adat volt a legalacsonyabb a közép-kelet-európai régióban. A dinamika mérséklődését külső konjunktúra nem indokolta, legfőbb kereskedelmi partnereinknél ugyanis erősödött a GDP üteme.

1. táblázat

A GDP alakulása (előző év=100 %)

Ország	2014*	2015*	2016
Eurózána	100,9	101,6	101,7

Németország	101,6	101,7	101,8
Ausztria	100,4	100,9	101,5
Magyarország	103,7	102,9	101,8

Forrás: *Eurostat 2016. áprilisi, ESA 2010 szerinti adatok; 2016-ra Eurostat szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatai 2017. február.

A GDP-többlet teljes egészében a foglalkoztatás bővülése következtében állt elő, a nemzetgazdasági szinten mért termelékenység 1,3 százalékkal csökkent. 2010 óta a magyar gazdaság nem tudta elhagyni az extenzív növekedés pályáját. A termelékenység esése mellett a reálbérek 7,4 százalékkal nőttek, nemzetgazdasági szinten a bérigényesség 5,3 százalékkal emelkedett; a fajlagos bérköltség növekedése a jövedelmezőség és a felhalmozási képesség romlására utalt. Az egységnyi reálkeresetre eső GDP 8 százalékkal csökkent. A jelzett arányok perspektivikusan kedvezőtlenül alakuló teljesítményekre utalnak.

Az ágazatok közül kiemelkedő mértékben nőtt a mezőgazdaságban előállított hozzáadott érték, amiben a kedvező időjáráson túl a 2015. évi mély bázis is szerepet játszott. Enélkül csak 1,4 százalékkal emelkedett volna a GDP.

2. táblázat

GDP-termelés a főbb ágazatokban

(előző év = 100%)

Ágazat	2013	2014	2015*	2016*
Mezőgazdaság, erdőgazd. halászat	114,7	117,0	94,9	116,8
Ipar	97,4	105,9	108,2	100,8
Feldolgozóipar	97,9	106,5	108,7	100,7
Építőipar	106,1	110,5	101,5	82,1
Szolgáltatások	103,9	102,3	101,7	103,0
Bruttó hazai termék	102,1	104,0	103,1	102,0

*előzetes adatok

Forrás: KSH

A GDP keresleti tényezőinek alakulásánál az utóbbi években egyértelműen jelentkező tendencia volt a fogyasztás dinamizálódása. Az elmúlt évben a kormányzat kifejezett

fogyasztásélénkítő politikát folytatott a béremelések körének kiszélesítésével, a minimálbér és a nyugdíjak infláció fölötti emelésével, a családi gyerekkedvezmények összegének növelésével, a személyi jövedelemadó kulcsának visszavágásával. Ugyanakkor a jegybank kamatleszorító politikája következtében a megtakarításokkal szemben ellenérdekeltség alakult ki, ám a devizaeladósodás rossz emléke még visszafogta a fogyasztási hitelek keresletét. A kedvezőbb jövedelmi pozíciók széles társadalmi csoportoknál tették lehetővé a globális válságban elhalasztott kereslet pótlását. A háztartások vásárolt fogyasztása csak ebben az évben közelítette meg a globális válság előtti (2008) szintet.

A kereslet oldaláról tekintett növekedési tényezők körében a távlatos fejlődés szempontjából kedvezőtlen fordulat állt elő az elmúlt évben. A korábbról ismert, magas dinamikát és egyensúlyi fejlődést elősegítő beruházás- és export-húzó modell helyén a fogyasztás vált dominánssá. A bruttó felhalmozás visszaesett – bár a jelentős készletfelhalmozási többletnek köszönhetően mintegy 10 százalékponttal kevésbé, mint a bruttó állóeszköz-felhalmozás -, a nettó export húzó ereje pedig elgyengült. Az exportdinamika erőteljesen, ám az importdinamika kevésbé mérséklődött a belső fogyasztás emelkedő importigénye nyomán.

3. táblázat

A GDP alakulása a főbb keresleti tényezők alapján
(előző év, időszak = 100%)

Megnevezés	2013	2014	2015*	2016*
Háztartások fogyasztási kiadása	100,2	102,5	103,4	104,9
Közösségi fogyasztás	106,5	109,2	100,6	100,1
Végső fogyasztás	101,3	103,0	102,7	103,6
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	109,8	109,9	101,9	84,5
Bruttó felhalmozás	105,8	109,8	97,5	95,0
Belföldi felhasználás	102,3	104,6	101,4	101,5
Export	104,2	109,8	107,7	105,8
Import	104,5	110,9	106,1	105,7
GDP	102,1	104,0	103,1	102,0
Nominális GDP, md forint	30.127,3	32.400,1	33.999	35.005,4

Forrás: KSH

*előzetes

3.2. Beruházások

Az előzetes adatok szerint 2016-ban a beruházások volumene 20 százalékkal csökkent az előző évhez képest, de a nominális teljesítményérték is 1165 milliárd forinttal zsugorodott. Ehhez fogható beruházás-visszaesésre utoljára 1954-ben volt példa, amikor a Nagy Imre irányította gazdaságpolitikai fordulat részeként felmondták a korábbi, erőltetett növekedési, felhalmozási pályát.

A 20 százalékos 2016. évi visszaesés háttérében az időközben megemelt bázison túl (a KSH visszamenőleg duplájára emelte a 2015. évi növekedés ütemét) elsősorban az uniós források ciklikus kiesése húzódik meg, de az is, hogy a külső forrásoktól függetlenül is renyhe volt a vállalkozói szféra beruházási hajlandósága. Az utóbbit nem magyarázza sem a konjunkturális kilátások romlása, sem a kormány megszorító, gazdaságkiigazító politikája – általában ez a két körülmény szokta kiváltani az állóeszköz-fejlesztésektől való tartózkodást. A külső konjunktúra kedvezően alakult, a belső fogyasztói kereslet határozottan élénkült, a kormány pedig kiengedő jellegű politikát folytatott, amit erősítettek a Nemzeti Bank konjunktúra-élénkítő döntései is. A kiszámíthatatlan gazdasági környezetben, ahol a vállalkozások nap mint nap azt tapasztalják, hogy a profit alakulása kevésbé függ a cégek innovációs, megújulási képességétől és készségétől, a piaci versenyben elérhető jövedelmektől, mint inkább a politikai helyfoglalástól, a beruházási döntéseket speciális körülmények inspirálják. A piacokért folyó verseny helyett az ingyen pénzekért folyó verseny lesz meghatározóvá, amelyhez jó kapcsolatokkal kell rendelkezni. Ilyen szabályozási körülmények közt érhető a kockázatos, hosszú távú befektetésektől való tartózkodás. Korlátozza a cégek fejlesztéseit a minőségi munkaerő hiánya is.

Az ötven főnél többet foglalkoztató cégeknél 2016-ban visszaestek a beruházások, nominálisan is. A GDP-ben mért beruházási ráta a válság évekére emlékeztető mértékűre zsugorodott.

4. táblázat

A beruházások alakulása a vállalkozói és a költségvetési szférában

Idő	Volumenindex		Beruházási ráta	
	Vállalkozások	Költségvetés	Vállalkozások	Költségvetés
2010	98,9	123,1	8,0	2,3
2011	102,1	91,3	8,2	2,0

2012	97,3	87,9	8,0	1,8
2013	104,9	139,7	8,0	2,4
2014	117,5	117,4	8,9	2,7
2015	103,6	144,7	8,9	3,8
2016	91,1	37,3	8,0	1,4

Forrás: KSH – vállalkozások: 50 fő feletti cégek

Ágazati bontásban nézve is az olvasható ki az adatokból, hogy a vállalkozások gyenge beruházási teljesítményét rendkívüli mértékben lehúzták a kieső uniós források miatt elmaradt költségvetési fejlesztések, és még az ingatlanágazat is visszaesett noha az épített lakások száma nőtt.

5. táblázat

Beruházások alakulása nemzetgazdasági ágak szerint*
(előző év = 100 %)

Ágazat	2013	2014	2015	2016
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	112,4	118,9	86,7	92,5
Bányászat, kőfejtés	65,9	153,2	152,4	31,4
Feldolgozóipar	103,1	109,6	95,5	107,0
Villamos energia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	82,6	109,2	140,8	90,1
Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződés-mentesítés	177,5	134,2	141,9	18,5
Építőipar	121,3	124,5	89,3	89,4
Kereskedelem, gépjárműjavítás	103,3	105,5	97,6	110,0
Szállítás, raktározás	119,7	141,3	100,6	57,9
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	112,3	134,8	118,4	77,5
Információ és kommunikáció	91,7	113,3	117,0	98,5
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	96,1	79,7	100,9	116,6
Ingatlanügyletek	80,9	116,9	104,7	95,1
Szakmai tudományos, műszaki tevékenység	116,5	138,8	133,4	81,0
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	132,9	139,4	82,0	97,0

Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	144,0	105,2	139,0	56,1
Oktatás	103,8	107,4	130,0	60,0
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	111,7	153,2	162,4	25,1
Művészet, szórakoztatás, szabad idő	141,6	131,2	124,4	109,0
Egyéb szolgáltatás	112,5	108,0	180,	85,6
Nemzetgazdaság összesen	106,9	119,4	107,1	80,0

Forrás: KSH

A kormány új lakástámogatási ösztönzői nyomán 2016-ban közel egyharmaddal több lakás épült, mint a megelőző esztendőben. A lakossági beruházásokat is tartalmazó „ingatlanügyletek” ágazatban ennek ellenére valószínűsíthetően azért mutatkozott visszaesés, mert zsugorodtak a vállalkozások irodafejlesztései.

A beruházások anyagi-műszaki összetétel szerinti vizsgálata is arra utal, hogy a 2016. évi zuhanást a kieső uniós források okozták, hiszen ezek a pénzek főként építkezések finanszírozásához járulnak hozzá, az építésű jellegű fejlesztések pedig 31,7 százalékkal estek. De a versenyképesség alakulása szempontjából az is kedvezőtlen, hogy a gépi jellegű fejlesztések is zsugorodtak 6,6 százalékkal – s nem az uniós pénzek hiánya miatt.

A 2016. évi beruházás-esés következtében a beruházások szintje a 2003-as évre esett vissza, és a távlatos növekedés szempontjából rendkívül kedvezőtlenül alakultak a felhalmozási ráták is. A GDP-ben mért beruházási ráta 13,8 százalékra zuhant, amire nem találunk példát az 1998 után azonos szisztéma szerint készülő adatsorban. A növekedés szempontjából a bruttó állóeszköz-felhalmozás rátáját tekinthetjük inkább mérvadónak, hiszen ez teljesebb felhalmozási kört fed le. Nemzetközi összehasonlításban is ezt használjuk. Ennek alapján szokták azt megfogalmazni, hogy 20 százalék feletti rátának kell lennie ahhoz, hogy az állóeszköz-állomány ne zsugorodjon az értékcsökkenés miatt. Az alábbi táblából látható, hogy e tekintetben is romlott a helyzet az elmúlt évben, ami gazdaságunk konvergenciája szempontjából 2010 után egyébként sem alakult kedvezően. (1998 és 2008 között ez a ráta 23 százalék felett volt.)

6. táblázat

**Beruházási és bruttó állóeszköz-felhalmozási ráta
(a GDP százalékában)**

Idő	Beruházási ráta	Bruttó állóeszköz-felhalmozás rátája
-----	-----------------	--------------------------------------

2009	17,1	22,8
2010	16,1	20,3
2011	15,3	19,8
2012	14,5	19,4
2013	15,0	20,9
2014	16,7	21,8
2015	17,5	21,7
2016	13,8	17,8

Forrás: KSH

3.3. Foglalkoztatás - munkanélküliség

2016-ben folytatódott a foglalkoztatás növekedése. A KSH munkaerő-felmérésen (kikérdezésen) alapuló jelentése szerint 2016-ben a 15-74 éves munkaképes-korúnak tekintett korosztályon belül 4.351,7 ezer főnek volt munkája, 141,2 ezer fővel többnek mint 2015-ben, ami 3,4 %-os növekedésnek felelt meg. Javult a foglalkoztatási ráta (2016-ban elérte az 58,0 %-ot) és az aktivitási ráta is (61,1 %)

Közfoglalkoztatottak nélkül és a külföldi telephelyen foglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva, a foglalkoztatottak száma 2016-ban 2015-hez képest 126,6 ezer fővel (3,3 %) emelkedett. Az elmúlt évi növekmény 90 százaléka az elsődleges munkaerőpiacon következett be, jelentős előrelépés volt a korábbi tendenciákhoz képest, amikor a növekményt zömében a közfoglalkoztatás adta.

7. táblázat

A foglalkoztatottak száma (15-74 évesek, ezer fő)

Megnevezés	2014	2015	2016
Foglalkoztatottak	4.100,8	4.210,5	4.351,7
ebből: közfoglalkoztatottak	175,2	211,6	220,9
Külföldi telephelyen dolgozók	99,8	111,1	116,4

Foglalkoztatottak az elsődleges munkaerőpiacion (közfogl. és külföldön dolgozók nélkül)	3.825,8	3.887,8	4014,4
---	---------	---------	--------

Forrás: KSH

A cégek és intézmények munkaügyi jelentésében szereplő alkalmazotti létszám 2016-ban 2.977,9 ezer főre emelkedett, ami 2,9 %-os növekedésnek felelt meg. A versenyszférában a közfoglalkoztatás nagyobb mértékben nőtt, mint 2015-ben. Ugyanakkor a költségvetési szektorban közfoglalkoztatottak nélkül számolva csökkent az alkalmazottak száma, ami jelentős leépítésekre utalt a munkaerőpiac ezen szegmensében.

2016-ben a munkanélküliek száma a 15-74 éves korosztályban az egy évvel korábbihoz képest 73,2 ezer fővel, 234,6 ezer főre csökkent. (A KSH a nemzetközi gyakorlattal ellentétesen a közfoglalkoztatottakat nem tekinti munkanélkülinek.) A munkanélküliségi ráta éves átlagban 5,1 százalékra mérséklődött. Ám, ha a közmunkások 80 százalékát is munkanélkülinek tekintjük, akkor a ráta 9 százalék lett volna, vagyis a válság mélypontjához képest igen kevés javulást jelzett volna.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat által nyilvántartott állást keresőknél is javulás mutatkozott: 64.399 fővel 313.782 főre csökkent a munkát nem találók száma.

A csökkenő munkanélküliségi adatoknál azt is figyelembe kell vennünk, hogy a tartósan külföldre költözők többszázezer fős tábora is visszavágta a munkát keresők számát.

8. táblázat

A munkanélküliség változásának jellemzői
(éves átlagok alapján)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Munkanélküliek száma a KSH munkaerő-felmérése szerint (ezer fő)	326,3	417,8	469,4	466,0	473,2	441,0	343,3	307,8	234,6
Munkanélküliség rátája a KSH munkaerő-felmérése szerint (%)	7,8	10,0	11,2	11,0	11,0	10,2	7,7	6,8	5,1
Passzív munkanélküliek (ezer fő)	87,5	108,53	117,1	131,5	131,7	125,4	90,2	67,0	59,0

Regisztrált (ezer fő) (Nemzeti Szolgálat)	munkanélküliek	442,3	561,8	582,7	582,9	559,1	527,6	422,4	378,2	313,8
	Foglalkoztatási									

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

3.4. Keresetek

Az elmúlt évben a minimálbér és a garantált minimálbér 5,7 százalékkal emelkedett. A nettó bérszintet jelentősen befolyásolta az szja kulcs 1 százalékpontos visszavágása, csupán emiatt 1,6 százalékkal nagyobb nettó kereset-emelkedés következett be. Béremelések voltak a fegyveres testületeknél, az egészségügyben, a szociális szférában és az oktatásban is. Így a közszférában a keresetek 8,5 százalékkal nőttek. De a munkaerő-hiány a minimálbér-emelésen túl a versenyszektor béreit is felfelé nyomta, itt 4,4 százalékos volt a növekedés. A nemzetgazdaság egészében a bruttó keresetek 6,2 százalékkal emelkedtek, a nettó bérszint pedig 7,8 százalékkal nőtt. Mivel a fogyasztói árak éves átlagban 0,4 %-kal növekedtek, ez a reálkereset 7,4 %-os emelkedését jelentette. Ilyen magas keresetemelkedésre utoljára a Medgyessy-féle bércorrekciók érvényesítésekor volt példa.

3.5. Ágazati teljesítmények

2016-ban az *ipari termelés* 0,9 százalékkal nőtt, ami jelentős lassulást jelentett az előző évi 7,4 százalékos dinamikához képest, és elmaradt az az Európai Unió – egyébként ugyancsak lassuló – 1,7%-os átlagtól is.

9. táblázat

Az ipari termelés és értékesítés alakulása

(előző év = 100,0%)

Év	Termelés	Értékesítés	Belföld	Export
2010	110,6	106,6	97	116,9
2011	105,6	101,6	94,8	107,9
2012	98,2	97,8	96,1	99,3
2013	101,1	101,5	97,8	104,4
2014	107,7	106,5	100,8	110,5
2015	107,4	107,2	102,8	109,8

2016	100,9	99,8	99,8	100,4
------	-------	------	------	-------

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, Stadat rendszer

A gyenge teljesítmény a hazai és a külföldi piacra egyaránt jellemző volt, a belföldi értékesítés dinamikája is csökkent, miközben az export húzóereje megszűnt. Ez nyilvánvalóan összefügg azzal, hogy az elmúlt időszakban egyre nagyobb súlyt képviselő járműgyártás lényegében a megelőző év szintjén termelt.

Az **építőipar** lendülete 2016-ban megtört: az előző évi 3%-os növekedési ütemmel szemben közel 20%-os visszaesés történt. Ez elsősorban az egyéb építmények főcsoport szembeszökő zuhanásának volt a következménye, ahol a teljesítmény a 2015. évinek csak a kétharmadát tette ki, de az épületek építése is majdnem 4%-kal csökkent. Az ágazat és ezen belül az egyéb építmények építésének lassulása a politikai-választási ciklus és az uniós forrás-kiosztás összekapcsolódó hatásának kifulladását jelezte. A **lakásszektor** viszont regenerálódásnak indult. Az átadott lakások száma mintegy 30%-kal emelkedett, de még mindig nem érte el a 2008-2009-es évek egyharmadát.

A **mezőgazdaság** 2016. évi helyzetét befolyásolta, hogy az ez évi időjárás a legtöbb növényfajta számára kedvező volt. Az állattenyésztésben továbbra is meghatározó volt az uniós támogatással létrehozott telepek állományának feltöltése és azok javuló eredménye, ám gyorsult a régi tartási módú állományok csökkenése is. Az ágazat jó évet zárt, a teljes termelés volumene 2016-ban 8,7 százalékkal növekedett. A növénytermesztési és kertészeti termékek előállítására közel 13 százalékkal, az élőállatoké és állati termékeké 3,1 százalékkal lett nagyobb.

10. táblázat

Mezőgazdasági termelés alakulása

(előző év=100%)

Idő	Növénytermesztés és kertészet	Élő állatok és állati termék	Összesen
2013	122,4	98,5	113,4
2014	116,3	105,1	112,2
2015	92,0	106,0	97,1
2016	112,9*	103,1*	108,7*

*előzetes adat

Forrás: KSH

A *kiskereskedelem forgalma* 4,5 százalékkal emelkedett, kevésbé, mint 2015-ben, de azért alapvető lendület-törésről nem beszélhetünk. Az élelmiszerek iránti kereslet kevésbé emelkedett, a növekedést leginkább a korábbi években elhalasztott kereslet pótlását jelentő árucikkek húzták, így például a ruházat, a számítástechnikai cikkek, könyvek forgalma. De az átlagosnál nagyobb növekedést jelzett az üzemanyagok eladása és gépkocsiké is. A kiskereskedelmi forgalom ágazati dinamikáinak különbségében lényegében a differenciálódott lakossági kereslet jutott kifejezésre.

Külkereskedelmünk lendülete mérséklődött, euróban számolva az export 2,9, az import 1,5 százalékkal emelkedett, a külkereskedelmi mérleg aktívuma pedig megközelítette a 10 milliárd eurót. Kivitelünket ismét a gépipari – ezen belül elsősorban a járműiparhoz kapcsolódó – termékek dinamizálták. Tavaly sem mérséklődött a magyar export koncentráltasága és az autóiipari konjunktúrának való kitettsége: a teljes export 18, a gépipari export közel 32 százalékát a közúti járművek kivitele tette ki. Az Európai Unió aránya exportunkban ismét megközelítette a 80 százalékot, az amerikai és az ázsiai kontinens részesedése pedig azonos szintre került.

3.6. Infláció

2016-ban az általános fogyasztói árszint mérsékelten, 0,4 százalékkal emelkedett (a harmonizált index szerint 0,5 százalékkal), és a maginfláció is valamelyest megerősödött. Az árdrágulás jóval elmaradt a kormány előirányzatától (1,6%).

11. táblázat

**Fogyasztói árindexek a javak főbb csoportjai szerint
(előző év = 100 %)**

Megnevezés	2014	2015	2016	Változás 2015-höz képest 2016- ban, %-pont
Élelmiszerek	99,6	100,9	100,7	-0,2
Élvezeti cikkek	106,2	103,1	102,3	-0,8
Ruházati cikkek	99,3	100,0	100,4	0,4
Tartós fogyasztási cikkek	99,5	100,8	100,5	-0,3
Háztartási energia	88,3	97,1	99,9	2,8
Egyéb cikkek üzemanyagok	99,5	95,4	97,8	2,4
Szolgáltatások	101,8	101,9	101,5	-0,4
Együtt	99,8	99,9	100,4	0,5
Maginfláció	102,2	101,2	101,4	0,2

Nyugdíjas árindex	99,4	100,4	100,6	0,2
Harmonizált árindex az EU-28-ban	100,6	100,0	100,3	0,3
Harmonizált árindex az eurózónában	100,4	99,9	100,2	0,3

Forrás: KSH és Eurostat

Hozzájárult a hazai infláció megjelenéséhez az, hogy legjelentősebb külkereskedelmi partnereinknél is enyhe inflációerősödés volt megfigyelhető. Az előző évinél nagyobb áthúzódo árhatás érvényesült 2016-ban, mert 2015 decemberében a hó/hó index már inflációt mutatott. Ám termelői oldalról többnyire deflációs hatások mutatkoztak.

12. táblázat

**Termelői áralakulás
(előző év = 100%)**

Mutató	2014	2015	2016
Ipari belföldi értékesítési árindexe	97,9	96,9	97,0
Energiaágazatok	94,6	93,7	93,3
Továbbfelhasználásra termelő ágazatok	101,1	99,9	99,1
Beruházási javakat gyártó ágazatok	101,9	101,3	101,8
Fogyasztási cikket gyártó ágazatok	100,0	100,0	100,9
Építőipari árindex	102,1	102,5	102,8
Mezőgazdasági termelői árindex	93,9	100,4	96,2
Növénytermesztés	90,2	106,4	94,3
Élő állatok és állati termékek	98,9	91,6	99,4

Forrás: KSH

A kormányzati politika hatása egyértelműen inflációgerjesztő volt – elsősorban a kereslet élénkítésén keresztül. A nagyon erőteljes háztartási keresletnövekedésnek elvileg nagyobb inflációs hatása lehetett volna, ezt azonban korlátozta a járműüzemanyagok árszintjének további esése, a befagyasztott rezsizsint és a lényegében nem dráguló import

emelkedése. Ám ahol a keresleti többlet kapacitáskorlátokba ütközött, ott a drágulás mértéke átlagfeletti volt.

Annak okát, hogy a kormányzat erőteljes keresletélénkítő gazdaságpolitikája nem tükröződött jobban az infláció felpörgésében, sőt, a fogyasztói árszínvonal jóval a kormány várakozása alatt teljesült, három körülményben látjuk:

- a hatósági árszabályozás alá eső területek árlefojtásában,
- a forintgyengülés ellenére is kedvező külső áralakulásban (főként az olajárszint csökkenésében),
- a kínálati oldal mobilizálható – külső és belső – kapacitástartalékaiban.

3.7. Egyensúlyi mutatók

2016 volt az ötödik év, amikor az **államháztartás hiánya** az európai uniós módszertan szerint a GDP 3 százaléka alatt maradt. A korán elfogadott költségvetést követően eluralkodtak a kormányzati rögtönzések, megkérdőjelezve a költségvetési politika szakmai megalapozottságát. November végén még enyhe többletet mutatott a központi kormányzat egyenlege, amit a hirtelen felpörgetett kormányzati költségek *egyetlen hónap alatt fordított át 848 milliárdos hiányba* (ez a pénzforgalmi deficit). A decemberi kormányhatározattal sebtében eldöntött, egyéves hiányt elérő kiadások átláthatatlanok, hasznosulásuk nehezen ítélni meg. A tavalyi költségvetés másik fontos jellemzője, hogy miközben a növekedés a vártnál gyengébb lett, az adóbevételekben jelentős többlet keletkezett az adóhitelnek és a kifizetés folytatódásának és nagyon jövedelem-kiáramlásnak köszönhetően, annak ellenére, hogy az adókulcs csökkent. Az uniós elszámolási mód alapján az államháztartás GDP arányos hiánya 1,7 százalékot tett ki (609,7 md). Az előző évhez képest a bevételek 3,1 százalékkal, a kiadások 2,5 százalékkal csökkentek, a visszaesésben az uniós források megcsappanása játszott alapvetően szerepet. A belső bevételek és kiadások ugyanis nőttek.

Az **államadósság** GDP-hez mért aránya 2016 végére 74,1 százalékra esett az előzetes adatok szerint, ami minimális, mindössze 0,6 százalékpontos javulást jelentett az előző évhez képest. Az államadósság csökkentését meghirdető Széll Kálmán terv szerint 2015-re az államadósság a GDP-nek már csak a 64 százalékát kellett volna, hogy kitegye.

A kiugró külkereskedelmi aktívum nyomán a **fizetési mérleg** a reálgazdasági tranzakciójában a korábbiaknál is masszívabb többlet jött létre. Ugyanakkor a hitelminősítők jobb besorolásának köszönhetően is csökkenő kamatkidadások mérsékelte a jövedelemkiáramlást. A korábbiaknál kevesebb uniós transzfer azonban visszavetették a

tökemérleg aktívumát, így a külső finanszírozási képesség változatlan maradt. A múlt évinél is nagyobb mérlegaktívum ellenére azonban a forint nem erősödött be, amire csak azt a magyarázatot tudjuk, hogy az MNB-nek kifejezetten gyenge forintra van szüksége, különben veszteséges lesz, és elapadnak az alapítványait feltöltő forrásai.

.....

Ha rövid távon és csupán önmagában nézzük a magyar gazdaságot, akkor azt mondhatjuk, hogy 2016 nem volt egy rossz év, hiszen növekedtünk, miközben az egyensúlymutatók nem romlottak el, sőt, infláció továbbra sem volt jellemző, a foglalkoztatás bővült, a munkanélküliség rátája historikusan alacsony szintre csökkent, a reálbérek és jövedelmek dinamikus emelkedtek. Vagyis összességében – ahogy a legújabb szlogen mondja - arról bizonyosodhattunk meg, hogy „Magyarország erősödik.” Ez azonban csak a látszat. A mélyben olyan folyamatok zajlottak, amelyek tovább erodálják növekedési potenciálunkat: a beruházások zuhanásán, a romló teljesítményű oktatási rendszeren, az összeomló egészségügyön keresztül. Nem véletlen, hogy nemzetközi összevetésben egyre lejjebb kerülünk. Ennél kicsit részletesebben fejtettem ki ezt a témát az ÉS-ben megjelent cikkemben, amelyet továbbiakban csatolok.

Csatolt melléklet: Növekedési látszatok és a látszatok növekedése

„Közép-Európa, aztán majd később egész Európa legversenyképesebb gazdasági rendszerét szeretném Magyarországon látni” – jelentette ki Orbán Viktor 2010 szeptember végén. Biztos vagyok benne, hogy komolyan gondolta és komolyan hitt – nem évtizedes távlatokban – a kormányprogramja részeként is elhangzó üzenet megvalósíthatóságában. Hihette is, hiszen óriási társadalmi támogatottságot tudhatott maga mögött, kiállt mellette szinte az egész magyar vállalkozói kar és a nagy nemzetközi intézmények, befektetők is tőle várták azoknak a magyar gazdaság megújulását jelentő reformoknak a végig vitelét, amelyekhez az előző kormányoknak nem volt elég erejük.

Orbán Viktor kormányzásának nyolcadik évében a vázolt cél teljesítése – a legátfogóbb mutatók szerint – a következő.

- A Világ gazdasági Fórum versenyképességi listáján 2010-ben az 52. helyen álltunk, innen sikerült lecsúsznunk 2016-ban a 69.-re, ilyen mélyen még soha nem voltunk, amióta a felmérés - kb. 140 országra kiterjedően - készül. Mostanra már valamennyi kelet-közép-európai uniós ország megelőzött bennünket.

- Az egy főre jutó GDP szerint 2010 és 2015 között három helyet csúsztunk az unióban (elénk került Észtország, Lengyelország és Litvánia). Pedig Matolcsy György 2011-ben olyan programot mutatott be, amely szerint öt éven belül az unió első tíz országa között kellett volna lennünk. 2016-ban ugyan megtarthattuk 25. helyezésünket, de ebben az évben gyorsabb növekedésével közelebb került hozzánk a mögöttünk lévő Románia és Bulgária is. A kelet-közép-európai éllövasság helyett versenypástunk helyszíne Dél-Kelet-Európa lett.
- Az Európai Bizottság régiókat (263) vizsgáló elemzése szerint – amelyben azt minősítik, hogy az adott térség mennyire jelent vonzó és fenntartható közeget az ott élni és vállalkozni akaróknak -, Magyarország valamennyi régiója (7) lejjebb került a három évvel korábbi értékeléshez képest, és egyik sem éri el az unió átlagát. Észak-Magyarország különösen sokat romlott, lecsúszó pályára állt. Ugyanezen idő alatt találtak erősödő régiókat, csak éppen nem nálunk, hanem Lengyelországban, Csehországban, Bulgáriában, Lettországban és Litvániában. Ám sokat romlót rajtunk kívül az Unióhoz később csatlakozottak körében sehol sem. Ráadásul ez volt az az időszak, amikor túljutva a 2012. évi második (jórészt az Orbán-kormánynak köszönhetően előállt) recesszió a magyar gazdaság növekedett.

Mi romlott el?

Valami nagyon félrement, valami egészen más irányt vett az Orbán Viktor által megfogalmazott célhoz képest – ez a tények alapján nem kétséges. De miért?

Külső körülményekre ezúttal nem hivatkozhatunk. A globális válságnál jobb viszonyítási bázist az elmúlt negyedszázadban Orbánék nem kaphattak volna. A válság múltán főbb kereskedelmi partnereinknél konjunktúra volt. Cserearányaink a közelmúlt éveiben javultak. A bőséges nemzetközi likviditás és a mérséklődő nemzetközi kamatlábszint bővliba kerülésünk ellenére is biztonságos és olcsóbbodó finanszírozást jelentett. Az IMF-t, mint keményen szorongató ellenséget is sikerült – némi pávatánc után – kipaterolni. Orbán Vikornak az unió szabályai nem jelentettek effektív korlátot⁵ (legfeljebb kötelezettségzegési vagy/és bírósági eljárás lett belőle, na és?). Ömlött hozzánk az uniós ingyen pénz, s ezeket tetézve egyre nagyobb összegeket utaltak haza külföldön dolgozó honfitársaink. Természeti katasztrófa nem rázta meg az országot, s társadalmi sem. Nem voltak országbénító sztrájkok, tüntetések. A dús parlamenti többség fegyelmezetten hozta a formáját: a végrehajtó hatalom

⁵ Csak a túlzott-deficiteljárás elkerülésére ügyelt, mert, ha az alá visszakerültünk volna, annak komoly forrásvesztés lett volna a következménye.

végrehajtójává vált. Valamennyi releváns pozíciót a hatalom emberei töltik be, akik viszont egyetlen percig sem akarnak (akarhatnak) mást, mint Orbán Viktor. Az „egészpályás letámadás” sikeresen befejeződött, a mű elkészült, de az alkotó nem pihenhet.

Mégis mi a baj?

Merthogy valami baj van, azt most már ennyi jelzés után kezdik érzékelni. Különben nem határoztak volna hónapokkal ezelőtt versenyképességi tanács felállításáról Varga Mihálynak címezve, s nem kérte volna meg a Kamara közgyűlésén a minap Orbán Viktor a „jobbkezét” a versenyképességi fordulat forgatókönyvének elkészítésére (Varga helyett Matolcsy?).

Ha külső körülményekre nem lehet hivatkozni (kivéve a gyevi bírót, akinek a posztját most sorosan Soros tölti be), akkor csak endogén tényező jöhet számításba. De a kormányon lévők ezt soha nem fogják belátni, ebbe az igazmondó tükörbe soha nem fognak bepillantani, mert akkor meg kellene tagadniuk mindazt, amit regnálásuk alatt eddig tettek. Mert akkor ki kellene mondani, hogy a „jobbkez” balsorsot hozott az országra, hogy a magyar modell külső források nélkül nem működik, s azokkal is csak rossz hatásfokkal. Nem fogják kimondani, mint ahogy azt sem, hogy a kontroll nélküli akarat nem a közjót, csak a kiválasztottak privátját szolgálja, a gazdaságot nem a hosszú távú közjómaximálás célja irányítja, hanem a pillanatnyi politikai haszonszerzés. S mivel mindezt nem akarják/tudják látni, nincs remény az ország lecsúszásának érdemi feltartóztatására.

„Az eredményeink minősítenek”⁶

Ezzel a címmel jelent meg nemrég interjú a Fidesz frakcióvezetőjével, akinek e megállapításával tökéletesen egyetértek. Csakhogy ő valószínűleg annak a kampánynak a tételeire gondolt, amivel legutóbb teleszórták az országot. Az üzenet, hogy ti. „Magyarország erősödik” – fájó – épp akkor lepte el az országutakat, tereket, pöffeszkedett be kéretlenül minden postaládába, amikor a magyar gazdaság több tekintetben sem erősödött, hanem éppenséggel gyengült. (Nincs módunk mindenre kitérni, csak a legfontosabb összetevőket vesszük górcső alá.)

Igaz, hogy nőtt a gazdaság az elmúlt évben, de a dinamikája immár második éve lassult. Akkor, amikor az utolérési célnak tekintett Németország vagy a Matolcsy kijelölte Ausztria tényleg erősíteni tudta fejlődését. De közép-kelet-európai sorstársainkhoz képest is gyengébben

⁶ Figyelő, 2017. márc. 2.

muzsikáltunk. Románia majdnem háromszor, Bulgária pedig majdnem kétszer jobban teljesített nálunk. A számok azt mutatják, hogy felzárkózás helyett az elmúlt évben is hátrébb sodródtunk.

A nemzetközi összehasonlítás szerinti 1,8 százalékos GDP-többletünk ráadásul teljes egészében a foglalkoztatás bővüléséből eredt; a nemzetgazdaság szintjén mért termelékenység ugyanis csökkent. A munka termelékenységének a romlása a további fejlődés, versenyképesség-alakulás szempontjából rendkívül kedvezőtlen, különösen, mert a hazai termelékenység nem éri el az euróövezet felét sem, és a válság mélypontjához (2009) mérten a kétezertizedes években három százalékkal esett. A növekedési pálya extenzívvé válása nem az erősödés, hanem a gyengülés jele, arról nem beszélve, hogy a munkaerő (különösen a minőségi) oldaláról korlátos.

A termelékenységbeli deficit szoros összefüggésben alakult ki a magyar gazdaság gyenge beruházási képességével és készségével. A beruházások a technikai fejlődés hordozói, a versenyképesség erősítésének nélkülözhetetlen feltételei. Az elmúlt évben olyannyira gyengélkedtek nálunk, hogy egyenesen visszaestek. Nem kicsit, nagyon. Pedig semmi olyan körülmény nem állt fenn, amely a csökkenésüket elő szokta idézni. Nem volt válság, válsághangulat, a konjunktúra-kilátások még csak nem is romlottak. Az ország finanszírozhatóságának megtarthatósága nem kényszerített ki megszorításokat (mint például a Bokros-csomag vagy a második Gyurcsány-kormány idején), sőt, a kormányzat és a jegybank politikája kifejezetten kiengedő jellegű, keresletélénkítő volt.

A beruházások múlt évi húsz százalékos zuhanásához hasonló mértékű utoljára 1954-ben mutatott a hazai statisztika, ám az akkori visszavágás a gazdasági-politikai konszolidációt szolgálta, a Rákosi-féle erőltetett felhalmozás radikális visszavételével. A tavalyi, normál körülmények közt érthetetlen mértékű beruházási törés a kétezeres évek elejére vitte le a beruházások szintjét. A beruházási ráták, amelyek azt mutatják meg, hogy az állóeszköz-fejlesztések hány százalékát teszik ki a bruttó hazai terméknek, jóval húsz százalék alá estek, s még a globális válság idején sem voltak ilyen alacsony szintűek. A 20 százalékos értéket azért említtem, mert úgy tartják, hogy legalább ennyi kell ahhoz, hogy a tőkeállomány ne erodálódjon. Matolcsy György 2010-ben az Új Széchenyi Terv meghirdetésekor 25 százalékos rátát vízionált, nem véletlenül, hiszen tudta, hogy a felzárkózásunkhoz ennyire lenne szükség. Nem mellesleg az Orbán-kormány fennállásának egyetlen évében sem sikerült még csak megközelíteni sem ezt az értéket. A tavalyi 14-18 százalék alá szállt ráták nem erősödést, hanem az elgyengülést vetítették előre.

A múlt évi - uniószerre példátlan - beruházási fiasco (még a görögök sem zuhantak ekkorát) hátterében egyrészt az uniós források elapadása húzódott meg, legalábbis erre enged

következtetni a közszféra állóeszköz-fejlesztéseinek több mint hatvanszázalékos zsugorodása. De engedtessek meg a kérdés: ha nincs külső, ingyen pénz, akkor lefagy az ország? Úgy néz ki, hogy igen. S nem kicsit, hanem nagyon. Minden más átalakuló EU-beli ország ugyanabban az uniós finanszírozási cipőben járt, mint mi, de megközelítően sem estek ennyire náluk a beruházások, mint nálunk (a románoknál még nőttek is). Miért a többiek, miért nem Magyarország teljesített jobban?

S az uniós forrásokon túl: miért estek nálunk az ötven főnél többet foglalkoztató cégeknél is majdnem tíz százalékkal a beruházások? Szerintem, mert nekünk magyar modellünk van. „A magyar modell azt jelenti – a Fidesz egyik főideológusa szerint -, hogy a felmerült kérdésekre nem ugyanazokat a válaszokat adjuk, mint a világ rajtunk kívül fekvő része. Más problémákat azonosítunk, és tudatosan mást csinálunk, mint a többiek.”⁷ De hogy mi az a „más”, amivel 2010 óta a kormány folyamatosan előáll, azt nem lehet tudni, mert az ötletelést nem lehet kiszámítani. Magyarországon nyolcadik éve csak a kiszámíthatatlanság a kiszámítható bizonyosság. Olyan környezetben, ahol a vállalkozások nap mint nap azt tapasztalják, hogy a profit alakulása kevésbé függ az innovációs, megújulási képességtől és készségtől, a piaci versenyben elérhető jövedelmektől, mint inkább a politikai helyfoglalástól, ott a beruházási döntéseket speciális körülmények inspirálják vagy nem inspirálják – és ekkor nagyon finoman fogalmaztam. A piacokért folyó verseny helyett az ingyen pénzekért folyó verseny a meghatározó, amihez jó kapcsolatokkal kell rendelkezni. De ha nincs ingyen (esetleg kedvezményes kamatú) pénz, akkor nincs fejlesztés. Mert minek? Hogy holnap levágják a profitomat vagy/és bedarálják, elvegyék a tőkém? Ilyen körülmények közt érthető a kockázatos, hosszú távú befektetésektől való tartózkodás. Akik meg beruháznak, azok a külső forrásoktól függővé válva ellustulnak. A „jóra való restség” bűnébe esve rongálják saját jövedelemtermelő-képességüket és halmozzák tovább az ország versenyképesség-béli hátrányát.⁸

Az elmúlt négy évben, amikor növekedett a magyar gazdaság és a világban is egyre kedvezőbbnek ígértek a konjunktúra-kilátások, a magyar feldolgozóiparban évi négy százalékos beruházás-növekedés valósult meg. Pedig az ágazathoz tartozó cégeket (főként a járműipariakat) gálánsan megtámogatták. Pedig a versenyképesség erősítésében a feldolgozóipar eminens szerepet játszhatna.

Nincs semmi csodálkozni való a versenyképesség romlásában, a lecsúszásban abban az országban, ahol a „jobban teljesítés” elmúlt négy évében az uniós pénzek beáramlása ellenére

⁷ G. Fodor Gábor: Magyar modell, Nemzeti Érték 2013/3. 1.old.

⁸ Kállay László, Külgazdaság, 2017/1-2.

is dezinvestíció mutatkozott az oktatásban, a humán egészségügyi és szociális ellátásban. S ahol ezzel szemben ugyanakkor a legdinamikusabban a művészet, szórakoztatás, szabadidő ágazatbeli beruházások bontakoztak ki: több mint két és félszeresükre emelkedtek. Igaz, az idesorolt sportlétesítmények akár egészségügyi beruházások is lehetnének....

És itt újra idéznem kell Kósa Lajost: „az eredményeink minősítenek”. Hát igen!

Mi vár ránk?

Idén vége a córesznek! A magyar növekedési dinamika Európa élére tör! Az unió legtöbb országában mérséklődik a GDP üteme, a németeknél is, és azoknál is – hála Istennek -, akik tavaly a nyakunkra másztak. Mi viszont legalább duplázunk, sőt, egyáltalán nem elképzelhetetlen négy százalék feletti növekedésünk sem. Beindulnak ugyanis az uniós pénzek hajtotta motorok; a külső forrásbevonás elérheti a GDP 5-7 százalékát is. Épülnek belőle utak, hidak, modern városok. Kastélyaink megújulnak, méltó helyre kerülhetnek a kormányhivatalok, dolgoznak a Liget-projekten és akár újra át lehet még néhányszor adni a Várkertbazárt is. A kormány ezer módon segíti a családokat, bár lehet, hogy egyesekéket kicsit jobban, a ketteskéket pedig úgy, hogy arról ők a kormányajtóból értesülnek.

Komolyra fordítva a szót: a múlt évi mély bázison külső források segítségével van esély a beruházások kétszámjegyű növekedésére. A fogyasztást pedig a fellazuló költségvetési és jövedelempolitika támogatja. A kormánynak elemi érdeke, hogy gazdaságilag is megágyazzon a jövő évi választásoknak. Ezért folytatja és felerősíti kiengedő jellegű, keresletélénkítő politikáját. Az uniós szabályok betartásával a költségvetési hiány a GDP arányában a duplája is lehet a tavalyinak. A növekedést támogató monetáris politika felől pedig nem lehet kétségünk, noha a jegybank elsődleges feladata a forint vásárlóerejének védelme lenne. A jegybanki alapítványok – most már közpénz formájában – rá fognak erősíteni a pénzköltésre: beruháznak, felújítanak, átalakítanak, ahol tudnak, besegítenek a vállalkozóknak. (Vélhetően továbbra is a kormányközelieknek, de miért is ne?)

A jövedelem-kiáramlás felgyorsul a költségvetési körhöz tartozóknál és a vállalkozásoknál is. Ennek alapjait már tavaly megvetették részben a béremelések újabb területekre való kiterjesztésével, részben a minimálbérszintek 15, illetve 25 százalékos emelésének előírásával. A reálbérek mindenek köszönhetően érzékelhető mértékben nőnek, amit a kétgyerekes családok adókedvezményének további emelése is megerősít. A nyugdíjasok az év végén az inflációs különbözet ledolgozásából szép summát kaphatnak, s a költségvetési megtakarításból lehet, hogy még ráadásra is futja. Az egész kormányzati politika a választópolgárok megvásárlására irányul. Így a beruházások mellett a fogyasztás is pörögni fog.

Lesz egy mesterségesen felfűjt, szemfényvesztő növekedésünk, csak az a kérdés, hogy mire megyünk vele.

Kérdés, hogy meg tudnak-e erősödni az idegen források nélküli növekedés alapjai. Hogy a tőke/pénzáramlás kialakult szabályosságai változnak-e? Hogy kiiktatódnak-e a befektetés-riasztó, kormányzati szintre emelt korrupciós mechanizmusok? Hogy fordulat lesz-e az embertőke-befektetéseknél? Hogy az oktatási rendszer képes lesz-e versenyképes tudású, kiművelt emberfőket „termelni”? Hogy olyan egészségügyünk alakul, amely nem betegít meg? Élhetőbb lesz-e, ki tud-e jönni Észak-Magyarország a leszakadó régió státuszából?

Szeretném hinni, hogy igen, és szívem szerint ezt válaszolnám a fenti kérdésekre. Az eszemmel meg sajnos tudom, hogy nem.

A második és harmadik Orbán-kormány bevitte az országot a politikai (és effektív!) zsákmányszerzés céljából korlátozott piacgazdaság zsákutcájába, ahonnan kifordulni nagyon nehéz lesz, s ahol most éppen a sebességet fokozza.

Bp. 2017. március 12. Megjelent: Élet és Irodalom, 2017. március 17.

Orbán Viktor a parlament tavaszi nyitó ülésén mindezzel szemben a következőket állította: „A gazdaság tényei 2016-ban azt mutatták, hogy a magyar modell működőképes.”

4. Néhány gazdaságpolitikai kérdés

4.1. Orbán Viktor víziója a magyar növekedési pályáról

Orbán Viktor február 28-án a BKIK-nál tartott előadásában a felzárkózást felgyorsító magyar gazdaság vízióját fejtette ki. Hogy megfogalmazott vágyait mire alapozta, arról nem ejtett szót. A miniszterelnök vagy nincs tisztában a magyar gazdaság tényleges teljesítőképességével (autonóm fejlődési képességével, ami kb. 1-1,5%), vagy tudja, de kormányzásának bravúrjaival meghaladhatónak véli, amivel tökéletesen félrevezeti magát és a magyar társadalmat is. A nevezett alkalommal a következő célokat fogalmazta meg:

- A magyar gazdaság 2020-ig tartja a mostani 3-5 százalékos növekedési tempót, ezt követően pedig 5 százalék fölé emelkedik a GDP üteme. (A mértékadó közgazdászok ennek éppen az ellenkezőjét vélelmezik. Lehetséges ugyan az uniós forrásokkal és a kormány minden tekintetben kiengedő politikájával idén akár 4 százalék fölötti dinamikát is elérni, s ezt közelíteni talán még 2018-ban is, de az uniós kassza lemerülésével újra lemerülünk.)

- Emelni kell a termelés hozzáadott értékét (ez jogos követelmény, mert nálunk az export hozzáadott értéke mindössze 51 százalék, de a lengyeleknél 68 %), csak hogy az idecsábított autószerelőkkel ez nem fog menni. További óhaja volt Orbánnak a versenyképességi fordulat elérése – e tekintetben Matolcsy csapatát dicsérte. (Egy évvel ezelőtt ugyanitt egyébként Matolcsy már beígérte a versenyképességi fordulatot, ami bekövetkezett, de a romlás irányába.)
- Folytatni kell a keleti nyitást, el kell érni, hogy az export 33 %-a Keletre menjen. (Mintha az egykori tervhivatal direktíváját olvasnánk!) Szijjártó is ennek jegyében ment a Fülöp-szigeti, mindenki által gyilkosnak tekintett (s maga is ezzel dicsekvő) miniszterelnökhöz húsüzletet kötni.
- El kell érni a teljes foglalkoztatást, de nem lehet a munkaerőhiány pótlására idegen munkaerőt importálni. (Az NGM pedig eddig ezen dolgozott.)
- Folytatni kell az adócsökkentést⁹ és növelni a K+F-re fordított kiadásokat. (Ezek helyes célok csak meghirdetésüket követően épp az ellenkezőjére történt előterjesztés az adórendszerben, a kutatás-fejlesztési kiadások növelésének pedig nyoma sincs a költségvetésben.)
- Nagy dolgokat kell végrehajtani, mert csak akkor lesz kiugró a teljesítményünk, ha nem tűnik el a nagyság iránti vágy, mert ezeréves tény, hogy nagy nép vagyunk. Olyan nagy beruházások kellene, mint Paks II és a Budapest-Belgrád vasútvonal fejlesztése, majd hozzátette: nem véletlen, hogy Brüsszel ezeket támadja, mert nem örülnek a sikeres Magyarországnak.

4.2. Uniós pénzek

Orbán Viktor utasítása szerint 2018 végéig minden, a 2014-2020 között rendelkezésünkre álló uniós forrást le kell hívnunk.

2016 végéig a hivatalos jelentések szerint 7600 milliárd forintra hirdettek meg pályázatokat, ami a teljes keret (önrésszel együtt) 80 százaléka. Ebből 4459 milliárd forintra történt kötelezettségvállalás. 2016-ban 1987 milliárd forintot ki is fizettek. Ám ennek zöme költségvetésből folyósított előleg volt, amit az uniós szabályokkal ellentétben megemelt előlegfizetési szisztéma szerint folyósítottak. Az uniós fejlesztésekért felelős államtitkár, Vítályos Eszter szerint azonban az előlegvita hamarosan el fog simulni.

⁹ 2017-ben 59 féle közteher létezik, több mint 2010-ben, noha akkor 12-16 félélt el akartak törölni.

A terv szerint 2017 március végéig a teljes keretre kiírják a pályázatokat¹⁰. Ebben az évben 2500 milliárd forint a kifizetési terv. 2018 első feléig pedig az összes vállalás felére megkötik a szerződéseket.

A teljes keret egyébként 7903,6 milliárd forint, amihez 1600 milliárd forint magyar önrész társul, amit 2019 végéig teljes egészében le fogunk hívni. Ez azt jelenti, hogy az új uniós ciklusban is megjön évente a GDP 5%-a, ám ezt követően 3-4 olyan év következik, amikor ebből a forrásból nem tudunk semmit sem integrálni a magyar gazdaságba. A 2021-ben kezdődő új ciklus forrásaihoz leghamarabb 2023-ban tudunk hozzájutni, s ezek összegükre tekintve kevesebbek lesznek, arányukban pedig nagyobb mértékben visszterhesek.

Március végén került nyilvánosságra a KPMG és a GKI közös tanulmánya, amely a 2007-2015 között felhasznált uniós források hatékonyságát vizsgálta. Főbb megállapításai a következők voltak:

- Egy főre számítva a magyar gazdaság kapta a legtöbb uniós pénzt a V4-ek közül, és mégis nálunk volt a legalacsonyabb a gazdaság növekedése.
- Összesen 14000 milliárd forint jött az Uniótól, amiből a teljes ciklus alatt 4,6 százalékos GDP-növekedés jött össze. Enélkül a bruttó hazai termék csak 1,8 százalékkal bővült volna, ami évi átlagban 0,2 százalékos „emelkedést”, gyakorlatilag stagnálást jelentett volna.
- A beruházások 2,8 százalékkal nőttek, uniós források nélkül 31,3 százalékkal csökkentek volna.
- A fogyasztás 5 százalékkal emelkedett, uniós források nélkül 11 százalékkal zuhant volna.
- A foglalkoztatás 280 ezer fővel bővült, uniós források nélkül csak 105 ezer lett volna a szaporulat.
- Az adósságráta pedig a ciklus végére meghaladta volna a 84 százalékot.
- A lehívások zöme 2012-2015-re koncentrált.
- Az uniós pénzek segítették a túlzott deficit-eljárás alól való kikerülésünket, a devizatartalékok növelését, a devizaadósság forintosítását.

¹⁰ Óriási felháborodást váltott ki annak a gigatendernek a kiírása, amely 500 milliárd forintra szólt három cégnek (négyéves keretszerződés formájában) energiatakarékosági beruházásokra. Ebbe suvasztották bele az EU által kifogásolt, lakosságnak szánt 90 milliárdot is. Az Együtt alelnöke emiatt az OLAF-nál tett feljelentést, s talán erre való tekintettel vágta vissza április elején a pályázatot 200 milliárdra és hosszabbították meg két héttel a határidejét. (Eredetileg is 250-300 milliárd forintról volt szó.)

Ha az eddigi adatokból nem derült volna ki, hogy milyen rossz hatékonysággal forgattuk be a pénzeket a gazdaságban, akkor néhány kirívó példát is felhozunk: a bodrogkeresztúri 40 cm-es kilátó (39 millió forint), a XI. kerületben egyetlen lépcsőfok (1,5 millió), a 7,5 km-es kerékpárút Hatvannál (1 md), Teknősbékaház Rakamaznál (660 millió), Dinópark Tiszaderzsén (181 millió), bobbálya Berettyóújfalun (nem működik) stb.

Lázár János szerint a rossz hatékonyság oka, hogy a pályázatokat még az előző kormány írta ki, de most minden másként lesz.

4.3.Közfoglalkoztatás

Szemben azzal, hogy a közmunkások béremelése nem szerepelt a 2017-es költségvetésben, a közmunkásbért ez év januártól 3 százalékkal, a szakképzett közmunkásokét 5 százalékkal megemelték. S szemben azzal, hogy az idei költségvetésben 325-330 milliárd forintot irányoztak elő a közmunkák finanszírozására, Varga Mihály bejelentette, hogy ebből 40 milliárdot elvesznek a munkaerő mobilitását elősegítő intézkedésekre. Mindebből az következik, hogy ebben az évben csökken a közmunkások száma, a kormány 50 ezerrel akarja visszavágni. S az elkövetkező években is mérséklődést irányoz elő, húsz-harmincezer fővel csökkentve évente úgy, hogy 2020-ban már csak 100 ezer főt finanszíroznának ebben a formában. Láthatóan a kabinetben is tudatosult, hogy a közfoglalkoztatás nem sikertörténet, ám hogy miként akarják visszaszorítani, arról nem adnak információt.

Ha és amennyiben a nagy közfoglalkoztatóknál alkalmazottak létszámát visszaveszik, akkor ezeknek a közintézményeknek jelentősen megemelkednek a költségei. Ma a legtöbb közfoglalkoztatott az önkormányzatoknál, a KLIKK-nél, a Magyar Közút Nonprofit Zrt.-nél, a vízügyi igazgatóságoknál és a Református Szeretetszolgálatnál dolgozik. Ebben a körben a minimálbéres alkalmazás fejéenként 56 százalékos költségnövekedést jelentene, amit a költségvetésükből nem tudnának kigazdálkodni.

Gémesi György szerint a közmunkásoknak legfeljebb az egyharmada tud átlépni az elsődleges munkapiacra, egyharmada egyáltalán nem képes erre, a maradék pedig nem akar, mert megvan így is.

4.4.Versenyképesség

(Eu versenyképességi jelentése) Februárban hozta nyilvánosságra az Európai Bizottság azt a jelentést, amely a régiók (263) versenyképességének alakulását tekintette át 2013-hoz képest. Ebben az elemzésben azt járják körbe, hogy az adott régióban mennyire könnyű vállalkozni, illetve a térség milyen minőségű életlehetőséget biztosít. A háromévente készülő vizsgálat azt

állapította meg, hogy 2016-ra valamennyi magyar régióban romlott a helyzet, de különösen nagyon Észak-Magyarországon. A legfejlettebb a Közép-Magyarországi régió, de ez is elmarad az unió átlagától, a 149. helyet foglalta el, a többi a 205-232 között. Javuló, erősödő régiót találtak ugyanakkor Lengyelországban, Litvániában, Lettországon, Csehországban és Bulgáriában. Nálunk ilyenre nem volt példa az utóbbi három évben.

(Transparency International 2017. januári jelentése) Ebből arról értesülhettünk, hogy Mo. egy év alatt hét helyet csúszott vissza a korrupciós világranglistán (176 o.), ami azt jelenti, hogy az elmaradott afrikai országokkal jutottunk egy szintre. Ez 2010 óta a legrosszabb eredmény, az unióban: a 25. helyen Romániával osztozunk, nálunk kedvezőtlenebb helyzet az unióban csak Olaszországban, Görögországban és Bulgáriában található. 2004-ben, uniós csatlakozásunk évében még a 19. helyet foglaltuk el. A TI megállapította, hogy Mo-n egyedi a helyzet, mert kontroll nélküli a kormány, amely foglyul ejtette az államot. A kormány nem gátja, hanem felhajtja a korrupciónak, a közpénzeket következmények nélkül nyúlják le.

A kormányzati reakció egyik részét már korábbról ismerjük, a főideológus, Láncki András szerint ez maga a Fidesz politikája a nemzeti burzsoázia létrehozása érdekében. Ugyanezzel érvelt Lázár János is, aki szerint nincs mitől tartani, nincs ipari méretű korrupció, mert akkor üres lenne az államkassza, de az éppen tele van. De a legnagyobb fantáziára valló választ Németh Szilárd fogalmazta meg, aki szerint azért van korrupció, mert a közigazgatásban még mindig túl sok a kommunista, az egyetemeken még mindig ugyanazok tanítanak, akik 20-30 éve, a bírósági eljárások pedig nehézkesek és részre hajlók (lakossági fórum márc. 26.).

A Professzorok Batthyány Köre is megszólalt – nagyon diplomatikusan – ebben a témában: „Aggasztó, ha úgy tűnik, hogy a korrupció mára egyéni bűnből kialakult módszertanra, struktúrára, személyi körre épülő, bevett társadalmi gyakorlattá vált, azaz intézményesült”.

(Nemzeti Versenyképességi Tanács) Felállításáról tavaly októberben döntöttek, de csak idén márciusban kezdte meg a munkáját. Véleményezési és javaslattevési joga van a gazdaság versenyképességének javítását szolgáló kérdésekben. De kiszivárgott hír, hogy mivel három helyen is folynak ilyen irányú vizsgálatok (NGM, MEH, MNB) egyetlen intézményben, hivatalban egyesítenék a munkát. Nincs kétségünk afelől, hogy bármilyen formában is foglalkozzanak a magyar gazdaság versenyképességének javításával, a munkának nem sok foganatja lesz, hiszen a versenyképességet rontó intézményi feltételek nem fognak javulni.

4.5.Reklámadó – újra melegítve

Március végén – teljesen váratlanul – az NGM benyújtotta a reklámadó-törvény újabb módosítását, a korábbiaknál jobban figyelembe véve az unió kifogásait. Eredetileg (2014-ben kivette) erősen progresszív volt az adó (a legmagasabb sávba esők 50 %-ot fizettek, a kisebb cégek viszont semmit). A törvény meghirdetésekor mindenki tisztában volt azzal¹¹, hogy bosszúadóról van szó, amely elsősorban az RTL ellen irányul. A sávosan progresszív adót indokolatlannak tekintve az EB kifogást emelt és annak törlését kérte. Ezt úgy oldották meg, hogy az adó egységesen 5,3 százalékos lett, de a kisebb cégek továbbra is adómentességet élveztek – viszont erről nem egyeztettek Brüsszellel. Mivel az adókiszabás normativitása továbbra is sérült, Brüsszel 2016. november elején ismét kifogásolta a diszkriminációt, és azt is, hogy a veszteséges cégek veszteségüket az adóalapból levonhatják (ez A. Vajának kedvezett a TV2-nél).

A tervezett, 2017 június 1-től érvényes szisztéma szerint az adót 9 százalékra emelték, de a 100 millió forintnál kisebb adóalapú cégek az EU csekély összegű támogatásokról szóló rendelete alapján „támogatás” formájában visszakapják a befizetett adót. A 2017. május 31-ig beszedett adót az adóalanyok visszakérhetik. (kb. 24-25 milliárd forint visszafizetése jöhet szóba).

A mostani javaslatot úgy ítéljük meg, hogy az érdeemben nem számolja fel a differenciált adózást, viszont nagyobb terhet és nagyobb költségvetési bevételt jelent a korábbiaknál. A becslésünk szerinti, idén beszédhető kb.10 milliárd forintos bevételre a költségvetés helyzete alapján nincs égető szükség. Viszont a kabinet hitelességét érdeemben rontja, különösen azok után, hogy Varga Mihály március 20-án a Magyar Időkben megjelent interjújában megdöbbenőnek nevezte, hogy Botka L. vagyoadót vezetne be, és mindenkit megnyugtatott afelől, hogy kormány a választásokig semmilyen új adót nem tervez, és nem dolgozik semmiféle közteheremeléssel. Sőt, még a Figyelő március 30-án megjelent interjújának is az a címe, hogy „Nincs szükség több adóra”.¹²

¹¹ **Ám az csak 2017 április elején derült ki Simicska Lajos elmondásából, hogy mi indokolta 2014 tavaszán, még a kormány megalakulása előtt a reklámadó meghirdetését. Akkor ennek a sürgősségét senki nem értette. Most tudtuk meg, hogy Orbán akkor meg akarta venni az RTL-t, hogy aztán beszántsa. Nyilván olcsóbban megkapta volna, ha előbb a reklámadóval tönkre tudja tenni. De sokat elárul az ügy arról is, hogy a teljes gazdasági és politikai apparátus gond nélkül lezongorázta a kormányfő akaratát.**

¹² Figyelő 2017. 13. 11. oldal: „Az új terheket és az adóemelést a Fidesz teljes mértékben elutasítja. Nem kell növelni az adókat, nincs szükség több adóra, a meglévőket kell hatékonyan beszédni.”

A Magyar Reklámszövetség tiltakozott a törvénytervezet ellen. Úgy ítélte meg, hogy az ellehetetleníti a piaci keretek közt működő médiavállalatokat, miközben további versenyelőnyt ad a globális szereplőknek. A hazai cégek csak áremeléssel tudnák az adót kitermelni, vagy pedig további állami üzletek megszerzésével, amire nincs mindenkinek esélye. Kósa Lajos április elején jelezte, hogy a törvénytervezetet tovább vizsgálják, hogy megfeleljen az unió követelményeinek. (Eddig mit csináltak?!)

Egyéb gazdasági kérdések

5.1.Paks II. körüli fejlemények

- A még érvényben lévő két kötelezettségszegési eljárás közül az elmúlt év novemberében az EB lezárta a tendereztetés elmaradása miatt indítottot. Erről korábbi jelentésünkben már beszámoltunk, most csak annyival tudunk meg többet, hogy az EU energiapolitikai főigazgatóságának vezetője, Dominique Ristori súgta meg Sonkodi Baláznak, a stratégiai ügyekért felelős államtitkárnak, mire hivatkozzon a magyar kormány. Erre a megbeszélésre 2016. febr. 19-én került sor. A kabinet korábbi érve ugyanis nem volt tartható, nevezetesen az, hogy az unió szabályai nem vonatkoznak egy ilyen kormányközi nemzetközi szerződésre. D.R. arra hívta fel a figyelmet, hogy a technológiai kizárólagosságra hivatkozva a Bizottság nem mondhat nemet, mert erre már volt példa az unió történetében a francia kormány Flamanville projektjének keretében. Ezek utána magyar fél változtatott az érvelésén minek utána Günther Oettinger, korábbi energetikai biztos titkos megbeszéléseket folytatott Klaus Mangolddal, Nyugat-Európa legismertebb orosz lobbistájával, akivel a magyar kormány négy, titkosított szerződést is kötött¹³.

¹³ Ungár Péter, az LMP országos elnökségének tagja szerint a magyar kormány Klaus Mangold segítségével fizetett le brüsszeli döntéshozókat, hogy a Paks II. miatt indított kötelezettségszegési eljárásokat megszüntessék.

A technológiai kizárólagosság persze nem állta meg a helyét, hiszen egyfelől a Roszatommal kötött szerződés előtt a magyar fél már tárgyalta az amerikai-japán Westinghouse-szal, másfelől a szerződéskötés előtt magyar részről sem merült felt a technológiai kizárólagosság, hiszen az Országos Atomenergetikai Hivatal főigazgatója arról nyilatkozott, hogy a hivatal éppen gyűjti be a lehetséges blokk típusok műszaki adatait, így készülnek fel a nemzetközi tendereztetésre.

A Bizottság részletes indoklását azonban sem Brüsszel, sem a magyar kormány nem hozta nyilvánosságra – Jávor Benedek kifejezett kérésére sem.

- Az állami támogatás miatti kötelezettségszegési eljárás lezárását 2016. december 7-re várta a kabinet, de ekkor Margrethe Vestenger, az EU versenypolitikai biztosa újabb kérdésekkel állt elő. Ám akkor már mindenki készpénznek vette, hogy Paks II. brüsszeli sorsa eldőlt, és a további egyeztetések már csak a finomhangolás miatt szükségesek, hogy kivédjék a későbbi támadásokat.

Március 6-án az EB bejelentette, hogy lezárta az állami támogatás meglétére vonatkozó vizsgálatát. Megállapította, hogy noha Paks II. piaci alapon, állami szerepvállalás nélkül nem lenne életképes, de ez az állami támogatás nem torzítja aránytalan mértékben a magyar és a regionális energiapiacot. Brüsszel tehát cáfolta a kormány állítását, miszerint a Rothschild tanulmányban¹⁴ foglaltak alapján az erőmű állami pénzek nélkül is megtérül, mert az energiaigények nőnek, és az energiaárak jelentősen emelkedni fognak. De zöld utat adott a projektnek, három kisebb megszorítással. /i/ Paks II.-t külön cégben kell tartani, nehogy más céggel összevonva azon keresztül történjen az állami finanszírozás. Ennek ma is megfelel a cég, hiszen nem része sem Paks I-nek, sem az MVM-nek, a miniszterelnökség alá tartozik. /ii/ A termelt energia 30 százalékát tőzsdén, 70 százalékát pedig nyilvános árveréseken kell értékesíteni, amivel azt akarta Brüsszel elérni, nehogy az állam vásároljon magas áron. /iii/ A bevételeket, illetve az esetleges profitot csak az állami beruházás költségeinek csökkentésére lehet fordítani. Noha mindezek a feltételek kijátszhatók, és ezzel valószínű Brüsszel is tisztában van, feltételeivel lényegében a magyar adófizetők terhelését kívánta védeni, megakadályozva a korlátlan állami finanszírozást.

A brüsszeli döntés külpolitikai vihart kavart. Az osztrák alkancellár jelezte, hogy azt megtámadja a luxemburgi Európai Bíróságon. Mert az államilag támogatott

¹⁴ Klaus Mangold a Rothschild Bankház német leágazásának igazgatósági tagja, az Alstom német leánycégének pedig igazgatósági elnöke.

Paks II. indokolatlan versenyelőnyt fog élvezni a regionális piacokon is. A bírósági eljárás évekig elhúzódhat. Ha a bíróság elfogadja a fellebbezők érveit, akkor a beruházást le kell állítani, bármennyire is előrehaladt. A magyar kormány nincs tekintettel erre, vagyis száz és ezer milliárd forintokkal fog hazardírozni.

Vlagyimir Putyin és Orbán Viktor a brüsszeli döntést követő telefonbeszélgetésük során elégedettségüket és örömeiket fejezték ki.

- Putyin a február 2-i budapesti látogatását követő sajtótájékoztatón bejelentette, hogy Oroszország kész az egész projektet hitelből finanszírozni. Ez Orbánt is meglepte, magyar részről korábban meg arról nyilatkozott Lázár János, hogy vizsgálják az orosz hitel olcsóbb piaccal való kiváltásának lehetőségeit. De végül is abban maradtak, hogy minden marad a korábbi megállapodás szerint.

Jávor Benedek EU-képviselő öt körülménnyel magyarázta azt, miért adott Brüsszel szabad utat Paks II-nek:

- o Nincs tisztázva az Euroatom szerződés, amely preferálja az atomerőmű-építést és az uniós versenyjog egymáshoz való viszonya. Bizonytalanság volt tehát az elbírálás mércéjét illetően.
 - o Erős lobbierdekek érvényesültek, és Lázárék belementek abba, hogy európai cégek is piacot hasíthatnak ki a létesítmény létrehozatalából.
 - o Günther Oettinger és Klaus Mangold hatékonyan olajozgatta Brüsszelt, Berlint, Párizst.
 - o A Brexit után az EB feladta korábbi kérlelhetetlenségét.
 - o A kétsebességes EU-ra készülve Mo-ról letettek a brüsszeli bürokratak. Elengedtek bennünket.
- Az Országos Atomenergia Hivatal március végén kiadta a telephelyengedélyt Paks II. létesítéséhez. Már csak a másodfokú környezetvédelmi engedély szükséges ahhoz, hogy a munkálatok elkezdődjenek.
 - A Momentum mozgalom sikeres szavazatszerző akcióján felbuzdulva az LMP újból népszavazási kezdeményezést indított. Öt kérdést nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz, ám a testület március 21-i döntése mindegyiket elutasította. Fő érvük az volt, hogy azok nemzetközi szerződésből adódó kötelezettségre vonatkoznak. Kifogásolták azt is, hogy kérdések nem felelnek meg a egyértelműség követelményének, és érvként használták, hogy a választópolgárok nem tudják átlátni a kérdést, és egyébként sem hozhatnak húsz évre szóló kötelezettséget. A népszavazási döntés ugyanis csak három évig köti az országgyűlést.

Szell Bernadett a döntés után közölte, hogy jogorvoslással élnek a Kúriánál, illetve újabb kérdéseket nyújtanak be az NVB-hez; március végén a még el nem bírált hat után további két kérdést.

A 2016-os költségvetés 113 milliárd forintot, az idei 98 milliárd forintot irányzott elő Paks II-re. Információnk szerint a tavalyiból más célra is átcsoportosítottak. Lázár János szerint idén 220 milliárd forintot kell átutalnunk a Roszatomnak az elvégzett munkáért. Hitelt csak a brüsszeli engedélyezés után vehetünk igénybe.

- **S a legfontosabb fejlemény: 2017. április 3-án Simicska Lajos közléséből megtudtuk, hogy Orbánnak a Roszatomnál nyitott kasszája volt 2014 áprilisában. Egyébként nem mondta volna párttársának, hogy majd a Roszatom megveszi neki az RTL-t (amit akkor Simicska 100 milliárd forintra taksált). E nyitott kassa pedig a hazaárulás cáfolhatatlan bizonyítéka, s egyben válasz is arra, mi indította Orbán Viktort 2014. január 14-én Moszkvába a Paks II-ről szóló megállapodás aláírására.¹⁵**

5.2.A letelepedési kötvény

Január közepén a Magyar Nemzet pert nyert az ÁAK-val szemben – első fokon – abban a kérdésben, hogy közpénzt jelentenek-e a letelepedési kötvények vagy sem. A bírósági döntés szerint közpénzről van szó, és ezért nem lehet a rájuk vonatkozó információkat megtagadni. Ám ennek ellenére sem tudunk meg többet a letelepedési kötvények forgalmazóinak valódi tulajdonosi hátteréről.

Ugyanekkor az ÁAK bejelentette, hogy 2017. március 31-ig lehet tőle ilyen jellegű állampapírokat vásárolni, eddig fogadja be a kérelmeket. Ez azt jelenti, hogy kb. június végén fog kifutni a konstrukció. Ám ha a törvényt nem módosítják, később bármikor újra kinyitható lesz a csap. A projekt felfüggesztésében az a nemzetközi nyomás is szerepet játszott, amely kifogásolta, hogy lényegében ellenőrzés nélkül¹⁶ szórták tele az uniót a magyar állam közreműködésével fedett ügynökökkel, potenciális terroristákkal.

A már korábban is megszéllőztetett zárás felpörgette a kötvény keresletét, amit a forgalmazók egyéb kedvezményekkel is igyekeztek fokozni. Így például azzal, hogy hitelbe is

¹⁵ Pontosabban Putyin és Orbán jelenlétében Németh Lászlóné és Szergej Kirijenko írta alá a megállapodást.

¹⁶ A BM-nek mindössze két hete volt a kérelmek elbírálására, amit úgy hosszabbítottak meg, hogy először csak tartózkodási engedélyt adtak ki, amit fél év múltán változtattak letelepedési engedéllyé, ha nem találtak kifogást a kérelmezővel szemben. Ezt a gyakorlatot azonban 2016 júliusától megszüntették, a program felpörgetése érdekében és a családegyesítést is kiterjesztették.

lehetett vásárolni, továbbá, hogy lényegesen olcsóbban is (ám ekkor nem jár vissza pénz), és a közvetítői díjat is csökkentették.

2016 végéig az Államadósság-kezelő Központtól 4702 kötvényt vásároltak 1293 millió euró kötvényértékben, a Belügyminisztérium pedig 4171 tartózkodási engedélyt adott ki. A kettő különbségét az adja, hogy a forgalmazók előbb vásárolnak kötvényt és ehhez utólag megkeresik a magyarországi tartózkodási engedélyt kérőt. A lebonyolítás a következő: az offshore hátterű cég diszkontáron megveszi az államkötvényt (300 ezer euró helyett 271 ezer euróért). Ennek megkeresi a vevőjét, akinek a kérelmét a BM. elbírálja. A vevő kifizeti a 300 ezer eurót és az eljárási díjat, a 45-60 ezer eurót. Az utóbbi tisztán a lebonyolítóé. A diszkont ár és az eladási ár közti különbség a kamat, amit a forgalmazó előre megkap, nála van a kötvény lejáratáig, használhatja, beforgathatja. Öt év után az állam visszavásárolja a kötvényt, ad érte 300 ezer eurót, amiből a forgalmazó törleszt a letelepedési kötvényt vásárlónak. A kamat végleg nála marad. Becslések szerint 2016 végéig az üzleten 115-130 milliárd forintot kerestek az üzletkötők, a magyar állam azonban egy fillért sem. 2014 után pedig a 2 százalékos meghatározott minimális kamat miatt veszteséget könyvelhetett el ahhoz képest, mintha a hitelt normál piaci körülmények közt vette volna föl. Az ismertetett eljárás ellenkezik a törvényi rendelkezéssel¹⁷, amely szerint előbb a kérelmet kell befogadni, és csak ezt követően lehet kötvényt vásárolni az ÁAK-tól.

Kiderült, hogy több cég már azelőtt megalakult, hogy Rogán Antal a törvénymódosítást¹⁸ a parlamentnek benyújtotta volna, vagy azt elfogadták volna. Nincs válasz arra, honnan tudták az offshore vállalkozások tulajdonosai szerte a nagyvilágban, hogy a magyar parlamentben olyan törvénymódosítás lesz, ami később milliárdokat hoz a cégüknek. Az is kiderült, hogy a Rogán-féle törvénymódosítás előnyt biztosított a magyarországi bejegyzésű (egyetlen) cégnek, az Arton Capitalnak azzal, hogy forgalmazási körét sem területileg, sem állampolgárság alapján nem határolta le. A céget egyébként Rogán Antal egykori évfolyamtársa, a bolgár származású Balogh Radosztina vezeti. A magyar bejegyzés egyébként nem zárja ki – és a cég követi is ezt a gyakorlatot – hogy az ügyfelekkel offshore helyszíneken szerződjenek.

Március közepén került nyilvánosságra a Transparency International Magyarország és Migration Council közös tanulmánya, amely szerint a letelepedési kötvények törvényesített és rendszerszintű korrupciót jelentenek, amelyen a teljesen átláthatatlanul működő kereskedőcégek gazdagodnak, Magyarországnak nincs haszna belőle. Kb. 30 százalékos

¹⁷ A Magyar Nemzet szerint ezért illegálisak a kötvényüzletek.

¹⁸ A törvénymódosítást Rogán Antal ügyvédjének, Kosik Kristófnak az irodája készítette elő.

jutalékkal dolgoznak, ami példátlan. Mintegy 16 ezer Európai Unión kívüli állampolgár kapott szabad beutazási lehetőséget az unióba, minden érdemi biztonsági átvilágítás nélkül. De Lázár János szerint ők nem jelentenek biztonsági kockázatot.

A Zrínyi utca 3. alatti irodaház értékesítése kapcsán kezdte a sajtó pedzegetni, hogy a kötvényüzlet és az ingatlanügylet összefügghet egymással. Ezt az épületet egy budai játékbolt tulajdonosnője tudta kilicitálni 3,7 milliárd forintért¹⁹, aki mögött Rogán-Habonyhoz köthető cégek állnak.

Időközben egy másik uniós vízumszállra is fény derült: Moszkvában Kiss Szilárd működtetett vízumgyárat, saját zsebre. Kiss cége, a Monte Tokaj Kft meghívott orosz állampolgárokat, akik néhány óra múlva már érvényes uniós vízummal távozhattak. Kiss Szilárd közvetítésével 2013 első felében kb. 4000 üzleti vízumot adtak ki a moszkvai konzulátuson – válogatás nélkül. A konzulok lázadása után Kiss Szilárd visszavonult, de hogy mennyi kenőpénzt keresett, azt senki nem vizsgálta. Információk szerint egy unióba belépést jelentő vízum 1500-2000 euróba kerül a fekete piacon. Szijjártó állítása szerint az ő minisztersége alatt már nem folytak ilyen ügyletek, ám ezt Tarsoly Csaba vallomása cáfolja, aki szerint kifejezetten Szijjártó kérte fel az üzleti vízumkiadás kiszervezésére a konzulátusoktól.

5.3. Matolcsy György ügyletei

(M. Gy. parlamenti beszámolója) Február 22-én Matolcsy György beszámolt az MNB 2015. évi tevékenységéről a parlamentben. Megtudtuk, hogy

- a monetáris és a kormányzati politika közt teljes összhang van, (részben igaz csak; a jegybank a gazdaságpolitika vezetését megcélózva ugyanis állandó harcban áll Varga Mihállyal),

- a 2013-2015 közötti gazdasági növekedés (9,5%) felét a jegybank kamatcsökkentő és növekedési hitelek kihelyező politikájának köszönhetjük, (kisrészben talán igaz, de az a tény, hogy a vállalati szféra még 2016-ban is nettó megtakarító volt a bankszektoral szemben, cáfolja a hitelezés kiterjesztésének növekedést ösztönző szerepét),

- a kamatvágásoknak köszönhetően 300 milliárd forintot takarítottunk meg az államadósság finanszírozásán (részben igaz, az államadósság belföldi finanszírozásának olcsóbbodása valóban a MNB kamatcsökkentő politikájának volt a következménye, de

¹⁹ Az épület piaci ára ennek a kétszerese is lehet; a licit mélyről 2,7 milliárdról indult.

ehhez az olajár-zuhanás által kiváltott defláció közeli helyzet kialakulására is szükség volt).

A jegybank elnök nagy dobása azonban ezután következett, amikor kifejtette, hogy 2014-ben „titkosszolgálati és katonai forгатókönyv alapján a Magyar Nemzeti Bankot egyesek, szövetségeseink és barátaink, fel akarták használni arra, hogy megbuktassa a jegybank a kormányt.” A bukás M.GY. szerint úgy következett volna be, hogy a brókercégek bebuktatása után bankpánik tör ki, ez megbuktatja a bankfelügyeletet ellátó MNB-t, és ebbe a kormány is belebukik. De ezt ők sikeresen kivédték, mindössze 4 helyen és 4 órán keresztül volt bankpánik.

M.Gy. ezzel a senki által alá nem támasztott bejelentésével az MNB elleni nem alaptalan vádakra akart választ adni, nem mulasztva el önfényezését sem. És a kormánypolitikának is jószolgálatot tett az idegen hatalmakkal szembeni harcban. A brókerbotrányokban sérültek ugyanis tüntetéseiken minden alkalommal felvetették a jegybank felelősségét, ami teljesen jogos volt. M.GY. azt állította, hogy a jegybank májusban tervezte leleplezni a csalókat, de az idegen hatalmak szerinti forгатókönyv áprilisi buktatást tartalmazott, ezért hozták február-márciusra előre az MNB „új vizsgálati módszereinek” bevetését, amelyekkel 10-15 év alatt felgyűlt trükköket sikerült leleplezniük. S mindezzel egyidőben megmentették az országot is, nem dőltek be bankok és nem dőlt meg a kormány sem. Vagyis a jegybank nemhogy felelőse, de kifejezett hőse a brókerbotrányoknak. „A jegybank nem felelős, hanem a jegybank leplezte le a csalásokat” – ez volt MGY. egyik kulcsmondata.

Korábbi jelentésünkben (2015. I. negyedév) részletesen is bizonyítottuk, hogy a brókercégek bedőlését nem a jegybank vizsgálatai indították el, hanem a cégek maguk jelentettek, amikor már nem bírták a pilótajátékokból rájuk háruló kifizetési terheket. A cégvezetők vallomásai után indultak meg a jegybank vizsgálatai, amiben egyébként semmi új nem volt, ha csak az nem, hogy bekért jelentések helyett most „kimentek a terepre”.

Az idegen, baráti hatalom puccskísérleténél mindenki azonnal az Egyesült Államokra gondolt, amely 2014. őszén megtiltotta hat személy USA-ba való belépését, s mintha az akció ezzel indult volna. Ezt a szálát Lázár János erősítette. Az USA nagykövetsége Közleményben válaszolt a vádra: „Magyarország és az Egyesült Államok partnerek és NATO-szövetségesek. Az Egyesült Államok nem kísérelte meg a magyar kormány megdöntését 2014-ben vagy bármikor máskor, s nem találjuk hihetőnek, hogy bármely más NATO-tagállam erre kísérletet tett volna.”

Az ügy súlyára való tekintettel ellenzéki politikusok azonnal vizsgálatot követeltek. Az MSZP feljelentést tett az ügyészségen, (Tényi István is), kérték a gazdasági bizottságban

parlamentari vizsgálóbizottság felállítását. Ám az ügyészség nem volt kíváncsi az ügyre, mondván Matolcsy szavai nem vetik fel a kémkedés gyanúját. A gazdasági bizottság béli

javaslatot a Fidesz képviselői leszavazták, mondván a parlamentben kellett volna Matolcsynál érdeklődni. De erre nem kerülhetett sor, mert az elnök út beszámolója után azonnal elhagyta a termet. A nemzetbiztonsági tanács zárt ülésén ugyan megtárgyalták az ügyet, az onnan kiszivárgott információk szerint több spekulációs támadás volt már cégek és a forint ellen is, de politikai célúról nem tudtak. Az ülésen készült jegyzőkönyvet 10 évre titkosították.²⁰

Orbán Viktor az Európai Tanács március 10-i ülése után a tőle érdeklődő újságíróknak annyit válaszolt (nevetve!), hogy ő ebben nem illetékes, forduljanak a jegybankelnökhöz.

(Vásárlások, üzletek)

a/ Az Értéktárprogram keretében 27 millió forintért vásárolt a jegybank 65 dokumentumot, amelyben 80 oklevél található. Köztük a Rakovszky-család történetét bemutató anyagok. A dokumentumok 5 évig a Magyar Nemzeti Levéltár gyűjteményébe kerülnek.

b/ Több mint 23 millió forintjába került a jegybanknak a volt pénzügyminiszter, George Osborne meghívása, aki előadást tartott a Corvinus MNB tanszékén és konzultált a bank munkatársaival.

c/ 450 millió forintos szerződést kötött a jegybank a kormányközeli New Land Media Kft-vel kommunikációs feladatok ellátására.

d/ Az első közbeszerzési eljáráson a ZÁÉV Zrt. nyerte el a lehetőséget a kecskeméti Pallas Athene egyetem felépítésére, a projekt 11,9 milliárd forintba fog kerülni.

e/ 386,6 millió forintot fizetett ki az MNB hét festményért, egy Benczúrért (115,6 egy zürichi kereskedőtől) és hat Csernus Tibor alkotásért (Kreinbacher József Pétertől). A 2014-ban indított műkincs-visszavásárlási programra 2018 végéig 30 milliárd forintot különített el a jegybank.

f/versenytárs nélkül kapta meg az Úri u. 21. ingatlan helyreállításának lehetőségét a Magyar Építő Zrt (3,6 milliárd forintért), amelynek vezérigazgatója Pálffy Balázs, Mészáros Lőrinc vőjelöltje.

²⁰ Molnár Zsolt Simicskó Istvánhoz és Pintér Sándorhoz fordult a feloldása érdekében március végén. A nemzetbiztonsági bizottság elnöke szerint ugyanis sem a katonai, sem a polgári titkosszolgálatok nem számoltak be ezen az ülésen olyasmiről, amit az újságokból nem lehet megtudni.

(Felügyelőbizottsági jelentés) Az FB a 2013-2015 közötti ingatlanvásárlásokat vizsgálta. Megállapította, hogy minden vétel jogilag megalapozott és jól előkészített volt. Külön kiemelték az Eiffel Palace üzletet, amelyet a jegybank 14 milliárd forintért vásárolt meg (jóval a reális piaci ár felett), ezen a máltai és ciprusi offshore háttérű cégek tisztán 3 milliárd forintot kerestek, és ezt majdnem teljes egészében ki is vették a cégükből.

A Nyikos László által készült jelentés megállapítja, hogy a jegybanktörvényből nem vezethető le az MNB társadalmi felelősség programja, noha az alapítványokat – papíron legalábbis – ezért hozta létre.

(Személycserék) A Monetáris Tanácsban két tag megbízatása lejárt, az egyiknek, Kocziszky Györgynek meghosszabbították a tagságát, a másik, Cinkotai János helyett azonban Parragh Biancát, a BKIK elnökének feleségét választották meg, akinek semmilyen gyakorlata nincs a monetáris ügyekben.

Nagy Márton alelnök jogköreit M.Gy. alaposan megvágta, híresztelések szerint, mert kifejezésre juttatta, hogy alkalmasnak tartja magát jegybankelnöknek. Nagy Márton azon kevesek közé tartozik, akit M.Gy. átvett az előző garnitúrából.

Az elmúlt évben megfeleződött a jegybank nyeresége, mindössze 54 milliárd forintot tett ki (előzőben 95 md), amihez 96 milliárd forintos értékben a devizaeladások járultak hozzá. A különbség rávilágít arra, hogy a jegybank magas ráfordításokkal dolgozik.

(Jogerős döntés) A Fővárosi Ítéltábla jogerősen úgy döntött, hogy a Magyar Külkereskedelmi Bank végső tulajdonosait nyilvánosságra kell hoznia a Magyar Nemzeti Banknak. A jegybank válasza erre az volt, hogy kiadja a kért információkat, de felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, s egyben kérte a Kúriától, hogy a jogerős döntés végrehajtását függessze fel.

6. Cégügyek

A továbbiakban néhány fontosabb a későbbi történésekre is kiható cégügyet veszünk górcső alá.

6.1. Budapest-Belgrád vasút

A kínai cégeknek a Földközi-tengeri kikötőkhöz kapcsolódó szárazföldi áruforgalmi csatornára van szüksége, ezért született meg a „selyemút” részeként Budapest-Belgrád vasútvonal fejlesztése 2014-ben. Az átadást 2017-re tervezték, ám lehetséges, hogy ebben az évben még a munkálatok sem kezdődnek el. Brüsszel ugyanis súlyos aggályokat fogalmazott meg tavaly szeptemberben:

- versenyjogi aggály: a magyar kormány 2015 novemberében verseny nélkül ítélte oda a projektet a MÁV Zrt és a kínai vasúttársaság által létrehozott közös vállalatnak;
- az 550 milliárd forintos vasútfejlesztést 85 százalékban (467,5 md ft) kínai hitel finanszírozza, amihez kb. 120 milliárd forintos kamatfizetés is társul a törlesztés 20 éve alatt, s ez megemeli a magyar államadósság rátáját, ami ellentétes a konvergencia-programban foglaltakkal. (Mi ez a paksi hitelfelvétel képe? És azt nem firtatták. Nem beszélve arról, hogy a tendereztetés elmaradása sem volt projekt-megakasztó bűn. Úgy látszik, ide még nem ért el Klaus Mangold.)

6.2.Felcsúti kisvasút

Az OLAF vizsgálja a kisvasútra költött 600 millió forintos uniós pénz hasznosulását. A vasút 857 millió forintból épült azzal az ígérettel, hogy naponta 2460-7080 fő fogja igénybe venni a szolgáltatást. Ezzel szemben 2016. április és december között napi átlagban csak 110-en szálltak fel a vonatra. A DK Orbán Viktorral fizettetné vissza a kisvasútra felhasznált uniós támogatást.

6.3.Simicska Lajos hirdetőoszlopai, reklámcégei

A Mahir-Cityposter KFT 2006-ban kötött szerződést 25 év évre szólóan a Demszky-féle városvezetéssel a hirdetőoszlopok kizárólagos használatáról. 2015. szeptember 30-án azonban a Fidesz-uralta fővárosi közgyűlés felmondta a szerződést (Kocsis Máté és Szeneczey Balázs előterjesztése nyomán), és 2016 elején el is kezdték Budapesten lebontani a hirdetőoszlopokat. Kb. 150 oszlopot sikerült tönkre tenni – jogellenesen. 2017. február végén ugyanis a Mahir jogerősen pert nyert, amikor a Debreceni Ítéltábla helyben hagyta az elsőfokú döntést, megerősítve, hogy semmi alapja nem volt azoknak a kifogásoknak, amelyekre hivatkozva a szerződést felmondták. A Fővárosi Önkormányzatnak meg kell téríteni az 1,27 millió forintos perköltségen kívül a 150 megrongált oszlop helyreállításának költségét és a kieső hirdetések miatt elmaradt hasznot is. Mindez több száz millió forintba rúghat.

Az ügy azonban ezzel nem ért véget. 2016 decemberében a parlament kormánypárti többsége megszavazta a „településkép-védelmi” törvényt, amely erősen beavatkozna a közterületi reklámpiacba²¹. Ezt jelenleg az unió vizsgálja. Ám a törvényben foglaltaknál is erősebben avatkozna be a piacba a kormány a végrehajtási rendelettel, amely kimondja:

²¹ Átszabná az óriásplakátok piacát is. A Mahirt és a Publimont Kft mindenképpen el akarják lehetetleníteni, és a piacot kormánybarát francia cégnek akarják átjatszani.

„Reklám közzétételére, illetve reklámhordozóként, reklámhordozót tartó berendezésként közterületen közművelődési célú hirdetőoszlop kivételével hirdetőoszlop nem alkalmazható.” A kormányrendeletet március elején fogalmazták meg, amivel a kormány megsemmisíti a közterületi reklámozást. Ezt a Magyar Reklámszövetség alaptörvény-ellenesnek minősítette, amely több uniós előírást is sérthet.²²

6.4.Vérplazma üzlet

A vérplazma-üzlet több milliárdos haszonnal járó vállalkozás, ahova Tiborc Izván bekérezkedett, mint vérplazma-gyűjtő. Legalábbis a cégadatok egyezősége erre utal. Piacra lépését azzal könnyítette a kormány, hogy a donoroknak fizetendő összeg radikális csökkentésével és maximalizálásával (hatósági ár) egyidejűleg nem kell megbirkózni a belépésnél az egyébként éles konkurenciával. Ez azt jelenti, hogy míg korábban alkalmanként 8000-10000 forintot fizettek a donoroknak, ezentúl 3665 forint lett a plafon. Ez egyben azt is jelenti, hogy az átadási árak változatlansága esetén is legalább megduplázódik az elérhető haszon. Az Emmi a döntés hátterét példátlan képmutatással indokolta a következő módon: „kiemelt fontosságúnak tartjuk, hogy az önkéntes véradásokért olyan juttatás kerüljön megállapításra, mely nem kizárólag anyagi ösztönző erővel bír, hanem a belső motivációkra is hat, a donorok megbecsülését hangsúlyozza.... egy ország sikerét befolyásolja az egymás iránt érzett felelősségünk.”

A donorok megbecsülése azt jelenti, hogy több mint felére vágták a juttatásukat, a minisztérium felelősségérzete pedig azt, hogy a NER szabályait követve gondoskodott a donorok nyomorának növeléséről. Vérplazma akár kétnaponta is adható, s sok igen szegény, hajléktalan ebből tartotta fenn magát. A minisztérium az ő kiszolgáltatott helyzetükkel élt vissza - belső motivációkat várva tőlük. Ugyanezt a belső motivációt azonban nem várta el a piacra lépő új vérplazma-gyűjtő cégtől.

6.5.Pénzsórás az olimpia ürügyén

Ismeretes, hogy PriceWaterhouseCoopers közel 1400 oldalas tanulmányt készített a budapesti olimpia várható költségeiről és bevételeiről. 2015-ös árakon számolva az a végkövetkeztetés, hogy 139 milliárd forintos haszna lesz belőle az országnak. De ha az előrehozott beruházásokat és az alapesetieket valamint a gazdaságélénkítő hatás tolvagyűrűzését nem számítjuk, akkor 775 milliárd forint az olimpiarendezés költsége.

²² Simicska válasza sem késlekedett: Március utolsó napjaiban ellepték az országot az Orbán Viktort, Mészároset és Habonyt egyszerűen tolvajként ábrázoló plakátok, „Ők lopnak” -felirattal....

A tanulmány adatainak felhasználásával Berlinger Edina²³ (közgazdász, a Corvinus tanára) más feltételezésekkel és kockázatokkal számolva arra a következtetésre jutott, hogy az olimpia 12000 milliárd forintos költségeivel szemben a bevétel 1000 milliárd forint lenne, vagyis 11000 milliárd forintot buknánk (ez a GDP kb. 30 %-a), aminek nagy részét hitelből tudnánk csak teljesíteni. A bemutatott tanulmány meggyőzően érvel, s inkább visszafogottan, mintsem túlzottan kalkulál a várható kiadásokkal. Köszönjük a Momentum mozgalomnak, hogy ez az újabb hatalmas eladósodási veszély elmúlt felőlünk (nem beszélve arról, hogy egybeesett volna Paks II.-vel).

Az olimpiai projekt lefújása után az addig felmerült költségekről és kifizetésekről a korábbiaknál is nagyobb titkolódzás. Az olimpiai pályázat beadására kb. 25 milliárd forintot költöttek. Ezen kívül az állam (MNV) 2014 végén megvásárolta az olimpia egyik fő helyszínének tervezett, Rákóczi híd közelében fekvő 15 hektáros területet 16,5 milliárd forintért. A vásárlás pikantériája, hogy az eladó Wing Kft-nél volt vezérigazgató-helyettes Fürjes Balázs, a budapesti beruházásokért felelős kormánybiztos és egyben az olimpiai pályázat elnöke. Az adásvételt a Vagyonkezelő 2039-ig titkosította, üzleti érdekekre való hivatkozással. (Ám egy LMP-és képviselő kiperelte.) Hogy mi lesz ezután a terület sorsa, arról nem ad hírt sem a Vagyonkezelő, sem pedig az EMMI. Lehetséges, hogy az állam vállalkozásában építenek majd itt fel lakóparkokat, üzlethálózatokat, de az is lehet, hogy átjuttassák valamely magáncégnek.

Március végén derült ki, hogy 680 millió forintért rendeltek reklámfilmeket az olimpiát népszerűsítő. Nincs tudomásunk arról, hogy lefűjták volna ezeket a projekteket.

6.6. Újabb támadás a kiskereskedelem ellen

Február közepén a NEBIH azt állapította meg, hogy 24 világmárkát vizsgálva a hazai forgalomba került tejtermékek, édességek, üdítők, félkész ételek minősége gyengébb, mint pl. az Ausztriában árusítottaké. Ebben nem volt semmi újdonság, hiszen 2014-ben ugyanezt állapította meg egy szlovák vizsgálat is. A közép-európai ételcsata azonban beindult, Szlovákia és Csehország is mobilizálta sérelmeit, és közös beadványt fogalmaztak meg az EU felé.

Ez azonban csak előjátéka volt annak, hogy teljesüljön Orbán Viktor eredeti vágya: a kiskereskedelemben is hazai tulajdoni többségnek kell érvényesülnie, és ezért neki kell menni a multinacionális cégeknek, akiket eddig nem sikerült sem a kereskedelmi különadóval, sem a reklámadóval, sem a vasárnapi boltbezárással, sem a dohánytermékek forgalmazásának

²³ A hazai pálya hátránya, Magyar Narancs, 2017. febr. 9.

elvételeivel, sem az élelmiszerlánc-felügyeleti díj durva megemelésével, sem a pláza-stoppal megtörni.

Most viszont úgy gondolták, hogy a magyar (nemzeti) vevők utálatára is építve, mármint, hogy rosszabb minőséget kapnak, mint az osztrákok, újabb támadás intézhető. Lázár János meg is mondta, hogy a gyengébb minőség miatt nem a gyártókat büntetik, hanem a termékek forgalmazóit. Március elején – minden egyeztetést nélkül – tárgyalta a kabinet a kereskedelmi törvényhez kapcsolódó tervezett módosításokat, amelyek a környezetvédelemre, a fogyasztók és a munkavállalók érdekeire apelláltak. Eszerint: környezetszennyezési adót vetnének ki a napi élelmiszereket árusítók parkolóira (20 milliárd forintos bevételi előirányzat), előírnák, hogy mennyi pénzt fordíthatnak reklámozásra, megszabnák a foglalkoztatottak számát és szakképzettségét, megadóztatnák az internetes vásárlások házhoz szállítását, a vasárnapi munkavégzésre 100 százalékos pótlékot szabnának, növelnék az eladók szabadnapjait, az áruházi buszjáratokat ellehetetlenítenék, kevés kivétellel megtiltanák a gyűjtőcsomagból való árusítást. Ezen kívül megerősítenék a NÉBIH-et, a Fogyasztóvédelmi Hivatalt, a Gazdasági Versenyhivatalt (külön elnökhelyettest kapna) és újabb kormánybiztost neveznének ki a kereskedelem ellenőrzésének összehangolására. Bevezetnék a fogyasztóvédelmi intézkedésekért fizetendő felügyeleti díjat. Az intézkedések Lázár János szerint mindenkire vonatkoznak, de nem járnak majd az árak emelkedésével.

Nem vesszük végig az egyes javaslatok bornírtságának tételeit, elég idézni a VOSZ elnökének véleményét, aki szerint távoznia kell a közéletből annak, aki ilyen csomagot tesz le (megjegyezve, hogy ezt nem Varga Mihálynak címezték).

A tervezett változtatások alaposan kiverték a munkaadói szervezeteknél a biztosítékot, de a munkavállalóik sem támogatták egyértelműen – a kedvezmények ellenére sem, mert azok kötelezővé tétele után a munkaadók más területen számukra kedvezőtlen ellenlépéseket tennének.

Az ellenállást látva valószínűsíthető, hogy bekapcsolták a Fidesz kudarckerülő üzemmódját. Erre utal, hogy kormány lapjában megírták: eltekintenének a parkolódíjtól és a létszámemelés is kiváltható lenne pénzfizetés ellenében. Orbán Viktor pedig március 17-én, szokásos pénteki rádióinterjújában úgy nyilatkozott a témáról, hogy még nem dőlt el, milyen lépéseket tesznek, de a helyzet nem maradhat úgy, ahogy ma van, mert nem jó a szabályozás. Úgy néz ki, hogy egyelőre jegelés következik, állóháború alakult. Mind a két fél, a kormány és az érdekképviselők is a fogyasztók érdekeire hivatkozik, ami nonszensz. Csak arról nincs szó, hogyan lehetne megakadályozni, hogy ne kapjunk gyengébb minőségű termékeket annál, mint amihez az osztrák sógorék hozzájutnak.....

Március végén, amikor Fazekas Sándor megerősítette, hogy a NEBIH vizsgálatai helytállóak voltak: a silányabb minőség jön hozzánk, a jobb pedig Nyugton marad, kiderült, hogy a 94 vizsgált termékből 26-ot nem is lehet összevetni (mert pl. más a csomagolás), és csak a maradék 26 százalékánál lehet megállapítani a másféle összetételt. Ám a másféle összetételből nem következik egyértelműen a nálunk forgalmazott cikkek rosszabb minősége. Ezeket a megállapításokat az Élelmiszer-feldolgozók Országos Szövetsége tette, miután részletesen áttekintette a NEBIH ellenőrzéseit. Vagyis kiderült, hogy a külföldi tulajdonban lévő élelmiszerkereskedők ellen indított újabb hajszá ürügyként szolgáló indítéka hamis volt. De ha a vád meg is állta volna a helyét, érthetetlen mitől kaptunk volna azonos minőségű termékeket az osztrák sógorokéval attól, hogy a kiskereskedelmi láncokat újból satuba szorítják. Varga Mihály legalább őszintén megmondta: „Nem titok, hogy azt tartjuk elsődleges magyar érdeknek: a kiskereskedelemben egészségesebb arány legyen a hazai és a külföldi szereplők között...”²⁴

6.7.Csillagháború

(Előzmény) 1974 óta gyártottak sört Csíkszeredán, előbb Hargita néven, majd 1993-tól Csiki Prémium sör néven forgalmazva a termékeket. A holland Heineken cég 2003-ban vásárolta meg a céget, a cégnévvel együtt. 2014-ben létrejött a Csiki Manufaktúra (Lixid Projekt Kft tulajdona) Csíkszentsimán részben holland, részben magyar, szlovák tulajdonosi háttérrel és Igazi Csiki Sör néven kezdte forgalmazni a termékét – anélkül, hogy védjeggyel rendelkezett volna. A Heineken Románia beperelte 2014-ben a manufaktúrát, s keresetének előbb a hargitai (2015-ben), majd a marosvásárhelyi bíróság is helyt adott 2017-ben. A törvényerőre emelkedett döntés kimondta, hogy Igazi Csiki Sör néven Romániában sör nem forgalmazható, sőt, meg kell semmisíteni a sört előállító gyártósorokat is. A döntésre reagálva az egyik résztulajdonos, a székelyföldi Lénárd András politikai döntést kreált a bírósági ítéletből, amiben a székelyek elleni támadást vélte felismerni, amely felvállalta az identitását, a magyar nyelvet és szimbólumainak használatát. Annál is inkább, mert a román fogyasztóvédelem korábban arra való hivatkozással függesztette fel a cég reklámtevékenységét, hogy az csak magyar nyelven szólt, kizárva a nyereményakcióból a magyarul nem tudókat. A Manufaktúra nemzetközi fórumokon kísérel meg a fellebbezést, de a magyar kormány személyében erős támogatóra lelt ez év márciusától.

²⁴ Figyelő, 2017. 13. sz. 13. o.

A romániai ügyet bonyolítja, hogy az európai Belső Piaci Harmonizációs Hivatal eddig kétszer is a Manufaktúrának adott igazat, elutasítva a Heineken védjegyvitáját. Ezért a Heineken Románia az Európai Bírósághoz fordult jogorvoslatért.

(Beszállunk az ügybe) Mo-on előbb a Jobbik állt be a vitába: bojkottra szólítva a Heineken termékekkel szemben. Semjén Zsolt bejelentette, hogy kormány kész állami támogatást nyújtani a székely cégnek. Majd Lázár János is bojkottra buzdította a hódmezővásárhelyi kereskedőket. Ám ezen hamar túllépve nagy vehemenciával bizonygatta, hogy nemzeti sérelem nem maradhat megtorlatlanul nemzeti határainkon belül és azon túl sem. És innen kezdve elkezdtek a magyar nemzeti érdeket védeni Romániában, figyelmen kívül hagyva az magyar országlakók nemzeti érdekének védelmét, pontosabban a magyarországi magyarok rovására mentünk neki uniós társunknak. Ennek első lépéseként a kormány törvényjavaslatot terjesztett elő az önkényuralmi jelképek kereskedelmi jellegű hasznosításának tilalmáról, amit a parlament március 20-án már tárgyalt is. Ez két évig terjedő szabadságvesztéssel sújtaná a törvény megsértőit, de a kormány méltányosságból felmentést adhat. A művészeti termékekre viszont nem vonatkozik a szabályozás.

A törvény egyértelműen a vörös csillag használata, illetve az ezt használó Heineken ellen irányul (de szóba jöhet még a Converse, a Milky Way és a San Pellegrino márka is). A kormányt nem zavarja, hogy bejegyzett védjegyet csak törlési eljárásban lehet utólag megtámadni, tehát, ha a törvény életbe lép, a Heineken márkája és csillagjele továbbra is használható. De azt sem veszi figyelembe a kabinet, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága kétszer is kimondta, és kétszer is megbüntette a szabály be nem tartása miatt a magyar államot, hogy a vörös csillag jelentése nem egyenértékű a horogkeresztével, és önmagában nem tiltható be. Ezzel az Alkotmánybíróság (igaz a régi) egyet is értett.

A Heineken vörös csillagjánál egyébként az a helyzet, hogy azt 1889 óta használja termékein, jóval annak munkásmozgalmi (kommunista) szimbólummá válása előtt. Négy ága a földet, a vizet, a levegőt és a napot jelképezte, az ötödik pedig a sörben rejlő különleges mágikus erőt.

A parlamenti vitát követően felröppent a hír: a kormány mégis kiszáll a Heineken elleni támadásból, amely céggel 2014 januárjában stratégiai szerződést kötött. Ám Lázár és Semjén urak hevesen cáfolták a Fideszen belüli megosztottságra utaló vélemény aktualitását. Sőt, Lázár János március 24-én elutazott Erdélybe, a Manufaktúrához, személyesen győzködve a cégvezetést arról, hogy a magyar kormány kiáll az Igazi Csiki Sör mellett. Kifejezte abbéli reményét, hogy egy hónapon belül megoldódnak a konkurenszek közötti védjegyviták.

(Mi lehet a legújabb kormányzati harc háttérében?) Lehetséges, mint ahogy erre Lázár János utalt is, hogy a kormány újra akarja szabályozni a sörpiacot, kedvezve a hazai kis cégeknek, elősegítve nagyobb piaci térnyerésüket. Matolcsy Ádám éppen mostanában szállt be egy Balaton felvidéki kis sörfőzdébe. A tűzhöz közelállók mindig előbb értesülnek a változásokról. A nagy sörgyárak tulajdonosainak kiutálása a hazai nagybefektetőknek is előnyös lenne. A MOL már korábban is be akart szállni a Dréherbe, de nem sikerült neki.

A vörös csillag elleni harccal újabb fordulatot lehet adni a kommunisztázásnak, és meg lehet vele előzni a Jobbikot.

Meg lehet mutatni megint egy multinak és az összes multinak, hogy ki az úr a háznál, tovább lehet szítani a nemzeti gyűlöletet az ismeretlen nemzetközi harácsolókkal szemben.

Ki lehet fejezni a kormány kiállítását a határainkon túli magyarok (székelyek) mellett, aminek hasznát a jövő évi parlamenti választásokon lehet besöpörni.

Mindez együtt lehetséges, az eredetileg talán tényleg bosszúból fogant törvényjavaslat elfogadtatásával több legyet is lehet egyszerre ütni. Csakhogy ezek mindegyike rövid távú politikai siker, amiért hosszabb távon súlyos árat kell majd fizetnünk büntetés formájában is, és a távolmaradó, kivonuló külföldi tőke hiányzó növekedési erejének elmaradt hasznában is.

(Utóhang) Március 27-én jött a hír, hogy a védjegyvitát a felek lezárták, a névhasználatban megegyeztek, és minden egymás elleni peres ügyet beszüntetnek. (A manufaktúra sörének nevéből kiveszik az „igazi” jelzőt.) Nem tudni, mi indította a feleket három évi háborúskodás után a megegyezésre, mindenesetre jó, hogy így történt.

Ám az önkényuralmi jelvények elleni harc Mo.on nem szűnt meg. A kormány úgy kíván kifarolni belőle, hogy törvénytervezetet kiküldte Brüsszelbe véleményezésre. Ott pedig egész biztos el fogják kaszálni. Így megint lehet majd Brüsszelre mutogatni, de a Heinekennek nem kell büntetést fizetnie (2 milliárdról beszéltek). Vagyis úgy látszik, hogy mindenki jól jár, és a csillagháborúból jól kerül ki. Csak az ország egésze jár rosszul, mert nem tudjuk lekaparni magunkról azt a potenciális befektetőket elriasztó jegyet, hogy Mo-on bármi bármikor megtörténhet, még akkor is, ha stratégiai szerződésünk is volt.

7. Külső feltételek, külpolitikai bonyodalmak

Legutolsó összegzőnkben a szokásosnál bővebb terjedelemben – tíz oldalon – tekintettük át az előző év végére ugyancsak összesűrűsödött nemzetközi környezet tényezőinek kusza rendjét. Negyedévnyi távlatból tekintve vissza, röviden azt mondhatnánk, hogy ama tényezők többségében továbbra sem láthatunk világosan, viszont... Viszont, megjelentek és kibontakozóban vannak olyan újabb bonyodalmak, amelyek az amúgy is komplikált magyar helyzetet még kevésbé tették értelmezhetővé.

Némileg elébe vágva a később kifejtendőknél, csak annyit szeretnénk érzékeltetni, amennyi éppen a megírás idején napi hírekként, le nem zárható eseményekként teszik úgyszólván megoldhatatlan feladattá egy hosszabb távra is érvényes körkép összeállítását:

- Március végén a magyar kormány egy héten át elszórakoztatta közvetlen nemzetközi környezetét az ún. Heineken-botrányral, (amelyről a gazdasági vonatkozásairól már megemlékeztünk), ám további nemzetközi kihatásairól ma még nem sok fogalmunk lehet. Csak annyi bizonyos, hogy lesznek ilyenek, akár Brüsszelben, akár Hollandiában, akár Erdélyben, akár Bukarestben. Egyszóval, olyan akció lehetett ez, amelynek a legkevésbé sem gondolták végig a következményeit.
- Épphogy lecsöngött a csillagháború, a kormányzat - élén Orbán Viktorral – máris olyan erővel rontott neki a CEU-nak, hogy borítékolni sem kellett a következő, végképp nehezen felfogható nemzetközi botrány eszkalálódását. Április első napján ez a konfliktus még csak három napos, de az újszülött páratlanul széles nemzetközi visszhangot tudhat a magáénak. S az a gyanúnk, hogy még egy ideig ez így is marad. Ezért az lesz a legjobb megoldás, ha a mérkőzés éppeni állásáról is majd a következő összegzőben emlékezünk meg.

Ennyi előzetes megfontolást előre bocsajtva, ezúttal megelégszünk három olyan csomópont felvázolásával, amely 2017 első hónapjaiban a magyar külpolitikai cselekvés és környezet legfontosabb metszeteit adta.

7.1. Évi rendes Putyin-látogatás február 2-án

Mint más alkalommal, ezúttal is számtalan találgatás, sejtetés, jóslat övezte az orosz elnök budapesti látogatását. Oroszország legutóbbi években felmutatott tevékenységére tekintve azt mondhatnánk, hogy nincs és jó ideig nem is lesz olyan ideális időpont Putyin magyarországi vizitjére, amely ne követelne részletes megindokoltságot. A magyar-orosz gazdasági

kapcsolatok az elmúlt években inkább csökkenő, semmint növekvő tendenciát követtek. Az oroszokkal szembeni tartózkodó uniós magatartás nem látszik megváltozni. Az új amerikai elnöki belépő nyomán az orosz megítélés bonyodalmai olyan erős kérdőjelekkel tetéződtek tovább, amelyekre egyelőre nem látni a reális válaszokat. Az orosz-ukrán-konfliktusban sem következett olyan fordulat, amelynek révén valamelyest is könnyebbé vált volna a magyar külpolitika – valljuk be... – eleve reménytelen választási lehetősége. Paks ügyében sem látszott olyan radikális fordulat, amely a legfelsőbb vezetők közötti találkozót vett volna igénybe. A háborúban elhurcolt magyar műkincsek hazajövetelének sem látszanak orosz részről elháríthatatlan szándékai. Egyszóval, bárhonnét is közelítünk, legfeljebb Szijjártó Péter képes hosszú magyarázatokkal megindokolni, miért is kell nekünk ez az újabb Putyin-látogatás?

S ha már hazai válaszuk nincs is, akkor még mindig fennáll a szokásos lehetőség: erre az útra leginkább az orosz elnöknek van szüksége. Mert:

- otthon demonstrálhatja nemzetközi elfogadottságát,
- ráadásul ezt egy uniós tagállam fővárosában teheti,
- a Brexit utáni zűrzavarban tiszta haszon minden olyan ék, amelyet az uniós tagok közé lehet verni - főleg a 60. évforduló küszöbén,
- a saját hívei között Putyin fenntarthatja azt a látszatot, hogy Magyarország még mindig az orosz érdekszféra része,
- s az előző négy tényező következményekét: be lehet mutatni az embargó komolytalan/törékeny mivoltát is.

Ezen a ponton be is fejezhetnénk mindazt, amit e látogatásról érdemes mondanunk. Van azonban itt még egy érdekes fejlemény. Ez volt az a nemzetközi esemény, amelynek az előzetes sajtója sokkal nagyobb volt, mint amit utána írtak róla. Mind a hazai, mind a nemzetközi érdeklődés február 3-ig tartott, utána már alig esett róla szó. Mi lehet ennek a magyarázata? Részben az, amit már említettünk: hogy ti. *maga a látogatás ténye* volt a fontos. Részben viszont az is, hogy a két ország diplomatái még arra is képtelenek voltak, hogy legalább a pillanatnyi közvélemény felvillanyozása kedvéért valamiféle látszat-eredményt produkáljanak. A Figyelő február 6-ai számában olvasható a látogatás orosz sajtóvisszhangjának összefoglalása. Ennek az a lényege, hogy Putyin úgy tekint Orbán Viktorra, mint aki a fontos kérdésekben vétőlehetőséggel rendelkezik az uniós szavazások során. Igazán vonzó szerep, nem?

Irodalom a látogatás előtt:

Szövetségbe forrt. HVG. jan. 26.

A magunk útját kellene járnunk. MN. jan. 31.

A szolgálalküszéget nem díjazzák, Szijjártó-int. Fi. febr. 2.

Putyin, menetrend szerint. MN febr. 2.

A Putyin-látogatás után:

Nem váltjuk ki az orosz gigahitelt. MN. febr. 3.

Orbán-Putyin-tengely. MN. febr. 6.

Magyarország lehet a faltörő kos. FI. febr. 6.

<https://pcblog.atlatszo.hu/2017/02/03/orban-tovabb-menetel-a-putyini-uton>

<http://24.hu/kulfold/2017/02/03/oriasi-orosz-rulett-putyin-mellett-allni/>

http://www.portfolio.hu/gazdasag/tenyleg_65_milliard_dollarba_fajnak_nekunk_az_orosz_sz_ankciok.4.243561.html

http://hvg.hu/velemenyt/20170203_Seres_Jelenetek_a_Putyinpincsik_eletebol

7.2.Trump beiktatása és első heteinek lépései

Némi túlzással azt írhatnánk, hogy hasonló a helyzet, mint a pesti Putyin-látogatással: addig volt igazán érdekes, amíg meg nem történt. Óriási várakozás övezte január 21-ét, el nem tudták képzelni, hogyan fog az az ember beiktatott elnökként viselkedni, aki addig mindenféle szokást félre lökdösött. S ismerjük el, hogy az előzmények alapján meglehetősen széles fedezete volt e találgatásoknak. Aztán történt, aminek történnie kellett. Trump jónéhány lépésével, döntésével a tőle rettegekét éppúgy meglepte, mint rajongói millióit. Személyi döntéseinek részleteibe már csak azért sem mennék bele, mert számos stratégiai jelentőségű kinevezés esetében volt kénytelen meghátrálni, s ennek a küzdelemnek még távolról sincsen vége. Legjobban tesszük, ha ezt a mérleget majd az év végén vonjuk meg.

Viszont az első két hónap kapcsán látható, hogy némely alapkérdésben nem fog meghátrálni és el fog menni a végső határokig. Lássunk néhány példát:

- a mexikói bevándorlás feltartóztatása,
- az arab országokkal szembeni fellépés összekötése a terrorellenes küzdelemmel,
- a NATO-tagok költségvetési hozzájárulásának felemeltetése,
- a kínai-amerikai gazdasági kapcsolatok trendjének megfordítása,
- a hazai energetikai ágazat határozott támogatása,
- az Obamacare megkurtítása stb.

Ezekben a kérdésekben eddig vállalta a mindennapos harcot még saját republikánus háttérével szemben is. Az az érzésünk, hogy az első száz nap során a saját tábor megkezdte a lassú, de folyamatos átállást, valamint a hátterekben kicsikart alkuk, csere-engedmények új szokásainak kialakítását.

Van azonban egy olyan terület, ahol nem látni tisztán, s amely minket, magyarokat is komolyan érint. Ez pedig az orosz-amerikai -viszony alakulása. E téren hihetetlenül zavaros, egymásnak ellentmondó lépések sorozatát tapasztalhattuk január óta. Egyfelől nem tűnt alaptalannak az az orosz várakozás, mintha Trump belépésével e viszonyban új fejezetet is lehetett volna kezdeni. Voltak olyan lépések, megnyilatkozások, amelyeket úgy is lehetett volna értelmezni, mintha valamiféle fordított Kissinger-korszak kezdetén lennénk, s formálódna Kínával szemben egyfajta amerikai-orosz blokk. Másfelől viszont a hacker-botrányok, valamint a kiválasztott vezetők zavaros orosz kapcsolatai nyomán lábra kapó orosz-fóbiának időnként kifejezetten McCarthysta íze van. Jelenlegi tudásunk alapján az a legpontosabb, ha azt állítjuk, hogy április elején még nem lehetséges tisztán látni a leendő amerikai-orosz viszonyrendszer körvonalait. Lehet ez ködösítés eredménye is, de lehetséges, hogy egy tapasztalatlan, új adminisztráció sorozatos csetlés-botlásairól van szó. Mindenesetre Magyarország számára középtávon életbevágóan fontos kérdés lehet, hogy még időben megértsük, felismerjük e viszony valódi természetét. Nagyon nem mindegy, hogy az USA hagyja-e tartósan az oroszok európai térfoglalását tovább erősödni, avagy szeretné-e egyértelművé tenni ennek határait.

Az egymondatos felsorolásban megemlített hat döntés között is van legalább három olyan, amely előbb-utóbb kihat a hazai politikaformálás irányaira is. Egyrészt nyilvánvaló, hogy tartós trend lesz a migránsellenes politika összekapcsolódása a terror elleni küzdelemmel. Másrészt egyértelmű, hogy a Trump-adminisztráció ki fogja csikarni a NATO-tagok hadiköltségvetésének növelését. Harmadrészt, az amerikai energetikai ágazat megerősödése feltehetően tartósan fogja útját állni annak, hogy az olaj/gázárak újból az egekbe emelkedhessenek. A háromból tehát kettő kifejezetten kedvező tényező lehet az Orbán-kormány szemszögéből nézve is. Nem beszélve arról a tónusról, politikai stílusról, amely a nemzeti érdekeket minden egyéb megfontolás fölé kívánja helyezni. Bár... ez utóbbiról úgy véljük, hogy ez a hangsúlyváltás egészen másfajta következményekkel jár a nagyobb országokra nézve, mint a kisebbekre. Ennek tükrében például érdemes lenne újra gondolni az Unió jövőjéhez kapcsolódó hazai elvárások jelenlegi hivatalos forgatókönyveit. (Az viszont egész határozottsággal állítható, hogy kéretlenül nagy károkat okozott mindaz, amit a magyar kormány a CEU ügyében produkált 2017 tizenharmadik és tizennegyedik hetében)

Zárszóként annyit írhatunk, hogy a Trump-talány továbbra is talány, s úgy tűnik, az is marad még egy ideig. Nemcsak nekünk, hanem az egész uniónak, s talán az egész - tágabb - világnak is. Az unió ügye viszont - minden bonyodalom ellenére is - mintha egyszerűbben megfejthető rejtvényt jelentene.

Írások a Trump-korszakhoz:

A Fehér Házon a világ szeme. MN: jan. 7.

Mégis, kinek az elnöke? Fi. jan. 19.

Frank Tibor: Donald John Trump Amerikája. És. jan. 20.

Milyen lehet a világ Trumppal? Mn. jan. 21.

Donald Trump hadat üzent a politikai elitnek. MN. jan. 21.

Trump: a kezdet és a vég. FI. febr. 2.

Hanák András: Fékek és féktelenek. És. febr. 17.

Trump harca. Fi. márc. 30.

Trump példaképként tekint Reagenre. /interjú Kurt Volkerrel/ MN. ápr. 1.

7.3. Uniós helykeresés és helytalálási próbálkozások

2017 első három hónapjának külpolitikáját az általunk belátható horizontokon mégiscsak az uniós ügyek alakulása határozta meg. Összeszámolni sem könnyű, hogy hányféle ügy/tényező érett meg, találkozott egymással ahhoz, hogy az Európai Unió jelenének és jövőjének kérdései le se kerülhessenek a napilapok címlapjairól. Csak mutatóban:

- a változatlanul megoldatlan migráns-kérdésekre adható válaszok ütközései,
- a Brexit nyomán elemi erővel kiderült jövőkép-eltérések,
- a római szerződés 60. évfordulójára készülődő megemlékezések kényszerei,
- a Juncker-féle Fehér Könyv forgatókönyveinek vitái,
- a V4-ek nehezen megformálódó platformjának kihívásai.

Mindezek lennének azok az aktuális, félre nem tolnható ügyek, kérdések, amelyek mögött elemi erővel tapinthatóak ki a legalapvetőbb dilemmák: mi legyen az Unióval? Van-e értelmes alternatívája annak a „kétsebességes forgatókönyvnek”, amelynek elfogadása mintha már eldőlt volna? Hogyan lenne lehetséges az Unió egységének újbóli előállítása? Ki kivel tud és képes még összefogni? Tudja-e az unió a helyét abban a rohamosan átrendeződő világban, ahol a mi kontinensünknek szemmel láthatóan sokkal kisebb befolyás, erő és presztízs juthat, mint amihez az elmúlt néhány évszázad során hozzá szokhatott?

Talán, nem szükséges ezt külön is írunk, de meg sem próbálkozunk azzal, hogy e főnti kérdésekre hozzávetőlegesen is elfogadható válaszokat adjunk. Rövid összegzőkkel meg próbáljuk bemutatni, hogy az imént felsorolt öt dilemma ügyében hogyan viselkedett a magyar kormány.

Először is, minden lehetséges fórumon, s minden lehetséges eszközt igénybe véve megkísérelte a migránsügy és a terrorizmus elleni harc szerves összekapcsolását, valamint e kérdésnek az egyéb vitákat is meghatározó jelentőségűvé avatását. Nem állíthatjuk, hogy ezt

sikertelenül tette, de azt sem, hogy bekövetkezett volna az az áttörés, amit a kormányfő is, külügyminisztere és kancelláriaminisztere is előszeretettel szokott be- és kijelenteni.

Másodszor, a V4-ek álláspontja egyik alapvető kérdésben sem tekinthető kiforrottnak, sőt az idei év többször is megmutatta a nézeteltéréseket is. Ezt azért tartjuk aggályosnak, mert ezek az országok külön-külön roppantul korlátozott érdekérvényesítők, ezért valójában mind a négyen a maguk hosszabb távú érdekeik ellen tesznek azzal, hogy képtelenek egyeztetéseik során felülkerekedni a pillanatnyi politikai haszonnal kecsegtető követeléseiken. (Ezt ugyanúgy tartjuk érvényesnek a jelen lengyel, szlovák kormányokra nézve, mint Orbán kabinetjére.) Márpedig ezek az országok csak abban reménykedhetnek, hogy a regionális együttműködésben felmutatott politikai sikereik a belépőjük lehetne ahhoz, hogy az összeurópai ügyekben is kompetenseknek tekintsék őket.

Harmadszor, a Brexit utáni új helyzet, a Juncker-féle forgatókönyvek és a kétsebességes Európa kérdései nagyjából ugyanazokat az alapkérdéseket vetik fel a magyar kormány számára: Mit gondol az unió jövőjéről? Amikor ezeket a sorokat írjuk, akkor minderről a következőket mondhatjuk röviden: nem tudjuk, hogy mit gondol. Bővebben pedig azt, hogy finoman szólva is ellentmondásosan viselkedik. Egyfelől a kellően reprezentatív és ünnepélyes alkalmakkor hitet tesz az Unió jövője és további megerősítése mellett. Másfelől pedig a mindennapi politikai gyakorlatban töretlenül mutatkozik az európai együttműködés elsősorú kerékkötőjének a szerepkörében, amit otthon, a saját választói előtt megállás nélkül a nemzeti érdekek érvényesítéseként próbál feltüntetni. Ha igaz ez, ha nem.

S az összegzőnk elején részletesen bemutattuk Orbán Viktor idei beszéd-teljesítményeinek tartalmi vonatkozásait, amiből az derülhetett ki, hogy a kampányévet kizárólag a Brüsszellel szemben megvívandó szabadságharc keretei között hajlandó csak érteni és értelmezni. A gazdasági viszonyok elemzésekor viszont azt is kimutattuk, hogy ez az ország az uniós pénzek nélkül már régen összeomlott volna.

Sapientia sat.

Jut eszünkbe... Jeszenszky Géza, (aki a legkevésbé sem vádolható azzal, hogy az ellenzék szekértolója lenne) szokatlanul kemény hangvételű interjúban bírálta az Orbán-kormányt amiatt, hogy „*Brüsszelből kreálnak mesterséges ellenséget azért, hogy a kormányzati politika hazai hiányosságait ezzel fedjék el.*”

<http://24.hu/belfold/2017/03/21/jeszenszky-orban-felrevezeti-a-magyarokat/>
<https://444.hu/2017/03/21/jeszenszky-orbanek-azert-kreálnak-ellensegeket-hogy-eltereljek-a-figyelmet-a-magyarok-alacsony-eletszinvonalarol>

Irodalom az uniós kérdésekhez:

Elkötelezett-e Merkel Európa egysége iránt? MN. jan.20.

Gyorshajtás. Kétébességes EU. Figyelő, márc. 16.

Az Európai Unióról - illúziók nélkül. MN. márc. 21. /Világos érvek a V4-ek önálló stratégiája érdekében./

Modellverseny. HVG. márc. 30. /részletesen bemutatja az öt forgatókönyv legfontosabb következményeit/

Magyarország helye az Unióban van. Csaba László /MN. márc.25.

Kritikus köszöntő. /Balász Péter/ MN. márc. 25.

A magyar út az európai út. /Jeszenszky Géza/ MN. ápr. 1.

Szót a fiataloknak. /Navracsics Tibor/ MN ápr. 1.

Lakatos Júlia: Egy plurális világrend felé. ÉS. febr. 24. /A tágabb keretek jelentőségéről. /

8. Körkép az ellenzék helyzetéről 2017 elején

Sok-sok éve már, hogy e krónikák összeállításakor az ellenzékéről nagyon kevés érdemi mondanivalónk van, s ennek nem feltétlenül a közönyünk az elsődleges oka. Évszámra belterjes, középtávon teljesen érdektelen ügyecskékről, személyi ambíciókról, elvetélt próbálkozásokról, nevetséges rivalizálásokról kellett volna beszámolnunk. S hogy ez az állapot hosszabb távon hová vezet, azt a választási megmérettetések kellő erővel illusztrálhatták. 2017 első három hónapjában azonban három olyan fejleményt is elkönnyvelhettünk, amelyik külön-külön is, együttesen pedig kifejezetten erőteljes elmozdulásról, mégpedig pozitív irányú változásról tanúskodott. A köztársasági elnök-jelölés, a kormányfői versenyben megjelölt kihívó előállítása, valamint az olimpiarendezés kérdésében felmutatott mozgósítási siker mindegyike olyan változásról árulkodott, ami megérdemli a külön-külön való elemzést.

8.1.Egyenlőtlen, de verseny a köztársasági elnöki székért

„Évek óta hányom másokkal együtt a falra a borsót, néha úgy tűnt, na, már repedezik, de aztán mégsem” - írta Majtényi László az ÉS január elején megjelent esszéjében. Talán nem sejtette, hogy azon a hétvégén amúgy is az ő nevéből lesz hangos a politikai sajtó. Két nappal előtte - január negyedikén - jelent meg ugyanis az a hír, hogy néhány tucatnyi, egyébként ismert nevű értelmiségi Áder Jánossal szemben éppen őt szeretné az ellenzék közös köztársasági elnök-

jelöltjeként elfogadtatni. (Az eredeti aláíró/támogató csoport között mi is ott voltunk, ráadásul nekem Majtényi az évfolyamtársam volt, 48 éve ismerem jól, egyszóval - minden okunk megvolt arra, hogy mi is támogassuk.)

http://index.hu/belfold/2017/01/04/majtényi_laszlo_vallalja_az_allamfo-jeloltseget/

A jelöltség egy-két hétig alkalmat nyújtott ahhoz, hogy az egyenlőtlen osztatú politikai térfél mindkét oldalán némi zavar támadjon. A kormánypárti oldalon úgyszólván azonnal elkezdtek fújni az évtizedes nótát: az aláírók nevei alapján tüstént a tetszhalott SZDSZ temetőn túli, síri fuvallataként próbálták az akciót bemutatni. Ellenzéki oldalon is beletelt egy-két hét, mire kinőtték a „Bitó - szalon”- főbiát.

Bitó László, Amerikából másfél évtizede hazatért szemészprofesszor hatalmas lakásán sok éve már, hogy egy évben néhány alkalommal meghívna, összehívna 80-100 művészt, tudóst, újságíró, ilyen-olyan közéleti személyiséget, s közöttük néhány ellenzéki politikust is. E találkozókat a lehető legszélesebb informális szokta jellemezni, semmiféle előírt/kötelező program, feladat nem szokott lenni, kisebb csoportokban verődve beszélgetnek, fecsegnek délután háromtól olykor szinte éjjelig azok, akik örülnek annak, hogy végre valahol egymást is láthatják. Nyilván, az ilyen eseményeknek előbb-utóbb híre megy, s egyre több azoknak a száma, akik azért sértődnek meg, mert őket nem hívták meg. Bitó László nem is szokta azokat meghívni, akik köztudottan megosztó személyiségek, ezért az ellenzéki pártok vezetői között is szép számmal akadtak olyanok, akiknek megettetszett az a rosszindulatú híresztelés, miszerint Majtényi a Bitó-lakás jelöltje lett volna...

Február közepére érve azonban az derült ki, hogy - a Jobbik kivételével - valamennyi ellenzéki párt kész támogatni a jelölést. Ennek pedig több szempontból is volt/lett jelentősége. Részben azért, mert így az ellenzéknek is megvolt az a minimális 40 szavazata a maga jelöltjére, amivel meg lehetett akadályozni Áder Jánosnak az első fordulóban történő (kétharmados többséget igénylő) megválasztását. Részben azért, mert így Majtényi Lászlónak is kijárt a hivatalos jelöltet megillető, tizenöt perces választási beszéd megtartása. Sokkal fontosabb következménynek gondoljuk azonban azt a fejleményt, hogy eme akció következtében Majtényit nagy hirtelen olyan erejű társadalmi érdeklődés vette körül, aminek következtében úgyszólván éjjel-nappal az országot kellett járnia - annyi helyre hívták meg. Saját emlékezete szerint január eleje és március közepe között több mint 70 olyan rendezvényen vett részt, amelyet az ő szereplése kedvéért szerveztek meg.

Idővel a Fidesz is rájött arra, hogy nem elegendő pusztán leeszdeszesezni Majtényit, hanem komolyabban kell venni. Ami a jelenlegi Fidesz-szótárban annyit jelent, hogy minden lehetséges eszközzel le kell járatni. Nos, a gépezet magasabb sebességre kapcsolva hetet-havat összehordott, s végül megállt annál a pontnál, hogy Majtényi nem is a hazai ellenzék jelöltje, hanem Soros Györggyé. Ezzel a „váddal” több legyet is lehetett egyszerre ütni. Részben Majtényi intézetét, az EKIN-t lehetett diszkreditálni, részben pedig bizonyítani sem kellett azt, hogy a hazai ellenzék idegen érdekek kiszolgálója. Elég lett mindezt állítani. S az államilag uralt médiában reggeltől estig szajkózni. Ami azt illeti, Majtényi rá is szolgált a Fidesz ijedelmeire, mert egyre nagyobb hazai és nemzetközi érdeklődés övezte azt, amit egyébiránt már fél évtizede mindig is írt és mondott. Hogy ti. e mostani rendszer alapvető pontokon megy szembe és rombolja a klasszikus jogállami elveket és intézményeket, ráadásul neki és munkatársainak már a meghaladhatóságáról is régen meghirdetett elképzelései voltak, s vannak. Nem volt ez komoly probléma addig, amíg mindez csupán egy szűkebb értelmiségi kör számára volt közismert. A jelöltség viszont napról napra kezdett komolyabb politikai felhajtóerővé válni.

A Fidesz ezért gyorsan a lehető legkorábbi időpontra hozatta előre az elnökválasztást, s két nappal a nemzeti ünnep előtt tényleg le is bonyolították. Na, miért is? Mindenekelőtt azért, hogy Majtényi nehogymár március 15-én, az ellenzéki megmozduláson, mint az ellenzék egységes képviselője tarthasson beszédet. Március 13-án, a második fordulóban Áder János újraválasztása zavartalanul megtörtént, ám a legnagyobb port felvert eseménnyé mégis Majtényi 15 perces parlamenti beszéde vált. *„Megpróbált emlékeztetni a normalitásra”* - írhatta joggal Lakner Zoltán néhány nappal később, s valóban, ez a beszéd olyan lett, amely meglepően sok embert gondolkodtatott el önnön felelősségének mibenlétéről. Parlamenti beszéde:

<http://24per7.info/majtenyi-laszlo-parlamenti-beszede-video/>

Érdeemes idézni, a korabeli Magyar Narancs vezércikkének záró bekezdését:

„Az történt tehát március 13-án, hogy 10 millió magyar közül egy Majtényi László nevezetű is időre feljött a víz alól, s vett egy mély levegőt. Becsüljük meg, mert a következő alkalomig ebből kell gazdálkodnunk. Becsüljük meg, s lehetőségeink szerint kövessük a példáját”. MnCs. márc. 16.

Mindehhez még azt a fontos körülményt kell megemlítenünk, hogy sok-sok év után először volt arra példa, hogy legalább egy szimbolikusan lényeges ügyben az ellenzék kisebb-

nagyobb pártjai képesek voltak együttműködni - legalább két hónapon keresztül. Ez is valami. Sőt, az előzményekhez képest igen jelentős előrelépés.

Irodalom az elnökválasztás/Majtényi - kérdésekhez:

Majtényi László: A szabadságról a pangás idején. ÉS. jan. 6.

http://index.hu/belfold/2017/02/03/az_lmp_beall_majtényi_laszlo_moge_igy_hivatalosan_allamfojelolt_lesz/

http://hvg.hu/itthon/20170203_Most_mar_szinte_biztos_hogy_nemcsak_Aderbol_lehet_koztarsasagi_elnok#utm_source=hvg_daily&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter2017_02_03&type-id=HvgDaily&user-id=4256870A&utm_content=normal

Áder- Majtényi-párbaj az államfői székért- Fi. márc. 9.

A láthatatlan elnök. HVG. márc. 16.

A horgonyember. 168 óra. márc. 17.

Lakner Zoltán: Márciusi délelőtt. 168 óra, márc. 17.

'15. MNCs. márc. 16.

Greccsó Krisztián: Negyedóra a zsarnokságról. ÉS. márc. 17.

március 15-ei Majtényi-beszéd 16.05-től:

http://kettosmerce.blog.hu/2017/03/15/kifutyulik_orbant_megtapsoljak_majtényit_marcius_15_percrol-percre

8.2. Botka László elindul

Némileg az imént leírt folyamatokkal párhuzamosan, Botka László, szegedi polgármester, a szocialisták évek óta titkos favoritként, rejtőzködő tartalékként számon tartott vezetője váratlanul bejelentkezett az ellenzék olyan közös miniszterelnök-jelöltje szerepkörére, amelyre ugyan már korábban is akadt számos ön- és köz-jelölt, de egyszer sem lett belőlük komoly esélyes. Mint tudjuk, a legutolsó ilyen, valóban komolyan vehető személy 2012 őszén Bajnai Gordon volt, akit „sikerült” házon belül, a kamarilla-praktikák révén eltakarítani. Azóta fajsúlyos politikus messzire elkerülte ennek a buktató-szerepkörnek az elvállalását. Másfelől viszont az is köztudott, hogy érdemi kihívó/kormányfő-jelölt nélkül az ellenzéknek lényegében minimálisak a választási győzelmi esélyei.

Ilyen előzmények után némi joggal, azonnal féltucatnyi kérdés fogalmazódott meg:

- Mit szól mindehhez a szocialista párt elit? amely tudjuk, fővárosi dominanciájú...
- Mit szól ehhez a legfőbb - táboron belüli - ellenlábás, Gyurcsány Ferenc?
- Mit szólnak a többi, kisebb ellenzéki pártok?
- Hogyan reagál majd a Fidesz?
- Mit kezd a média ezzel az új helyzettel?
- Van-e, lesz-e értelmezhető, meghirdethető kormányzati program is?

- Hogyan fogadja majd a tagolt közvélemény Botka személyét?
- Hogyan értelmezi a bejelentkezést, valamint a következményeit az elemzői had?

Azt nem állítjuk, hogy április elején valamennyi fönti kérdésre meg tudnánk adni a megfelelő választ, azt azonban igen, hogy jelenlegi ismereteink szerint megpróbálhatjuk vázolni a húsvét előtti helyzetképet.

Január első két-három hetében egy ideig úgy tűnt, hogy Botka jelentkezése szocialista belügy, s a többieknek ezzel kapcsolatban nincs is semmi teendőjük. Bár... Az általa meghirdetett három feltétel már eleve azt sejtette, hogy előbb-utóbb valamennyi ellenzéki formációnak erről színt kellene vallania. Azt eddig is tudhatta mindenki, hogy 2018-ban csak akkor lehetséges a Fidessel szemben eséllyel indulni, ha az ellenzéki erők egységes/egyesített listával állnak elő. Az eddigi időközi választások sikerei nyomán azt is lehetett tudni, hogy a 106 egyéni körzetben legfeljebb egy jelöltnek érdemes elindulni, s az már másodlagos kérdés, hogy ez a jelölt eredetileg melyik párthoz tartozó személy: az a fontos, hogy olyan jelölt legyen, akinek abban az adott körzetben a legnagyobb az esélye. Botka harmadik feltétele az volt, hogy a közös listát állító pártoknak meg kell egyezniük egyfajta „baloldali minimumban”. Nos, ez tényleg az újdonság erejével hathatott, annál is inkább mert ez idő tájt ennek mibenlétéről maga az MSZP is hallgatott. (A kisebb pártok különféle ürüggyekkel, de megpróbálták magukat távol tartani Botka jelöltségének közös támogatásától, a szakírók többsége szerint azért, hogy majd az ősszel komolyabb cserében pozíciókat kérhessenek mindezért.)

A csönd nem tartott sokáig, mert január folyamán cikkek és interjúk formájában egyre erőteljesebben kezdte Botka meghirdetni a programpontjait:

- a társadalmi igazságosság és a szabadság összeegyeztethetővé tételéről,
- az igazságos államról, s ezen belül újra az alapjövedelem szükségességéről, a bérlakás-építésről,
- s ami előre láthatóan a legnagyobb vita kiváltója lett: a vagyonadó kérdéséről.

A részletekről lásd:

- Botka: Az igazságos Magyarországért. 168 óra, jan. 19.
- Botka: Igazságos állam: alapjövedelem, bérlakás, vagyonadó. 168 óra. febr. 6
- <http://24.hu/kulfold/2017/02/17/botka-ha-most-rogton-nem-kapunk-eszbehetszentseg-hogy-nem-lesz-kormanyvaltas/>
- http://kettosmerce.blog.hu/2017/02/15/_uj_bizalom_uj_remenykedes_indult_meg_a_baloldalon_botka_laszlo_a_kettos_mercen
- http://hvg.hu/itthon/20170213_Eelet_a_dobozon_kivul_demeter_marta_megszolal

- http://kettosmerce.blog.hu/2017/02/27/miert_lenne_elonyos_es_szukseges_a_kozponti_vagyonado_bevezetese

Közben azért történt és lezajlott egy kikerülhetetlennek látszó konfliktus. A meghirdetett feltételek között ugyan nem szerepelt, de a nyilvános szereplésén Botka minden alkalommal utalt arra, hogy Gyurcsány Ferencsel együtt nem lehetséges és nem is szabad választási szövetségben indulni. Várható volt, hogy Gyurcsány mindezt nem fogja elviselni, s amikor az egykori kormányfő február 4-én nekirontott Botkának, világossá vált, hogy a két-baloldalinak tartott párt együttműködése reménytelenné vált. Ezekben a napokban jobbnál jobb elemzések születtek arról, hogy mi a tétje ennek a házon belüli ütközetnek, s ezek az írások többnyire azt mutatták ki, hogy Botkának tökéletesen igaza van, s nagyon itt van az ideje a Gyurcsány-féle tehertételtől való végleges megszabadulásnak. A részletek felől igen alapos elemzéseket olvashattunk:

Lakner Zoltán: Reccsen a jég. 168 óra, jan. 26.

Galló Béla: Utolsó esély. Fi. febr. 6.

Lakner Zoltán: Igazolt ellentét. 168 óra, febr. 16.

Az eddigiek logikus következményeként Botka a szocialisták nagyszabásúnak szánt, február 18-ai évértékelő rendezvényén véglegesen és nyilvánosan is szakított Gyurcsánnyal.

Botka ajtót mutatott Gyurcsánynak. MN. febr. 20.

A DK elnöke még megpróbálkozott néhány zavaró manőverrel, de a szocialista párt vezetése ezúttal példátlan módon csöndben maradt, s így a végső konklúzió nem is lehetett más, mint amit a Magyar Nemzet március 23-ai száma így foglalt össze: „Csak Gyurcsány nélkül kap esélyt a DK.”

<http://valasz.hu/itthon/lefo-a-kave-gyurcsanynak-es-az-mszp-nek-forradalom-az-ellenzeknel-122343>

http://kettosmerce.blog.hu/2017/03/18/gyurcsany_magat_utotte_ki_botka_helyett

A Fidesz tábora - mondanunk sem kell - meglehetősen jól szórakozott mindezen, ráadásul éppen ezekben a hetekben jelentkeztek újabb és újabb pártok azzal az igénnyel, hogy ők is a Múltat szeretnék meghaladni. Az időközben kormányzati szócsővé előlépett (visszafejlődött..) Figyelő c. hetilap nem kis kárörömmel konstatálhatta, hogy az ellenzéki oldalon immáron tíz pártból választhatnak azok, akik elégedetlenek az Orbán-kormányval. S ezen belül is a két legerősebb baloldali párt közötti küzdelem látszik a leginkább elmérgesedni.

/Új pártok- új viszályok. Fi. márc. 23. /

Nos, e hosszadalmas kitérőre volt szükség ahhoz, hogy visszatérhessenek az érdemi kérdések nyilvános megtárgyalásához. Ki is tört a szóbeli háború, mindenekelőtt azon, hogy Botka megkezdte országjárását, amelyet a „**Fizessenek a gazdagok**”- jelszó fémjelzett. Ennek kapcsán fedezte fel a politikai sajtó magának azt, amit Botka már két hónappal korábban is megírt és elmondott, hogy ti. kormányprogramjukban a társadalmi igazságosság szerves előfeltételeként kívánják majd bevezetni a gazdagok/oligarchák egyértelmű megadóztatását. Neki is ugrott Botkának a hazai politikai spektrum szinte minden árnyalata. Azt nem állítanánk, hogy valamennyi megszólaló pontosan megértette volna, hogy miről is lenne szó, mert a heves indulatokkal megtűzdelt „kommunistázás” kellős közepén pl. Tamás Gáspár Miklós volt kénytelen a kritizálókat arra emlékeztetni, hogy a gazdagok megadóztatásának követelése jóval régebbi, s klasszikusan szociáldemokrata program, semmint „rákosista” ötlet és emlék. Összegzőnk megírásakor éppen ebben a fázisban tartunk, március utolsó hetében sorra születnek a Botkát támadó elemzések, publicisztikák, s időnként még azok is megszólalhatnak, akik egyetértenek vele. A szocialista pártnak ez idő tájt van még legalább hat hét kivárási ideje, s majd csak a májusi kongresszusukon kell arról dönteniük, hogy Botka elmúlt félévben felmutatott politikai fordulatát/programját elvállalják-e és hajlandók-e támogatni a jövő választásokig.

Mindenesetre, a HVG március végén közölte egy idevágó és nagyon tanulságos közvélemény-kutatás adatait. A Medián szerint Botkát a választók egészen belül 50 % -nyian tartják arra alkalmasnak, hogy az ellenzék kormányfő-jelöltje legyen. Jóval többen, mint amennyien jelenleg az MSZP-t választanák. S 37 % gondolja azt, hogy jobb lenne, ha Gyurcsány nem lenne rajta egy leendő közös listán. A helyeslők pedig mindössze 23 %-nyian vannak. Szóval, úgy tűnik, mintha a lappangó közvélemény már döntött volna: Botkának sokkal nagyobb esélyt szavaznának, mint másoknak, s különösképpen Gyurcsánynak. Közbeeső győzelem - mondhatnánk. Egyelőre talán annyit el tudott Botka érni, hogy Gyurcsányt végre kiiktatták a zavaró tényezők közül. Hét év után az ellenzéki oldalon már ez is jelentős előrelépés...

- Hann Endre: Jelöltgyűrés. HVG. márc. 23.

További írások a Botka- jelenséghez:

- Tamás Ervin: Kis Ószödök. MnCs. jan. 5.
- Bölcskey Balázs: Újabb ellenzéki kiválasztási show. MN. jan. 18.
- Aki kiáll. Botka László pályaképe. MnCS. febr. 18.
- Puzsér Róbert: Nyílt levél Botka Lászlóhoz. MN márc. 23.
- Milliók reggelire. HVG. márc. 23.
- Hegyi Gyula: A harmadik út vége. MN. márc. 25.
- Gerő András: Könnyed kommunizmus. ÉS. márc. 24.

- Tamás Gáspár Miklós: Kinek fizessenek a gazdagok? Botka László benyújtja a számlát. MnCs. márc. 30.

8.3. Egy váratlan szereplő megjelenése: a Momentum

Sok éve nem volt Magyarországon arra példa, hogy egy frissen, szinte a semmiből előbukkanó szerveződés akkora figyelmet kapjon, mint ami a Momentum. Január közepétől március végéig mintegy negyven olyan írást regisztrálhattunk, amely részben/egészben a megjelenésüket értelmezte. Amikor e sorokat írjuk, fogalmunk sem lehet arról, hogy e mozgalom végső kifutásának miféle esélyei lehetnek. De a megjelenésük által keletkezett figyelem és zavarodottság azért is érdemes alapos elemzésre, mert kicsiben tartalmazza a mai magyar politikai élet szinte minden lényeges összetevőjének lenyomatát. Mondanivalóinkat három, kronológiailag egymásra épülő időszak tanulságainak összegzésével rendezzük, s egyúttal az ellenzék jelen helyzetének záróképéül is szánjuk.

(A kezdetek, a januári fagyos körülmények) Az év úgy kezdődött, hogy az Orbán-kormány újfent meghirdette a civil mozgalmakkal szembeni keresztshadjáratot. Már az is sokat elárult e szándékokról, hogy a bejelentést a tapintatáról és cizellált megfogalmazásairól elhíresült Németh Szilárdra bízta. Aki január 10-én meghirdette a harcot a Soros-birodalom álciviljeivel szemben, mondván, hogy ezeket a szervezeteket ki kell innét takarítani, még az idén. Ennek érdekében a kormány minél előbb törvényeket is kezdeményezni fog. Később meg is neveztek néhányat az eltakarítandók közül - név szerint is, amiből kiderülhetett, hogy elsősorban a jogvédő, s elemi szabadságjogokért küzdő, nemzetközi kapcsolatokkal is rendelkező szervezések kerültek a célkeresztbe. Meg... Mindazok, akik folyamatosan bosszantják a Fideszt a sötét ügyleteket kiderítő szándékaikkal, így az Átlátszó, a megmaradt szabad médiumok /444. Magyar Narancs stb./ s minden olyan orgánus, amely kormányzati titkokra vadászik. Csak közbevetőleg jegyeznénk meg, hogy ugyanezekben a napokban történt Majtényi ellenjelöltsége, s ezt az akciót szintúgy civil kezdeményezés indította útra. S amikor még alig látszottak a jelei annak, hogy egy-két héten belül olyan erejű civil kezdeményezés robban bele a hazai közélet ébredező világába, amely nagyon rövid időn belül a legkedvesebb kormányzati álmok ádáz és eredményes ellenfelévé válik.

Január 20. után kezdte meg kampányát az olimpia ügyében megtartandó helyi népszavazásért az addig ismeretlen mozgalom, a Momentum. Mondhatnánk, hogy

aktuálpolitikailag a lehető legkedvezőtlenebb pillanatokban, a civilek elleni roham kellős közepén.

Némi irodalmi háttér a kezdetekhez:

Harc a külföldi ügynökök ellen. MnCs . jan. 12.

Civilek az idegösszeomlás szélén. HVG. jan. 19.

Erődemonstráció. Újabb kormányzati hadjárat a civilek ellen. MnCs. jan. 19.

Tüskék a köröm alatt. HVG. jan. 19. (Ez utóbbi írás időrendben is áttekinti a kormányzatnak a civilekkel szemben 2010 óta folytatott háborúskodását.)

(Elindul az aláírásgyűjtés) Január utolsó tíz napjában városszerte megjelentek azok az aktivisták, akik nyilvános helyeken elkezdtek gyűjteni a budapesti olimpiai pályázat ügyében megtartandó népszavazás kiírásához szükséges támogatásokat. Ezekben az időkben a hivatalos adatok szerint a lakosság egyértelmű többsége ugyan olimpiapárti volt, de meglehetősen sokan akadtak olyanok is, akik nem hitték el az adatokat, mert úgy vélték, hogy azok kormányzati megrendelésre születtek. Még fontosabb körülmény lehetett viszont az, amit már korábban részletesen is megírtunk: az idei évben megtartandó úszó vébé helyszíneinek költségei szemérmetlenül, indoklás nélkül és hétről hétre emelkedtek. Magyarán, a korábbi stadionépítési pénzek értelmetlen kiszórása, valamint az úszó vébé sötét ügyei az egész olimpiai pályázatra minden korábbihoz képest nagyobb árnyékokat vetettek.

Feltehetően ez lehetett annak az oka, hogy a hideg, goromba és minden szempontból kedvezőtlen idő ellenére már az első hét végéig 40 ezer aláírást tudtak összeszedni. A kormányzati média lejárató kampánya, s néhány - nem tudni, önkéntes, avagy szervezett - kormánypárti aktivista durváskodása miatt az egész aláírásgyűjtés napokon belül átalakult a kormány melletti/elleni magatartások lakmuspapírjává. Az első tíz nap elteltével kezdett reálisnak látszani az, amit az akció elején senki sem mert elképzelni: február közepéig sikerülhet összeszedni a népszavazás kiírásához szükséges 139 ezer aláírást. A média úgyszólván rávetette magát a Momentum mozgalom vezetőire, akik ezekben a napokban kénytelenek voltak egyik stúdióból a másikba menni. Az interjúkból számos olyan érdekesség is kiderült, amit előtte nem tudhatott a nagyközönség:

- az, hogy ezt a mozgalmat másfél éve, csöndben, alulról építkezve szervezik,

- az, hogy ezt az akciót még tavaly december végén tervezték el, még hozzá meglepő alapossággal,
- az, hogy 6-700 olyan aktivistájuk is van, akik a külső/kedvezőtlen körülményekkel dacolva, eltökélten teszik a dolgukat,
- az, hogy az egész akció finanszírozását külső/önkéntes támogatásokból oldják meg, s már az első héten akadt több ezer olyan adományozó, akik összeadták a költségeik fedezetét,
- s legfőképpen pedig az a TÉNY, hogy ezt az egészet alapjában véve fiatalok, a rendszerváltás szülöttjeinek generációja szervezi.

Négy megjegyzés erejéig érdemes megállnunk ezen a ponton. Egyfelől azért, mert a magyar társadalom passzivitásáról, a politikától való elfordulásának hallatlanul nagy mértékéről számtalan elemzést, véleményt hallhattunk az elmúlt egy-két évben. Ez az akció meg mintha arról tanúskodna, hogy ugyanez a passzív társadalom pillanatokon belül megmozdítható, ha átlátható, megérthető alternatívákkal szembesítik. Másfelől a véletlen úgy hozta, hogy éppen ebben a februári hónapban jelentek meg ama ifjúságkutatás adatai, amelyek – többek között – arról tanúskodtak, hogy az ifjúság sokkal erőteljesebben demokráciapárti, mint ahogyan ezt hiszik/vélik róluk. Harmadrészt, a Momentumot magának fölfedező média megpróbálta tüstént elhelyezni ezt a mozgalmat a két és fél évtizede megszokott/kialakult politikai tájképen. Ők meg... igyekeztek kibújni a megszokott minősítések alól. S arra a kérdésre, hogyha nem baloldaliak, és nem jobboldaliak, akkor micsodák, így válaszoltak: „Olyan szervezet, ami össze tudja egyeztetni a szolidaritást, a teljesítményelvűséget és az egészséges nemzettudatot.”

S végül, a negyedik megjegyzés: Az aláírásgyűjtés váratlan sikere nemcsak az olimpia ügyét toltá be a közérdeklődés kellős közepébe. Hanem annak a költségeit is. Sőt, az összes többi sportberuházás ügyét is, főleg annak kapcsán, hogy ezek a horribilis pénzek mindenféle társadalmi ellenőrzés, kontroll és átláthatóság nélkül nőnek, növekednek és tűnnek el. Az idei év első két hónapjában a magyar média többet és többször számolta össze az olimpiai pályázat, a stadionépítések és az úszó vécé költségeit/költéseit, mint előtte több év alatt összesen. Az a gyanúnk, hogy leginkább ez utóbbi mozzanat lehetett az a sorsdöntő pont, ami arra készítette a Fideszt, hogy az egész olimpia-ügyből minél gyorsabban és minél kisebb presztízsveszteséggel, s a lehető legnagyobb sürgősséggel kifaroljon. Feltehetően Orbán, s a kampánystáb ráébredt arra, hogy a választást megelőző kampányban számukra életveszélyes fejlemény lenne, ha a sportcélokra elköltött ezermilliárdnyi forint titkai hónapokon át lennének a közbeszéd kitüntetett tárgykörei.

Irodalom a második fázishoz:

<https://atlatszo.hu/2017/01/17/nem-az-olimpiara-igen-a-jovonkre-szinre-lep-a-momentum-mozgalom/>

http://mandiner.hu/cikk/20170130_gazda_albert_a_momentum_pillanatai

<http://444.hu/2017/01/30/mucsi-zoltan-egesen-biztos-aki-az-olimpia-ellen-van-az-nem-hazaarulo>

http://kettosmerce.blog.hu/2017/01/29/az_olimpiarendezes_az_a_hamis_alom_amivel_el_aka_rjak_fedni_az_orosz_jovotlenseget

<https://vastagbor.atlatszo.hu/2017/01/27/fidesz-cool-lista-2016-1-hely-lazar-janos/>

Horváth Zoltán: Momentán a Momentum. HVG. jan. 26.

Egyik napról a másikra le lehet váltani a kormányt. /Interjú Fekete-Győr Andrással és Orosz Annával/ MnCs. jan. 26.

A Momentum pillanatai. MN. jan. 28.

Bármi áron. baljós jelek az olimpia pályázata körül. MnCs. jan 26.

Az antipolitika korlátai. MN. jan. 30.

Ötkarikás ostor. HVG. febr. 2. /az olimpia 8 ezer milliárdja/

http://kettosmerce.blog.hu/2017/02/19/10_pontban_a_nolimpia-kampany_sikererol

<http://24.hu/kozelet/2017/02/17/az-olimpiai-alairasgyujtes-negy-tanulsaga/>

<http://www.atv.hu/belfold/20170217-atadjak-a-nolimpias-alairasokat-nezze-itt-eloben/hirkereso>

http://hvg.hu/itthon/20170217_momentum_olimpia_alairasgyujtes_nepszavazas#utm_source=hvg_daily&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter2017_02_17&utm_content=normal

http://index.hu/belfold/2017/02/17/momentum_leadta_az_alairasokat/

<https://444.hu/2017/02/17/a-fideszes-sajto-nem-sieti-el-a-tudositast-a-266-ezer-alairasrol>

<http://mno.hu/belfold/nolimpia-tobb-mint-negyedmillio-alairas-1386444>

http://hvg.hu/itthon/20170217_momentum_mozgalom_budapesti_olimpia_nepszavazas

<http://444.hu/2017/02/05/a-kormany-nem-farad-azzal-hogy-erveljen-az-olimpia-mellett>

<http://444.hu/2017/01/30/orban-tudomasul-veszi-ha-az-emberek-maguk-akarnak-donteni-az-olimpiarendezesrol>

Kedvenc számunk a szakítás. Már 37 milliárdnál járnak az olimpia pályázat költségei. MnCs. febr. 2.

Miért kell Budapestnek olimpia? MnCs. febr. 9.

Kedv, remény, lilák. HVG. febr. 16.

A rendszer ifjúsága. MnCs. febr. 16.

Sírva vigad a magyar ifjúság. MN. febr. 18.

Fiatal magyar demokraták. MN. febr. 18.

Dénes Ferenc: Mert így érezzük. Hogyan számoljuk az olimpia várható túlköltségeit? MNCs. febr. 23.

És akkor megszülette a mindenkit meglepő eredmény: február 17-én, pénteken a Momentum aktivistái 266 151 aláírás dokumentumait adták át a Fővárosi Választási Irodának. Ezzel a megdöbbentő túlteljesítéssel elszállt még az a remény is, amit a kormánypárti média két hete sugallani igyekezett: hogy ti. az összegyűjtött aláírások között lesz bőven annyi eredménytelen, ami miatt nem sikerülhet teljesíteni az előírt 139 ezernyi küszöböt.

NOLimbia: 266151 szignó a Momentumtól. MN. febr. 18.

Már elengedné a Fidesz az olimpiát. MN. febr. 18.

(A Momentum a „nagyok” között) A siker úgyszólván mindenkit fejbe kólintott. Néhány ellenzéki párt ugyan segített a Momentumnak, a közvéleményben s a médiában mégis az egész sikeres akció úgy rögzült, mint Dávid és Góliát bibliai példázata. Jöttek a fiatalok, szinte a semmiből, mindenféle háttér és intézményes erő nélkül - s legyőzték azt a kormányt, amelynek pártja, médiája, milliárdjai, bírósága, ügyészsége, parlamentje, mindene van. Csak hitele nincs. Túl szép, túlságosan is meseszerű ez ahhoz, hogy igaz legyen. Meg is kezdődött a Momentum szünet nélküli kószolgtatása, jobbról is balról is, alulról is felülről is. Ráadásul, ők túlságosan hamar be is jelentették, hogy párttá átalakulva, már a 2018-as választásokon indulni szeretnének. Ettől kezdve valamennyi párt elkezdett velük úgy bánni, ahogyan negyedszázada egymással szokták ezt tenni.

Kormányzati oldalról nem állítanánk, hogy túlzottan innovatív módon kezdték volna a velük való küzdelmet. Részben a legjobb csurkista hagyományokat előkerítve, előszedték valamennyi momentumos vezető családfáját, és kimutatták az eszdéeszes és/vagy szocialista eredettörténeteket. Részben megkezdődtek a megszokott bulvártévés lejáratási kampányok (értsd: ők sem különbek nálunk, nálatok...) A szűken vett jobboldali szavazótábornak bizonyára mindez elég lesz a riasztáshoz, de azért... biztos, ami biztos: össze kell őket kötni Sorosral is, mert az ördög csak úgy fekete igazán. Össze is kötötték, hiszen minden, ami él és mozog és nem fideszes, az eleve Soros-gyanús. /Nix ugribugri, ez az új nemzeti hitvallás. /

Lásd pl: Momentumok a momentumosok életéből. FI. márc. 9.

A jobboldalon időnként akadtak, akik eljutottak annak a felismerésig is, hogy a Fidesz az elmúlt években elkövethetett talán valami nagy-nagy hibát is, mivelhogy két évtizeden

keresztül a fiatalok az ő természetes szövetségeseik voltak, most meg...mintha teljesen elvesztették volna őket.

A baloldalon talán még nagyobb a zavar, mert nemcsak a generációs metszet okozza a bizonytalanságot, hanem az is, hogy a kisebb pártok mindegyike rémülettel vette észre: ezek majdnem UGYANAZT ÍGÉRIK, mint amivel mi színre léptünk, de nem jutottunk vele az ötről a hatra /6 százalékra/. Ebben az értelmezésben a Momentum akarva-akaratlanul is az Együtt, a PM, a z LMP, a Jobbik indirekt kritikája is.

Vannak mélyebb meglátásokra is alkalmas elemzők, akik észrevették a Momentum megjelenésében azt a mozzanatot is, amely a kialakult/rögzült pártstruktúra keresztbe metszésének szándékaként /is/ értelmezik ezen új erő megjelenését. S ebből pedig levezethető a magyar párttagolódás egyik legnagyobb talánya: a közép elporladása, valamint az Örök Vágy: végre legyen valaki/valami alkalmas a Közép megjelenítésére és képviselésére. 1990 óta hosszú az a sor, hányan is próbálkoztak már ezzel - mindegyre sikertelenül. Ebből azonban nem következik feltétlenül az, hogy ez a politikai szándék örökre kudarcra ítéltetett. (Minderről érdekes gondolatokat írt Szentpéteri Nagy Richárd: Esély a pártrendszer megújítására. 168 óra, márc.2.)

Végül, a Momentum váratlan és sikeres felbukkanása előhozta a feledésből a politikai életben lappangó, s időnként váratlanul fontossá váló *generációs tagolódás* alapkérdéseit is. Nem véletlen, hogy a Momentum helyét kereső/értelmező írások rendre megpróbálják ezt a szempontot is újraértelmezni, s újból megérteni. (Az „újra” - kitétel ez esetben azt jelzi, hogy e sorok írójának minderről olyan hosszadalmas mondanivalója lenne, hogy jobbnak látja e kérdést ezúttal zárójelek között hagyni. Harminc évvel ezelőtt írott, s egyúttal legelső könyvemet /” Politikai folyamatok szocializációs metszetben „-címmel/ ennek a kérdéskörnek szenteltem, az akkori Magyarországon mondhatni, hogy meglehetősen egyedülálló módon. Szerették is a korabeli, éppen megalakuló fideszesek az ott kifejtett elméletet...)

Március végén a Momentum vezető szereplői egyre-másra kénytelenek mindenféle alapvető ideológiai/politikai vitákba belekeveredni, ami nem baj, mert egyúttal újra meg újra ki kell fejteniük a politikai nyilvánosság terében azt, hogy fellépésük milyen új reményeket hozhat az ország választónépe számára. E viták egyelőre mindenkinek használnak, még a sok szempontból megrekedt ellenzéki oldal egészének is. Két hónapnyi megjelenésük nyomán korai lenne bármiféle összegző véleményt formálni a leendő esélyeikről. A tanulás és a helykeresés időszakában vannak, előttük áll egy olyan hosszú év, amiben bármi megtörténhet. Még az is,

amit némely vezetőjük oly előszeretettel szokott hangoztatni, miszerint „bármikor összeomolhat Orbán rendszere...” S ha így lenne, akkor legalább egy olyan erő hadd legyen, akinek semmi köze nem volt ahhoz a negyedszázadhoz, akik ezt a legújabb válságot közösen kitermelték.

Márciusi írások, elemzések, interjúk a Momentum kapcsán:

Jókor jött a Momentum. MN. márc. 2.

Esély a pártrendszer megújításra. A Momentum tényleg középre tart. 168 óra, márc. 2.

Magyar idők. politikai nemzedékek. HVG. márc. 2.

Momentumok a momentumosok életéből. Fi márc. 9.

http://kettosmerce.blog.hu/2017/03/17/a_momentum_es_az_ures_nemzetkep
http://hvg.hu/itthon/20170310_pozitiv_nemzetkep_momentum_soproni_tamas
<http://mno.hu/belfold/teljes-a-kaosz-a-baloldalon-1387661>

Meghaladnák, Mit akar a Momentum? MnCS. márc. 16.

Álljunk már meg! Interjú Momentum vezetőikkel /Lampé Ágnes/ 168 óra, márc. 17.

Lakner Zoltán: Új párt, régi dilemmák. Hideget-meleget kap a Momentum. 168 óra, márc 23.

Radnóti András: A pálya széléről. ÉS. márc. 24.

Nagy tavaszi pártfakadás. MN. márc. 25.

Cseresnyési László: Best of Momentum. És. márc. 31.

Ungár Péter: Régi érvek, új idők. És. márc. 31.

Ágh Attila: A rendszerváltás politikai árvái. És. márc. 31.

Nagy tavaszi pártfakadás. MN. márc. 25.

Rövid zárszó

2017 első három hónapjának végső mérlegét nem lehetséges megnyugtató módon megvonni. Azért nem, mert minden lényeges metszetében olyan kettőségekkel, ellentmondásokkal terhelt időszak volt, amelynek a későbbi fejlődési irányait éppen a kettőségek okán nem lehet felelősséggel megmondani.

A politikai életben egymást váltogatják a mesterséges eszközökkel kicsikart, ám eredménnyel napirenden tartott botrányok, valamint a valóban szegycmenteljes és páratlanul nagy károkat okozó, „természetes” botrányok. Ez idő tájt nem tudjuk megmondani, hogy e kétfajta folyamat

közül melyiknek lesz hosszabb távon is sorsdöntő hatása. Szeretik sokan idézni Bibó egyik kedvenc gondolatát, miszerint a politikában hosszabb távon nem lehet büntetlenül hazudni/hazudozni. De ki tudja megmondani, hogy a választásokat megelőző kampányévben meddig tart a” hosszabb táv”, s meddig a rövid...?

A gazdasági folyamatokban egyszerre mutathatók ki pozitív jelek, valamint az, hogy a sikerek mögött krónikusan és egyre vaskosabban rögzülnek a külső kiszolgáltatottság és függés meghatározó jegyei. S nem tudni, hogy ezt a nyilvánosság előtt ma még kevéssé felismert ellentmondást meddig viseli el a magyar gazdaság nagyobb méretű, kedvezőtlen következmények nélkül.

A társadalmi közhangulatban, a változékony közvéleményben is hasonlóképpen ellentmondásos jellegzetességeket azonosíthatunk. Egyfelől nyilvánvalóan növekvőben van azoknak az aránya, akiknek a lehető legkevésé tetszenek a közpénzekkel történő visszaélések mindennapi látványosságai, a hatalmi berendezkedés egyoldalúságának örökéletűvé tételét szándékozó lépései, s számos más kedvezőtlen fejlemény. Másfelől viszont nem sok jele mutatkozik annak, hogy egy évvel a következő választások előtt a jól ismert erőviszonyok lényegbe vágó módon fordulnának meg.

Izgalmas tizennégy hónap elé nézünk. Azt azonban nem árt - legalább magunkban – tudatosítanunk, hogy mindezt meglehetősen vékony talajon botorkálva/álldogálva fogjuk meg- és átélni.

Petschnig Mária Zita/ Kéri László

2017. március 25. - április 6.

